

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาศักยภาพการทำวิจัยในชั้นเรียนของครู โรงเรียนธีรภาคเทคโนโลยี สังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามลำดับดังนี้

1. แนวคิดทฤษฎีการบริหารการศึกษา
  - 1.1 ความหมายของผู้บริหารสถานศึกษา
  - 1.2 บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา
  - 1.3 การบริหารสถานศึกษา
  - 1.4 การบริหารงานวิชาการ
2. มาตรฐานวิชาชีพครู
  - 2.1 บทบาทหน้าที่ของครู
  - 2.2 จรรยาบรรณของครู
  - 2.3 มาตรฐานการปฏิบัติงานของครู
  - 2.4 ครูมืออาชีพ
  - 2.5 ศักยภาพของครู
3. แนวคิดเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน
  - 3.1 ความหมายของการวิจัยในชั้นเรียน
  - 3.2 ความสำคัญของการวิจัยในชั้นเรียน
  - 3.3 ประโยชน์ของการวิจัยในชั้นเรียน
  - 3.4 รูปแบบและลักษณะของการวิจัยในชั้นเรียน
  - 3.5 กระบวนการและขั้นตอนของการวิจัยในชั้นเรียน
  - 3.6 ปัญหาและอุปสรรคในการวิจัยในชั้นเรียน
4. การวิจัยปฏิบัติการ
  - 4.1 ความหมายของการวิจัยปฏิบัติการ
  - 4.2 ลักษณะของการวิจัยในชั้นเรียน
  - 4.3 ขั้นตอนการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน
  - 4.4 รูปแบบของการวิจัยปฏิบัติการ

5. การส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา
  - 5.1 การส่งเสริมให้เกิดความสำเร็จของการวิจัยในชั้นเรียน
  - 5.2 การให้ความยอมรับนับถือครูผู้ทำการวิจัยในชั้นเรียน
  - 5.3 การให้ความสำคัญกับการวิจัยในชั้นเรียน
  - 5.4 การมีความรับผิดชอบต่อครูผู้ทำการวิจัยในชั้นเรียน
  - 5.5 การส่งเสริมความก้าวหน้าในตำแหน่งการงานของครูผู้ทำการวิจัย

ในชั้นเรียน

6. บริบทโรงเรียนธีรภาคเทคโนโลยี

- 6.1 ประวัติโรงเรียน
- 6.2 ปรัชญา วิสัยทัศน์ เป้าหมาย
- 6.3 พันธกิจ
- 6.4 โครงสร้างการบริหาร
- 6.5 ข้อมูลสำคัญ
  - 6.5.1 ข้อมูลนักเรียนนักศึกษา
  - 6.5.2 ข้อมูลครู
- 6.6 งบประมาณ
- 6.7 การบริหารงานวิชาการ
  - 6.7.1 หลักสูตร
  - 6.7.2 งานวิจัยในชั้นเรียน
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
  - 7.1 งานวิจัยในประเทศ
  - 7.2 งานวิจัยต่างประเทศ

1. แนวทฤษฎีการบริหารการศึกษา

1.1 ความหมายของผู้บริหารสถานศึกษา

ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลสำคัญที่มีอำนาจการบริหารจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และงานบริหารทั่วไปในสถานศึกษาด้วยความสำคัญของตำแหน่งดังกล่าว นักการศึกษาจึงได้ให้ความหมายของผู้บริหารสถานศึกษาดังนี้

พนัส หันนาคินท์ (2524 : 3) กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้ที่นำกระบวนการบริหารมาบริหารทรัพยากรต่าง ๆ ซึ่งมีอยู่มาดำเนินงานในสถานศึกษาให้ไปสู่จุดมุ่งหมาย

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2535 : 27) กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้อำนวยการ อาจารย์ใหญ่หรือครูใหญ่ รวมทั้งชื่อเป็นอย่างอื่นแล้วแต่สถานศึกษา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2545 : 4) ระบุผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง บุคลากรวิชาชีพที่รับผิดชอบบริหารสถานศึกษาแต่ละแห่งทั้งภาครัฐและเอกชน

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง บุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งเป็นทางการเพื่อดำเนินการบริหารทรัพยากรต่างๆ ภายในสถานศึกษาให้บรรลุนโยบายวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา

1.2.1 กอร์ดัน (Gorton.1983: 71, อ้างถึงในมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2544 : 33) ได้สรุปบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษามี 6 ประการ คือ

- 1) บทบาทในฐานะผู้บริหารจัดการ
- 2) บทบาทในฐานะเป็นผู้นำในด้านการสอนหรือด้านวิชาการ
- 3) บทบาทในฐานะผู้รักษาระเบียบวินัย
- 4) บทบาทผู้ส่งเสริมมนุษยสัมพันธ์ สร้างขวัญกำลังใจและบรรยากาศ
- 5) บทบาทในฐานะเป็นผู้ประเมินผล
- 6) บทบาทในฐานะเป็นผู้แก้ปัญหาความขัดแย้ง

1.2.2 เนเซวิก (Knezevick. 1984 : 16-18, อ้างถึงในปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. 2535 : 27-28) ได้กำหนดบทบาทสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษาไว้ ดังนี้

- 1) บทบาทผู้กำหนดทิศทาง (Direction Setter) หมายถึง การเป็นผู้กำหนดนโยบายแนวทางการดำเนินงานของสถานศึกษา
- 2) บทบาทผู้กระตุ้นความเป็นผู้นำ (Leader Catalyst) หมายถึง การเป็นผู้นำในงานด้านต่างๆ ของสถานศึกษา เป็นผู้ที่มีอิทธิพลและจูงใจให้ผู้อื่นคล้อยตามได้
- 3) บทบาทนักวางแผน (Planner) เป็นผู้วางแผนทั้งระยะสั้นและระยะยาวร่วมกับคณะกรรมการสถานศึกษา
- 4) บทบาทผู้ตัดสินใจ (Decision Maker) เป็นผู้ตัดสินใจในการบริหารและการจัดการในสถานศึกษา

- 5) บทบาทนักจัดองค์การ (Organizer) เป็นผู้กำหนดโครงสร้างในการบริหารงานในสถานศึกษา
- 6) บทบาทผู้จัดการเปลี่ยนแปลง (Change Manager) เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง การจูงใจในการเปลี่ยนแปลง
- 7) บทบาทผู้ประสานงาน (Coordinator) เป็นผู้ประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ ในสถานศึกษา
- 8) บทบาทผู้สื่อสาร (Communicator) เป็นผู้ติดต่อประสานสัมพันธ์กับหน่วยงานต่างๆ ในสถานศึกษา
- 9) บทบาทผู้แก้ความขัดแย้ง (Conflict Manager) เป็นผู้แก้ปัญหาความขัดแย้งระหว่างบุคคลและกลุ่มภายในสถานศึกษา
- 10) บทบาทผู้แก้ปัญหา (Problem Manager) เป็นผู้นำในการแก้ปัญหาต่างๆ ของสถานศึกษา
- 11) บทบาทผู้จัดระบบงาน (System Manager) เป็นผู้นำในการจัดระบบงานและการพัฒนาสถานศึกษา
- 12) บทบาทผู้บริหารการเรียนการสอน (Instructional Manager) เป็นผู้นำทางด้านวิชาการ การจัดการเรียนการสอน และการบริหารหลักสูตรในสถานศึกษา
- 13) บทบาทผู้บริหารบุคคล (Personnel Manager) เป็นผู้สรรหากัดเลือก รักษา และพัฒนาบุคลากรในสถานศึกษา
- 14) บทบาทผู้บริหารทรัพยากร (Resource Manager) เป็นผู้นำในการจัดทรัพยากร ทั้งทรัพย์สินสิ่งของและบุคคลมาใช้ให้เกิดประโยชน์
- 15) บทบาทผู้ประเมินผล (Appraiser) เป็นผู้ประเมินผลการทำงานและโครงการต่างๆ ของสถานศึกษา
- 16) บทบาทประธานในพิธี (Ceremonial Head) เป็นผู้นำทางการจัดงานและพิธีการต่างๆ ของหน่วยงาน ทั้งในสถานศึกษาและนอกสถานศึกษา
- 17) บทบาทผู้สร้างความสัมพันธ์กับชุมชน (Public Relater) เป็นผู้นำในการสร้างความสัมพันธ์กับหน่วยงานภายนอก การประชาสัมพันธ์ การติดต่อประสานงาน รวมทั้งการให้บริการแก่หน่วยงานอื่นๆ

1.3 การบริหารสถานศึกษา

กรมสามัญศึกษา (2531 : 11) กำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของผู้บริหารสถานศึกษาไว้ 5 ประการ คือ ปฏิบัติราชการทั้งด้านการบริหารและความรับผิดชอบงานของสถานศึกษาปกครอง

บังคับบัญชาข้าราชการครูและลูกจ้าง การปฏิบัติหน้าที่อื่นๆ ตามที่กระทรวง กรม จังหวัด มอบหมายให้เป็นครั้งคราวรับผิดชอบการเรียนการสอนการอบรมพฤติกรรมอันดีงามและ การเลือกอาชีพในอนาคตของเยาวชนในโรงเรียนจัดให้มีการศึกษาข้อมูลเพื่อกำหนดแนวทางปฏิบัติ กรอบแผนงานผู้รับผิดชอบตามนโยบาย ติดตามผลงาน แก้ปัญหา พัฒนางาน สร้างขวัญและ กำลังใจ ยกย่องเชิดชู และประเมินผลเพื่อการพัฒนา ประชาสัมพันธ์และรายงานสู่ประชาชน จังหวัด กระทรวง สร้างสัมพันธ์ภาพที่ดี และช่วยแก้ปัญหาให้แก่ชุมชน

โศภาค วิริโยธิน (2533 : 21) ให้ความเห็นว่าในการบริหารสถานศึกษา ผู้บริหารจะต้อง พัฒนางานในสถานศึกษาที่สำคัญ คือ

1. โครงสร้างในสถานศึกษา โครงสร้างในสายงานในการทำงานส่วนมากมักจะ ไม่ค่อยชัดเจนจึงทำให้เกิดความขัดแย้งไม่เข้าใจซึ่งกันและกัน การบริหารที่มีประสิทธิผลนั้น โครงสร้าง ต้องชัดเจนทุกคนเข้าใจในบทบาทของตนเองรู้ว่าสายงานของตนมีอย่างไร จะประสานงานกับใคร
  2. คนหรือพฤติกรรมสังคมคนมีความแตกต่างกันการทำงานร่วมกันถ้าไม่เข้าใจ ความรู้สึกของคนอื่นไม่เข้าใจพฤติกรรมทางจิตวิทยายังทำงานไปก็จะเกิดความเบื่อหน่ายในงานที่ทำ จึงเห็นควรที่จะต้องพัฒนาอบรมเพิ่มความรู้อยู่เสมอ
  3. งานหรือกิจกรรมในสถานศึกษามีมากมายที่ต้องปรับปรุงพัฒนาให้ทันสมัยอยู่ เสมอให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางวิชาการที่ก้าวหน้าทันกับเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไป
  4. การเงินเป็นงานที่ผู้บริหารจะต้องเอาใจใส่จะมีระเบียบกฎเกณฑ์ที่ใหม่อยู่เสมอ จะต้องมีการแก้ไขพัฒนาอยู่เสมอ
  5. เทคโนโลยีและนวัตกรรมในสถานศึกษา การเรียนการสอน หลักสูตร จะมีการ พัฒนาอยู่เรื่อยๆ จัดหาให้สอดคล้องกับสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป
- การบริหารสถานศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 กำหนดให้สถานศึกษาเป็นนิติบุคคลเพื่อความคล่องตัวและสอดคล้องกับ ความต้องการของผู้เรียน สถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น และประเทศชาติโดยมีแนวทางที่ผู้บริหารสถาน ศึกษาควรคำนึง ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546 : ก - ข)
1. รวบรวมและจัดระบบข้อมูลสารสนเทศให้เป็นปัจจุบัน
  2. วางแผนและดำเนินงานตามแผนที่วางไว้
  3. ศึกษากฎหมาย กฎ และระเบียบที่เกี่ยวข้อง
  4. การบริหารและการตัดสินใจโดยองค์คณะบุคคล
  5. การจัดระบบบัญชีให้ถูกต้องครบถ้วน

1.4 การบริหารงานวิชาการ

งานวิชาการเป็นงานหรือเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษาที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มุ่งให้กระจายอำนาจในการบริหารจัดการไปให้สถานศึกษามากที่สุดด้วยเจตนารมณ์ที่จะให้สถานศึกษาดำเนินการได้โดยอิสระคล่องตัวรวดเร็ว สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่ายซึ่งจะเป็นปัจจัยทำให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งในการบริหารและจัดการ สามารถพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ตลอดจนการวัดผลและประเมินผลรวมทั้งการวัดปัจจัยเกื้อหนุนการพัฒนาคุณภาพนักเรียน ชุมชน ท้องถิ่น ได้อย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546 : 33-38) ซึ่งมีขอบข่ายและภารกิจ ดังนี้

1.4.1 การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

1.4.2 การพัฒนากระบวนการเรียนรู้

1.4.3 การวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการศึกษา

1.4.4 การวิจัยเพื่อพัฒนาการศึกษา

1.4.5 การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

1.4.6 การพัฒนาแหล่งเรียนรู้

1.4.7 การนิเทศการศึกษา

1.4.8 การแนะแนวการศึกษา

1.4.9 การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

1.4.10 การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน

1.4.11 การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น

1.4.12 การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวยุวชน

หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

1.4.1 การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาดำเนินการ ดังนี้

1) ศึกษาวิเคราะห์เอกสารหลักสูตรระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ พ.ศ. 2545 (ปรับปรุง 2546) และหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พ.ศ. 2546 ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับสภาพปัญหา และความต้องการของสังคม ชุมชน และท้องถิ่น

2) วิเคราะห์สภาพแวดล้อม และประเมินสภาพสถานศึกษาเพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจเป้าหมาย คุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย

3) จัดทำโครงสร้างหลักสูตรและสาระต่างๆ ที่กำหนดให้มีในสถานศึกษาที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ ภารกิจเป้าหมาย คุณลักษณะที่พึงประสงค์โดยพยายามบูรณาการเนื้อหาสาระการเรียนรู้ตามความเหมาะสม

4) นำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนและบริหารจัดการการใช้หลักสูตรให้เหมาะสม

5) นิเทศการใช้หลักสูตร

6) ติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตร

7) ปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรตามความเหมาะสม

1.4.2 การพัฒนากระบวนการเรียนรู้

1) ส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ตามสาระและหน่วยการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

2) ส่งเสริมให้ครูจัดกระบวนการเรียนรู้โดยจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัดของผู้เรียน ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์การประยุกต์ใช้ความรู้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาการเรียนรู้จากประสบการณ์จริงและการปฏิบัติจริงการส่งเสริมให้รักการอ่านและใฝ่รู้อย่างต่อเนื่องการผสมผสานความรู้ต่างๆ ให้สมดุลกัน การปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่สอดคล้องกับเนื้อหา สาระและกิจกรรม ทั้งนี้โดยจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้ให้เอื้อต่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ นำภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือเครือข่ายผู้ปกครอง ชุมชน ท้องถิ่น มามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนตามความเหมาะสม

3) จัดให้มีการนิเทศการเรียนการสอนแก่ครู โดยเน้นการนิเทศที่ร่วมมือช่วยเหลือกันแบบกัลยาณมิตร

4) ส่งเสริมให้มีการพัฒนาครูเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ตามความเหมาะสม

1.4.3 การวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนผลการศึกษา

1) กำหนดระเบียบ แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลของสถานศึกษา

2) ส่งเสริมให้ครูทำแผนการวัดและประเมินผลแต่ละรายวิชาและจัดกิจกรรมการเรียนรู้

เรียนรู้

3) ส่งเสริมให้ครูดำเนินการวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอน โดยเน้นการประเมินตามสภาพจริง จากกระบวนการ การปฏิบัติและผลงาน

4) จัดให้มีการเทียบโอนความรู้ ทักษะ ประสบการณ์และผลการเรียนจากสถานศึกษาอื่น สถานประกอบการอื่นๆ ตามแนวทางที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด

5) พัฒนาเครื่องมือและประเมินผลให้ได้มาตรฐาน

1.4.4 การวิจัยเพื่อพัฒนาการศึกษา

1) ศึกษา วิเคราะห์ วิจัยการบริหารจัดการและการพัฒนาคุณภาพงานวิชาการในภาพรวมของสถานศึกษา

2) ส่งเสริมให้ครูศึกษา วิเคราะห์ วิจัย เพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้

3) ประสานความร่วมมือในสถานศึกษา วิเคราะห์ วิจัย ตลอดจนการเผยแพร่ผลงาน การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนและงานวิชาการกับสถานศึกษา บุคคล ครอบครัวยุติธรรม องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่น

1.4.5 การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

1) ศึกษา วิเคราะห์ความจำเป็นในการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนการสอนและการบริหารงานวิชาการ

2) ส่งเสริมให้ครูผลิต พัฒนาสื่อ และนวัตกรรมการเรียนการสอน

3) จัดหาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน และการพัฒนางานด้านวิชาการ

4) ประสานความร่วมมือในการผลิต จัดหา พัฒนาและใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนการสอนและการพัฒนางานด้านวิชาการกับสถานศึกษา บุคคล ครอบครัวยุติธรรม องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่น

1.4.6 การพัฒนาแหล่งเรียนรู้

1) สำรวจแหล่งการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาทั้งในสถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่นในเขตพื้นที่การศึกษาและเขตพื้นที่การศึกษาใกล้เคียง

2) จัดทำเอกสารเผยแพร่แหล่งการเรียนรู้แก่ครู สถานศึกษาอื่น บุคคล ครอบครัวยุติธรรม องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษาในบริเวณใกล้เคียง

3) จัดตั้งและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้รวมทั้งพัฒนาให้เกิดองค์ความรู้ และประสานความร่วมมือกับสถานศึกษาอื่น บุคคล ครอบครัวยุติธรรม หน่วยงานและสถาบันอื่น ที่จัดการศึกษาในการจัดตั้ง ส่งเสริม พัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่ใช้ร่วมกัน

4) ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูใช้แหล่งการเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานศึกษาในการจัดกระบวนการเรียนรู้โดยครอบคลุมภูมิปัญญาท้องถิ่น

1.4.7 การนิเทศการศึกษา

1) จัดระบบการนิเทศงานวิชาการและการเรียนการสอนภายในสถานศึกษา

2) ดำเนินการนิเทศงานวิชาการและการเรียนการสอนในรูปแบบหลากหลายเหมาะสมกับสถานศึกษา

3) ประเมินการจัดระบบและกระบวนการนิเทศการศึกษา

4) ติดตาม ประสานงานกับเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อพัฒนาระบบและกระบวนการ

นิเทศ

5) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และประสบการณ์การจัดระบบนิเทศการศึกษาภายในสถานศึกษากับสถานศึกษาอื่นหรือเครือข่ายการนิเทศการศึกษาภายในเขตพื้นที่การศึกษา

1.4.8 การแนะแนวการศึกษา

1) จัดระบบการแนะแนวทางวิชาการและวิชาชีพภายในสถานศึกษา โดยเชื่อมโยงกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และกระบวนการเรียนการสอน

2) ดำเนินการแนะแนวการศึกษาโดยความร่วมมือของครูทุกคนในสถานศึกษา

3) ติดตามและประเมินผลการจัดระบบและกระบวนการแนะแนวการศึกษาในสถานศึกษา

4) ประสานความร่วมมือและแลกเปลี่ยนเรียนรู้และประสบการณ์ด้านการแนะแนวการศึกษาหรือเครือข่ายการนิเทศการศึกษาภายในเขตพื้นที่การศึกษา

1.4.9 การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

1) จัดระบบโครงสร้างองค์กรให้รองรับการจัดระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

2) กำหนดเกณฑ์การประเมินเป้าหมายความสำเร็จของสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาและตัวชี้วัดของกระทรวงเป้าหมายความสำเร็จของเขตพื้นที่การศึกษาหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา

3) วางแผนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษาให้บรรลุตามเป้าหมายความสำเร็จของสถานศึกษา

4) ดำเนินการพัฒนางานตามแผนและติดตามตรวจสอบและประเมินคุณภาพภายในเพื่อปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

5) ประสานความร่วมมือกับสถานศึกษาและหน่วยงานอื่นในการปรับปรุงและพัฒนา ระบบประกันคุณภาพภายในและการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษา

6) ประสานงานกับเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในเขตพื้นที่การศึกษา

7) ประสานงานกับสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาในการประเมินสถานศึกษาเพื่อเป็นฐานในการพัฒนาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

1.4.10 การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน

1) การศึกษาสำรวจความต้องการสนับสนุนงานวิชาการแก่ชุมชน

2) จัดให้ความรู้เสริมสร้างความคิดและเทคนิค ทักษะทางวิชาการเพื่อการพัฒนา

ทักษะชีวิตและคุณภาพชีวิตของประชาชนในท้องถิ่น

3) ส่งเสริมประชาชนในชุมชนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางวิชาการของสถานศึกษาและที่จัดโดยบุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

4) ส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ระหว่างบุคคล ครอบครัว ชุมชน ท้องถิ่น

1.4.11 การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น

1) ประสานความร่วมมือช่วยเหลือในการพัฒนาวิชาการ สถานศึกษาของรัฐ เอกชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จัดการศึกษาทั้งบริเวณใกล้เคียงภายในเขตพื้นที่การศึกษา และต่างเขตพื้นที่การศึกษา

2) สร้างเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับองค์กรต่าง ๆ ทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ

1.4.12 การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

1) การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

2) ส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาวิชาการและการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ในการจัดการศึกษาของบุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

3) จัดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการจัดการศึกษาของบุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

สรุปได้ว่าการบริหารงานวิชาการเป็นกระบวนการบริหารจัดการกิจกรรมทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวัดผลและประเมินผล การนิเทศงานวิชาการ ตลอดจนการร่วมมือกับชุมชน ท้องถิ่น องค์กรอื่นๆ ในการร่วมมือทางวิชาการเพื่อให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรและจุดมุ่งหมายของสถานศึกษาอันจะก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียนเป็นสำคัญ

2. มาตรฐานวิชาชีพครู

2.1 บทบาทหน้าที่ของครู

2.1.1 ทำการสอน อบรมนักเรียน ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ คำสั่ง ประกาศ และนโยบายของโรงเรียน

2.1.2 เอาใจใส่ในการสอน ปรับปรุงการเรียนการสอนให้สม่ำเสมอ

2.1.3 ส่งเสริมและเผยแพร่การปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์
เป็นประมุข

2.1.4 อบรมสั่งสอนและเผยแพร่ความรู้ปลูกฝังวัฒนธรรม ค่านิยม เอกลักษณ์ไทย

2.1.5 ส่งเสริมความสามัคคีในหมู่ครูและนักเรียน

2.1.6 เอาใจใส่ในการปฏิบัติงานในหน้าที่อย่างสม่ำเสมอไม่ทอดทิ้งหรือละทิ้งหน้าที่

การทำงาน

2.1.7 ช่วยเหลือกิจการของโรงเรียนและรับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมาย

2.1.8 ศึกษาหาความรู้ วิธีการสอน วิธีประเมินผล การใช้หนังสือเรียนและคู่มือ

การเรียนการสอนตามหลักสูตร

2.2 จรรยาบรรณของครู

จรรยาบรรณ คือ จริยธรรม (จริยธรรมหมายถึงความประพฤติที่พึงงาม) ของผู้ประกอบ
วิชาชีพที่องค์กรวิชาชีพกำหนดขึ้นให้คนในวงการของตนประพฤติปฏิบัติถ้าเป็นจรรยาบรรณของครู
ก็คือ ข้อกำหนดของครูสภาที่กำหนดให้ครูประพฤติปฏิบัติระเบียบครูสภาว่าด้วยจรรยาบรรณครู
พ.ศ.2539 มีดังนี้

2.2.1 ครูต้องรักและเมตตาศิษย์โดยให้ความเอาใจใส่ช่วยเหลือ ส่งเสริมและให้กำลังใจ
ในการศึกษาเล่าเรียนแก่ศิษย์โดยเสมอหน้า

2.2.2 ครูต้องอบรม สั่งสอน ฝึกฝน และสร้างเสริมความรู้ ทักษะ และนิสัยที่ถูกต้อง
ดีงามให้เกิดแก่ศิษย์อย่างเต็มความสามารถและด้วยความบริสุทธิ์ใจ

2.2.3 ครูต้องประพฤติและปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์ทั้งหลาย ทั้งกาย วาจา
และจิตใจ

2.2.4 ครูต้องไม่กระทำตนเป็นปฏิปักษ์ต่อความเจริญทางกาย สติ ปัญญา จิตใจ อารมณ์
และสังคมของศิษย์

2.2.5 ครูต้องไม่แสวงหาประโยชน์อันเป็นอามิสสินจ้างจากศิษย์ในการปฏิบัติหน้าที่
ตามปกติ และไม่ใช้ ช้าง วาน ให้ศิษย์กระทำการใด ๆ อันเป็นการหาประโยชน์ให้แก่ตนโดยมิชอบ

2.2.6 ครูย่อมพัฒนาตนเองทั้งในด้านวิชาชีพ ด้านบุคลิกภาพและนิสัยทัศนให้ทันต่อการ
พัฒนาทางวิทยาการ เศรษฐกิจ สังคม และการเมืองอยู่เสมอ

2.2.7 ครูย่อมรักและศรัทธาในวิชาชีพครู และเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรวิชาชีพ

2.2.8 ครูพึงช่วยเหลือเกื้อกูลครูและชุมชนในทางสร้างสรรค์

2.2.9 ครูพึงประพฤติและปฏิบัติตนเป็นผู้นำในการอนุรักษ์และพัฒนาภูมิปัญญาและ

วัฒนธรรมไทย

2.3 มาตรฐานการปฏิบัติงานของครู

- 2.3.1 ปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครูอยู่เสมอ
- 2.3.2 ตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดแก่ผู้เรียน
- 2.3.3 มุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนให้เต็มศักยภาพ
- 2.3.4 พัฒนาแผนการสอนให้สามารถปฏิบัติได้เกิดผลจริง
- 2.3.5 พัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ
- 2.3.6 จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นผลถาวรที่เกิดแก่ผู้เรียน
- 2.3.7 รายงานผลการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนได้อย่างมีระบบ
- 2.3.8 ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน
- 2.3.9 ร่วมมือกับผู้อื่นในสถานศึกษาอย่างสร้างสรรค์
- 2.3.10 ร่วมมือกับผู้อื่นในชุมชนอย่างสร้างสรรค์
- 2.3.11 แสวงหาและใช้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนา
- 2.3.12 สร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในทุกสถานการณ์

2.4 ครูมืออาชีพ

วิชาชีพครูเป็นวิชาชีพชั้นสูง (Professional) ที่ได้รับการยอมรับมาช้านานกว่าร้อยปีอย่างเป็นทางการ โดยเฉพาะประเทศไทย ความเป็นวิชาชีพของอาชีพครู มีองค์ประกอบที่สำคัญอยู่ 6 ประการ คือ

- 2.4.1 วิชาชีพที่ให้การบริการแก่สังคมในลักษณะที่มีความจำเป็นและเจาะจง (Social Service)
- 2.4.2 สมาชิกในวงการวิชาชีพครูจะต้องใช้วิธีการแห่งปัญญาในการให้บริการ (Intellectual Method)
- 2.4.3 สมาชิกในวงการวิชาชีพครูจักต้องได้รับการศึกษาอบรมให้มีความรู้ กว้างขวางลึกซึ้ง โดยใช้ระยะเวลายาวนานพอสมควร (Long Period Training)
- 2.4.4 สมาชิกในวงการวิชาชีพครูจักต้องมีเสรีภาพในการใช้วิชาชีพนั้น ๆ ตามมาตรฐานของวิชาชีพ (Professional Autonomy)
- 2.4.5 วิชาชีพครูจะต้องมีจรรยาบรรณ (Professional Ethics) และ
- 2.4.6 วิชาชีพครูจะต้องมีสถาบันวิชาชีพเป็นแหล่งกลางในการสร้างสรรค์ จรรโลงความเป็นมาตรฐานวิชาชีพ (Professional Institute)

เนื่องจากความเป็นมืออาชีพ (Professional) จึงมีองค์ประกอบที่สำคัญ 3 ประการ คือ

1. บุคคลนั้นต้องยึดถืออาชีพนั้น ๆ ให้สอดคล้องกับวิชาชีพของตน

2. บุคคลนั้นจะต้องมีความรู้ เจตคติที่ดีต่อวิชาชีพ และมีทักษะที่เหมาะสมต่อวิชาชีพ นั้น ๆ

3. บุคคลนั้นจะต้องมีจิตวิญญาณต่ออาชีพ กล่าวรับผิดชอบ กล่าวเผชิญต่อผลการกระทำอันเนื่องมาจากภารกิจที่เกี่ยวข้องกับอาชีพ

ความเป็นมืออาชีพอของครูจึงควรที่จะต้องยึดถือและปฏิบัติให้เกิดความสัมพันธ์กับมาตรฐานของวิชาชีพครูซึ่งมีความสำคัญและความจำเป็นต่อครูทุกคน ทั้งนี้เนื่องจากกระแสแห่งโลกาภิวัตน์ทำให้มีความจำเป็นที่บุคคลจักต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรมทุกระดับให้มีความสำนึกต่อบทบาทและภารกิจต่าง ๆ ที่มีต่อสังคมมากขึ้นการเปลี่ยนแปลงทางกฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 และ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 พร้อมทั้งกฎระเบียบข้อบังคับและกติกาทางสังคมแห่งยุคประชาธิปไตยเป็นสิ่งบ่งบอกว่าต่อไปนี้ สังคม องค์กร หน่วยงาน และหน่วยปฏิบัติต่าง ๆ มีความต้องการ “ครูมืออาชีพ” มิใช่เพียงแต่มี “อาชีพครู” เกิดขึ้นเท่านั้น “ครูมืออาชีพ” จักต้องมีลักษณะพื้นฐานในตน 3 ประการต่อไปนี้ คือ

1. ครูต้องมี จันทร ต่ออาชีพครูเป็นพื้นฐาน
2. ครูต้องมีความเมตตาต่อเด็กและบุคคลรอบข้างเป็นพื้นฐาน
3. ครูต้องมีความเป็นกัลยาณมิตรพร้อมเสมอที่จะช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความบริสุทธิ์ใจ

ครูมืออาชีพต้องมีคุณภาพการสอนสิ่งที่ครูมืออาชีพควรตระหนักเป็นอย่างยิ่งก็คือ “คุณภาพการสอน” ซึ่งเป็นความสามารถที่จะสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมในการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียนทุกคนครูมืออาชีพจึงต้องมีความสามารถต่อไปนี้

1. สามารถประยุกต์ใช้ยุทธศาสตร์ และการจัดระบบได้อย่างเหมาะสมกับการเรียนรู้และความต้องการทางการศึกษาของผู้เรียนสภาพแวดล้อมของ โรงเรียนและสาระการเรียนรู้ที่สอน
2. สามารถติดตามการเรียนรู้ผู้เรียนเป็นรายบุคคลใช้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อวางแผนให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนเป็นรายบุคคลเป็นกลุ่มและเป็นชั้น
3. ส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียนรู้อย่างอิสระฝึกการใช้ภาษา คาดหวังให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบในการเรียนรู้
4. พัฒนาคความสัมพันธ์เชิงรียบรรณบนพื้นฐาน ทักษะการสื่อสารที่ดีให้การยอมรับผู้เรียนทุกคนและคาดหวังจะได้รับการยอมรับจากผู้เรียน
5. มีความรู้ที่ทันสมัยและสนับสนุนข้อคิดเห็นที่มีต่อหลักสูตรอย่างกระตือรือร้น
6. เชื่อความสามารถในการเรียนของผู้เรียนทุกคนคาดหวังว่าผู้เรียนทุกคนเรียนรู้และส่งเสริมความคาดหวังนี้ไปยังแต่ละบุคคล โรงเรียนและชุมชน

7. กระตือรือร้นในการฝึกผู้เรียนเข้าสู่ประสบการณ์แห่งการเรียนรู้เรื่องที่คุณเห็นว่ามีความสำคัญต่อชีวิตของตน

8. ช่วยให้ผู้เรียนสามารถสร้างความเชื่อมโยงเข้าใจความสัมพันธ์ทั้งภายในและระหว่างสาระการเรียนรู้

ครูสอนดีต้องมีหลักในการสอน การสอนที่ดีและมีคุณภาพย่อมต้องคำนึงถึงหลักสำคัญ ๆ 20 ประการ ดังนี้

1. ศึกษาหลักสูตรให้กระจ่าง
2. วางแผนการสอนอย่างดี
3. มีกิจกรรม/ทำอุปกรณ์
4. สอนจากง่ายไปหายาก
5. วิธีสอนหลากหลายชนิด
6. สอนให้คิดมากกว่าจำ
7. สอนให้ทำมากกว่าท่อง
8. แคล่วคล่องเรื่องสื่อสาร
9. ต้องชำนาญการจูงใจ
10. อย่าลืมใช้จิตวิทยา
11. ต้องพัฒนาอารมณ์ขัน
12. ต้องผูกพันห่วงหาศิษย์
13. เฝ้าตามคิดพฤติกรรม
14. อย่าทำตัวเป็นทรราช
15. สร้างบรรยากาศไม่น่ากลัว
16. ประพฤติตัวตามที่สอน
17. อย่าคัดรอนกำลังใจ
18. ให้เทคนิคการประเมิน
19. ผู้เรียนเพลินมีความสุข
20. ครูสนุกกับการเรียน

สรุปตอนท้ายว่า “การสอน” เป็นภารกิจหลักของครู ครูมีอาชีพจึงต้องเน้นการสอนให้มีคุณภาพ เพราะว่าคุณภาพการสอนของครูย่อมส่งผลดีต่อนักเรียนและเยาวชนของชาติการประเมินคุณภาพของครูจึงสมควรอย่างยิ่งที่จะต้องประเมินจากตัวเด็กและเยาวชนของชาติ ดังคำกล่าวที่ว่า “คุณภาพของเด็ก” สะท้อน “คุณภาพของครู” ดังนั้น ครูมีอาชีพควรมีและควรเป็นก็คือ ต้องเน้นคุณลักษณะพื้นฐานนั่นคือ จันทะ เมตตา และ กัลยาณมิตรซึ่งถือว่าเป็นคุณภาพพื้นฐานที่สำคัญของ

ครูและพัฒนาการสอนของครูซึ่งเป็นภารกิจหลัก โดยเฉพาะการสอนอย่างมีคุณภาพนั่นคือ ครูมืออาชีพจึงต้องมีคุณธรรม โน้มนำทำการสอนอย่างมีคุณภาพมีภาพลักษณ์ของความเป็นครูดีเพื่อพัฒนาศักดิ์ศรีของอาชีพครูสืบไป

2.5 ศักยภาพของครู

จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2545 : 12) มาตราที่ 22 กล่าวว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ มีนักวิชาการหลายท่านที่ได้ทำการศึกษาและค้นคว้าเกี่ยวกับศักยภาพและให้ความหมายของศักยภาพไว้ในทัศนะต่างๆ กัน ดังนี้

สุวิทย์ หิรัญกานนท์ (2540 : 195) กล่าวว่า ศักยภาพ (Potentiality) หมายถึง ภาวะแฝง อำนาจหรือคุณสมบัติที่มีแฝงอยู่ในสิ่งต่างๆ อาจทำให้พัฒนาหรือปรากฏเป็นสิ่งที่ประจักษ์ได้ พลังความสามารถที่มีติดตัวอยู่ในบุคคลอาจเป็นความถนัด สติปัญญา หรือความสามารถพิเศษก็ได้

กองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ (2543 : 3) กล่าวว่า ศักยภาพ หมายถึง ผลการเรียนรู้ที่เกิดจากกระบวนการเรียนการสอนใน โรงเรียนผสมผสานกับคุณสมบัติและคุณลักษณะที่ตกตะกอนติดตัวนอกจากความรู้ในเนื้อหาวิชาหรือผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนซึ่งทักษะและคุณลักษณะพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตในสังคมยุคโลกาภิวัตน์ 3 องค์ประกอบหลักรวมกัน 9 ด้าน ดังนี้

2.5.1 ทักษะพื้นฐานที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ในอนาคต ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ ทักษะการเรียนรู้ ทักษะการคิด ทักษะการสื่อสาร

2.5.2 ทักษะพื้นฐานที่จำเป็นต่อการทำงาน ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ ทักษะการจัดการ การทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ ความขยัน อดทน ประหยัด และอดออม

2.5.3 ทักษะพื้นฐานที่จำเป็นในการอยู่ร่วมกันในสังคม ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ การควบคุมตนเองได้ ความรับผิดชอบ และความมีวินัยในตนเอง การช่วยเหลือผู้อื่นเสียสละ มุ่งมั่นและพัฒนา

ศักยภาพ (Potentiality) เป็นพลังที่สร้างสมอยู่ในสมองของมนุษย์ เกิดขึ้นโดยการกระตุ้นจากสิ่งแวดล้อม สะสมพัฒนาเชื่อมโยงเส้นใยประสาทเป็นประสบการณ์แห่งการเรียนรู้ศักยภาพของมนุษย์จะแสดงออกในลักษณะความสามารถซึ่งจะมีมากน้อยเพียงไรขึ้นอยู่กับกระตุ้นจากสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบ ได้แก่ กระบวนการจัดการเรียนการสอนบทบาทของผู้สอนผู้ยุทธศาสตร์การสอนที่ผู้เรียนเป็นสำคัญ ได้แก่ การกระตุ้นและส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองพัฒนาและส่งเสริมศักยภาพของผู้เรียนให้เต็มตามขีดความสามารถอย่างเป็นไปตามธรรมชาติการที่จะ

พัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามขีดความสามารถได้นั้นมีปัจจัยที่เกี่ยวพันหลายด้านและโดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้สอนจะต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสมองของมนุษย์ซึ่งเป็นชุมพลแห่งการเรียนรู้

กระบวนการทำงานของสมองซีกซ้ายและซีกขวา (Lateralization หรือ Specialization) เป็นการศึกษาพัฒนาการทางพุทธิปัญญาอีกแนวหนึ่ง โดยมีแนวคิดว่าสมองแต่ละด้านจะมีหน้าที่ควบคุมระบบร่างกายด้านตรงกันข้ามมีงานวิจัยจำนวนมากที่ศึกษาเกี่ยวกับการเรียนรู้โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกี่ยวกับสมอง (สันสนีย์ ฉัตรคุปต์, 2542 : 207-214) มีคำถามเกี่ยวกับสมอง ดังนี้

1. ทำอย่างไรเราจะเรียนรู้ถึงวิธีการเรียนรู้ที่ดี
2. อะไรคือเทคนิคที่ดีที่สุดที่เราจะใช้เสริมสร้างความจำหรือทำให้จำได้ดี
3. อะไรคือเทคนิคที่จะใช้ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์
4. ทำอย่างไรเราถึงจะวางแผนและตัดสินใจได้อย่างมีประสิทธิภาพ
5. ทำอย่างไรเราจึงจะเข้าใจสิ่งที่ครูสอนและสามารถจะรับรู้ข้อมูลได้อย่าง

มีประสิทธิภาพ

6. ทำอย่างไรเราจะสามารถใช้พลังอันมหาศาลจากสมองของเราได้เต็มศักยภาพ

ที่มีอยู่

ข้อหนึ่ง คือ ต้องเข้าใจในเรื่องของสมองซึ่งหมายถึง โครงสร้าง การทำงาน และปัจจัยที่เสริมสร้างการเจริญพัฒนาของสมอง

ข้อสอง คือ แบบฉบับการเรียนรู้ (Learning Style) ของแต่ละคนเด็กแต่ละคนมีแบบฉบับการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน ดังนั้นการใช้เทคนิคการสอนต้องแตกต่างกันตามความต้องการของเด็กตามความสามารถของประสาทสัมผัสที่สำคัญ 3 ส่วน คือ การเห็น การได้ยินและการเคลื่อนไหวของร่างกาย ครูสามารถเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ของเด็กได้ ถ้ารู้ถึงสไตล์การเรียนรู้ของเด็กแต่ละคน เช่น เด็กเรียนรู้ด้วยประสาทสัมผัสการเห็น ก็ควรจะให้เขียน วาดรูป ถ้าถนัดการเรียนรู้ด้วยการได้ยิน ควรให้ได้วาที่ อภิปรายหรือเรียนรู้ด้วยการเคลื่อนไหวควรให้แสดงละครนั้นจะช่วยให้เด็กเข้าใจและจำได้ดี

ข้อสาม คือ การทำให้ความจำหรือการเรียนรู้ดีขึ้นคือการทำแผนคร่าว ๆ ในสมอง การวางแผนคร่าวๆ ในสมองจะใช้ทักษะสมองทั้งซีกซ้ายและซีกขวา ซึ่งสมองซีกซ้ายเป็นเรื่องเกี่ยวกับความเป็นเหตุเป็นผล สัญลักษณ์ ในขณะที่สมองซีกขวาจะเป็นทักษะของรูปแบบ ลีลา รูปร่าง มาช่วยในการจำการ โน้ตเอาไปท่องจะเป็นการใช้สมองซีกซ้ายอย่างเดียวในขณะที่ถ้าจะให้เกิดประสิทธิภาพในการเข้าใจและความจำที่ดีขึ้นสมองซีกขวาก็จะต้องเชื่อมโยงข้อมูลที่รับมานี้เข้าไป ในสมองส่วนที่เป็นความจำและการเรียนรู้ของแต่ละคนก็จะแตกต่างกันออกไปต้องใช้เทคนิคเข้ามาช่วยให้จำได้ดีขึ้นคนใช้สมองข้างซ้ายมากจะเป็นคนชอบวิเคราะห์ สามารถแสดงความรู้สึกรู้สึกของตนเองได้อย่างชัดเจน เป็นคนวางแผนงานเรียบร้อยคนเหล่านี้เก่งคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สามารถทำงาน

จนสำเร็จ แต่จะมีปัญหาเรื่องของความเครียด ฉะนั้นจะพยายามเพิ่มทักษะสมองซีกขวาเข้าไป เช่น การวาดภาพ การวางแผนและให้ใช้ความคิดสร้างสรรค์ส่วนคนที่ใช้สมองซีกขวามาก มีความคิดสร้างสรรค์ ชอบผจญภัย จำเก่ง เป็นคนชอบมีความสามารถทางด้านศิลปะเขียนหนังสือ แต่งเรื่องตามจินตนาการมีความสามารถทางการแสดงออก เช่น ละคร เป็นคนไม่ค่อยมีระเบียบ ไม่วางแผน ไม่สามารถแสดงความคิดของคนให้คนอื่นเข้าใจได้คนเหล่านี้ต้องพัฒนาในเรื่อง การจัดระบบการวางแผนสื่อสารให้คนอื่นเข้าใจมากขึ้น

ข้อสี่ คือ ความคิด คิดเรื่องสำคัญ คิดอย่างเป็นเหตุเป็นผล เช่น เรื่องกฎหมาย การพิพากษา จะเป็นหน้าที่ของสมองซีกซ้ายเด็กควรได้รับการเสริมทักษะทางด้านของความคิดให้สามารถ นำความรู้ ความเข้าใจที่มีอยู่มาใช้ประโยชน์ นำมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ประเมินผลความคิดโดยวิธีการต่าง ๆ หลายวิธี เช่น การจัดลำดับเหตุการณ์ การสังเกต การวางแผน การตั้งสมมติฐาน

ข้อห้า คือ ความคิดสร้างสรรค์ (Creative Thinking) ความคิดสร้างสรรค์เป็นหน้าที่ของสมองข้างขวาเป็นความสามารถที่จะสร้างสิ่งใหม่ๆ ที่เป็นต้นกำเนิดไม่เคยมีมาก่อนจากงานวิจัยพบว่า ความคิดสร้างสรรค์สามารถเสริมสร้างได้โดยการทำงานอย่างเป็นระบบ

ข้อหก คือ ความจำ (Memory) ความจำเกี่ยวกับหน้าตา ชื่อ ข้อมูลต่างๆ รูปต่าง ๆ ทักษะเหล่านี้ฝึกฝนได้ ความจำมีการเปลี่ยนแปลงเมื่ออายุมากขึ้น โดยธรรมชาติสมองจะจำทุกอย่างได้หมด แต่ไม่สามารถเรียกข้อมูลหรือความจำทั้งหมดมาใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการเห็น นำไปสัมพันธ์กับจินตนาการช่วยให้มีความจำดีขึ้น ครูควรช่วยเสริมทักษะทางการเรียนรู้โดยประสาทสัมผัสเพื่อเสริมสร้างความจำ นอกจากนี้ มีทฤษฎีการเรียนรู้ด้วยสมองทั้งสองข้าง (Whole Brain Learning) เห็นได้ว่าคนเราแต่ละคนจะใช้สมองแต่ละข้างไม่เท่ากัน คนที่ใช้สมองข้างซ้ายมากจะเป็นคนที่ชอบ ละเอียด คิดอย่างมีเหตุผลเป็นคนชอบตัวเลข ลำดับเหตุการณ์ได้ดีในขณะที่คนใช้สมองข้างขวามากจะเป็นเด็กที่ชอบเรียนรู้ด้วยภาพรวม ชอบศิลปะ เป็นนักจินตนาการ แต่ไม่ค่อยดูรายละเอียด หรือความคิดเป็นเหตุเป็นผล

ข้อมูลจากการวิจัยใหม่ ๆ เชื่อว่าการที่เราสามารถใช้สมองทั้งสองส่วนในการเรียนรู้จะให้ผลดีกว่าใช้สมองข้างใดข้างหนึ่งเพียงข้างเดียว ครูควรจะทราบว่าเด็กแต่ละคนใช้สมองแต่ละข้างไม่เหมือนกัน ดังนั้น เทคนิคการสอนจึงต้องขึ้นอยู่กับความสามารถในการใช้สมองของเด็กแต่ละคน เช่น เด็กที่ใช้สมองข้างขวามาก การเรียนรู้จะต้องเป็นภาพรวมใหญ่ๆ แล้วค่อยให้รายละเอียดภายหลัง และเด็กจะเรียนรู้ได้ดีถ้าใช้การวาดรูปจินตนาการเข้ามาช่วย (เทียมจันทร์ พานิชย์ผลิน ไชย,

2540 : 57)

2.6 ประโยชน์ของการพัฒนาศักยภาพครู

ความต้องการในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้อง

พัฒนาอาชีพและบุคลากร ที่เกี่ยวข้องให้ได้มาตรฐานที่วางไว้โดยเน้นการพัฒนาครูให้เป็นครูมืออาชีพ การเร่งรัดพัฒนาครูจึงเน้นยุทธศาสตร์สำคัญประโยชน์ของการพัฒนาศักยภาพครู คือ

1. สามารถจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. เป็นที่ยอมรับและเชื่อถือซึ่งกันและกันและกับบุคคลทั่วไป
3. มีความก้าวหน้าในวิชาชีพของตนเองและชีวิตส่วนตัว
4. มีบุคลิกภาพดีมีความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลสูง
5. มีความสมัครสมานสามัคคีร่วมมือในการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ

บรรยากาศในการทำงานเป็นไปอย่างฉันทันมิตร

6. ได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างเพื่อนร่วมงานและบุคลากร โรงเรียนอื่น ๆ
7. เป็นผู้ที่รักความก้าวหน้าติดตามข่าวสารต่าง ๆ อยู่เสมอจนเป็นคนทันสมัยและทันเหตุการณ์อยู่เสมอ
8. มีขวัญและกำลังใจดีอยู่เสมอ
9. มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตดีอยู่เสมอ

3. แนวคิดเกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียน

3.1 ความหมายของการทำวิจัยในชั้นเรียน

การทำวิจัยในชั้นเรียนเป็นรูปแบบของการวิจัยทางการศึกษาอีกรูปแบบหนึ่ง ซึ่งนักวิชาการได้ให้ความหมายการวิจัยในชั้นเรียนไว้ดังนี้

สุวัฒนา สุวรรณเขตนิยม (2540 : 27) กล่าวว่า ลักษณะการวิจัยในชั้นเรียนเป็นการวิจัยปฏิบัติการซึ่งการวิจัยในชั้นเรียน คือ กระบวนการแสวงหาความรู้อันเป็นความจริงที่เชื่อถือได้ในเนื้อหาเกี่ยวกับการพัฒนาการเรียนการสอน

กรมวิชาการ (2542 : 7) ให้นิยามว่า การวิจัยในชั้นเรียน คือ กระบวนการที่ครูศึกษาค้นคว้าเพื่อแก้ปัญหาหรือพัฒนาการเรียนการสอนที่ตนรับผิดชอบ

ประวัติ เอรารวรรณ (2542 : 19) กล่าวว่า การวิจัยในชั้นเรียนมีวิธีการวิจัยที่เป็น การวิจัยปฏิบัติการ (Action Research) หรืออาจเรียกว่า การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน (Classroom Action Research) โดยการวิจัยปฏิบัติการเป็นการวิจัยที่ผู้ปฏิบัติงานมุ่งศึกษาทำความเข้าใจในงานหรือ ในกิจกรรมในหน้าที่เพื่อค้นหาวิธีการแก้ไขปรับปรุงและพัฒนางานหรือกิจกรรมนั้น

ส่วนการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนเป็นการศึกษาค้นคว้าของครูซึ่งจัดว่าเป็นผู้ปฏิบัติงานในชั้นเรียน เพื่อแก้ปัญหา (Problem Solving) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้หรือกิจกรรมนักเรียนและคิดวิเคราะห์ (Critical Thinking) เพื่อพัฒนานวัตกรรมการเรียนการสอน

สุวิมล ว่องวานิช (2543 : 6) อธิบายถึงคำที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยในชั้นเรียน ดังนี้

1. การวิจัยปฏิบัติการ (Action Research) เป็นการวิจัยปฏิบัติการ
2. การวิจัยในชั้นเรียน (Classroom Research) เป็นการเน้นสถานที่ที่ทำวิจัยที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน เป็นการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนในชั้นเรียน
3. การวิจัยของครู (Teacher Research) ต้องการเน้นว่าผู้ทำวิจัยคือครู ซึ่งไม่บอกว่าทำที่ไหนแต่ชี้เป็นนัยๆ ว่าทำวิจัยในชั้นเรียน
4. การแสวงหาความรู้โดยตัวครูเองเป็นผู้สะท้อนผล (Self-Reflective Inquiry) การสะท้อนผลเป็นขั้นตอนสำคัญขั้นหนึ่งของการวิจัยในชั้นเรียน
5. การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน (Classroom Action Research - CAR) ระบุชัดเจนว่าเป็นการวิจัยปฏิบัติการและกระทำในชั้นเรียนมีนักการศึกษาและนักวิจัยจำนวนมากที่ได้ให้ความหมายของการวิจัยในชั้นเรียนไว้อย่างหลากหลายโดยเน้นการปฏิบัติงานในสถานศึกษาและในห้องเรียนและเป็นการวิจัยทางการศึกษาเช่นเดียวกัน

จากความหมายของการวิจัยในชั้นเรียนที่กล่าวมา สรุปได้ว่า การวิจัยในชั้นเรียน หรือการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน หมายถึง กระบวนการศึกษาค้นคว้าเพื่อแสวงหาวิธีแก้ปัญหา ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูและกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนในบริบทของชั้นเรียน โดยมีครูเป็นผู้วิจัยและใช้ผลงานวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด

3.2 ความสำคัญของการวิจัยในชั้นเรียน

การวิจัยในชั้นเรียนมีความสำคัญหลายประการดังจะเห็นได้จากความคิดเห็นของนักวิจัยด้านการวิจัยทางการศึกษา ดังนี้

สุวัฒนา สุวรรณเขตนิม (2538 : 40) กล่าวว่า เป็นที่คาดหวังว่าเมื่อครูผู้สอนได้ทำวิจัยในชั้นเรียนควบคู่ไปกับการปฏิบัติการสอนอย่างเหมาะสมแล้วจะก่อให้เกิดผลดีต่อการศึกษาและวิชาชีพครูอย่างน้อย 3 ประการ คือ

- 3.2.1 นักเรียนจะมีการเรียนรู้ที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
- 3.2.2 ด้านวิชาการจะมีความรู้และนวัตกรรมการจัดการเรียนการสอนที่เป็นจริงมากขึ้นอันจะเป็นประโยชน์ต่อครูและเพื่อนครูในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนเป็นอย่างมาก

3.2.3 วิธีชีวิตของครูหรือวัฒนธรรมในการทำงานของครูจะพัฒนาไปสู่ความ

เป็นครู “มืออาชีพ” (Professional Teacher) มากขึ้น ทั้งนี้ เพราะครุศึกษามีคุณสมบัติเป็น ผู้แสวงหาความรู้ สามารถที่จะสอนนักเรียนให้พัฒนาก้าวหน้าในด้านต่างๆ ในหลายบริบทหรือที่ เรียกว่าเป็นครูรอบรู้หรือครูปรมาจารย์ (Master Teacher) ซึ่งถ้ามีปริมาณมากขึ้นจะช่วยให้การพัฒนา วิชาชีพครูเป็นไปอย่างสร้างสรรค์และมั่นคง

กรมวิชาการ (2545 : บทหน้า-3) ระบุถึงความสำคัญและความจำเป็นในการทำวิจัย ทางการศึกษา มีความสอดคล้องกับพัฒนาการศึกษาทั่วโลกที่ได้พยายามให้ครูผู้สอนเป็นนักวิจัยและ ปรับบทบาทของการวิจัยให้เข้ากับกระบวนการเรียนรู้ครูผู้สอนจะมีประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการ สอนมากขึ้นประการสำคัญผู้สอนและผู้จัดการศึกษาจะต้องเปลี่ยนแปลงบทบาทจากการเป็นผู้ชี้แนะ ให้มาเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้เป็นผู้ช่วยเหลือส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้จากสื่อและ แหล่งเรียนรู้ต่างๆ และให้ข้อมูลที่ถูกต้องแก่ผู้เรียนเพื่อนำไปใช้สร้างสรรค์ความรู้ของตนเองการวิจัยจึง สัมพันธ์กับกระบวนการเรียนรู้ซึ่งจะช่วยฝึกกระบวนการคิด การจัดการ การหาเหตุผลในการตอบ ปัญหาและรู้จักประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา

สรุปได้ว่า การวิจัยในชั้นเรียนเป็นเครื่องมือในการพัฒนาการเรียนการสอนให้มี ประสิทธิภาพส่งผลต่อการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพของผู้เรียนมีนวัตกรรมในการจัดการเรียนการสอน ทำให้วิชาชีพครูเป็นวิชาชีพชั้นสูงมากยิ่งขึ้น เป็นที่ยอมรับของสังคมทั่วไป

3.3 ประโยชน์ของการวิจัยในชั้นเรียน

แฮสส์ (Hass 1957 : 17, อ้างถึงใน พยุงศักดิ์ จันทรสุนทร. 2541 : 16 และ ชัยพนธ์ รักษาม. 2539 : 13) ได้ชี้ให้เห็นประโยชน์ของการวิจัยในชั้นเรียนที่สอดคล้องกันว่าการวิจัย จะช่วยปรับปรุงด้านวิชาชีพครูและครูผู้สอนที่ทำการศึกษาและทดลองงานวิจัยอย่างจริงจังแล้วจะทำให้ เกิดความก้าวหน้าในการสอนทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติรวมทั้งเกิดความรู้และความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ใหม่ๆ อย่างต่อเนื่องนอกจากนั้นยังเป็นการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีต่อวงการศึกษเพราะ คุณค่าหรือผลจากการคิดค้นนวัตกรรมการศึกษาขึ้นมาใช้ได้ผลนั้นจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อบุคลากร และหน่วยงานทางการศึกษา ดังนี้

3.3.1 นักเรียนในชั้นเรียนมีความรู้ความสามารถพื้นฐานแตกต่างกันจะทำให้ครู พยายามวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหาคิดหาทางแก้ปัญหาโดยทำวิจัยในชั้นเรียนตั้งแต่เริ่มคิดปัญหา การวิจัยหาทางแก้ปัญหาจนกระทั่งถึงการนำปัญหาที่พบไปใช้เมื่อครูได้ผลการวิจัยและนำไปใช้ใน ชั้นเรียนผลดีที่ได้จะตกอยู่กับนักเรียนที่ได้รับการแก้ไขปัญหาก็ให้นักเรียนมีการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น เติบโตก้าวหน้าเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพของสังคมต่อไป

3.3.2 ครูมีการวางแผนการทำงานอย่างเป็นระบบ คือ การวางแผนทำงานประจำ ได้แก่ วางแผนการสอน เลือกวิชาสอนที่เหมาะสมประเมินการทำงานเป็นระยะ โดยมีเป้าหมาย ชัดเจน จะทำอะไร กับใคร เมื่อไร ด้วยเหตุผลอะไรและทำให้ทราบผลการกระทำว่าบรรลุเป้าหมาย

เพียงใด ได้อย่างไร โดยการท้าววิจัยในชั้นเรียนครูจะสังเกตว่าผลการวิจัยนั้นแก้ปัญหาได้หรือไม่ทำให้ครูเพิ่มความระมัดระวังต่อการสอนของตนเองได้เรียนรู้ว่าทฤษฎีการสอนซึ่งนำไปสู่การปฏิบัติเป็นอย่างไร สิ่งเหล่านี้เป็นการพัฒนาการสอนของครูให้เป็นบุคคลที่มีความสามารถในการสอนอย่างมีประสิทธิภาพและการพิจารณาการปฏิบัติงานของตนเองอย่างเป็นระบบโดยใช้กระบวนการวิจัยสามารถพัฒนาการทำงานไปสู่ความเป็นครูมืออาชีพ

3.3.3 ครูจะมีความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มมากขึ้นซึ่งจะเป็นการร่วมกันคิดหาปัญหาการวิเคราะห์หาสาเหตุ เพราะครูในสถานศึกษามีความถนัดหรือชำนาญต่างกันถ้าได้ระดมสรรพกำลังจากความถนัดของแต่ละคนแล้วก็จะทำให้งานวิจัยมีคุณภาพยิ่งขึ้น

3.3.4 ด้านการศึกษาผลงานวิจัยในชั้นเรียนที่ดีจะได้รับการเผยแพร่โดยทั่วไปแล้วจะเป็นการกระตุ้นให้มีการพัฒนางานวิจัยอย่างไม่หยุดยั้งภาพลักษณ์ของผู้มีอาชีพครูจะดีขึ้นที่ยอมรับอย่างกว้างขวางจากการทำงานอย่างเป็นระบบ

สรุปได้ว่า การวิจัยในชั้นเรียนมีประโยชน์ในการปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพสูงสุด

3.4 รูปแบบและลักษณะของการวิจัยในชั้นเรียน

อุทุมพร จามรมาน (2537 : 16) กล่าวถึงลักษณะของการวิจัยในชั้นเรียนว่าการวิจัยในชั้นเรียนของครูจะมุ่งที่ชั้นเรียนและโรงเรียน โดยครูเป็นผู้เก็บรวบรวมข้อมูลอย่างเป็นระบบ นั่นคือการวิจัยของครูเป็นตัวกระตุ้นให้ครูเกี่ยวข้องกับกิจกรรมการเรียนการสอนและการบริหารจัดการงานของตนเองมากยิ่งขึ้นซึ่งจะส่งผลต่อนักเรียนการวิจัยของครูนอกจากมุ่งปรับปรุงการจัดประสบการณ์การเรียนการสอนให้กับนักเรียนแล้วยังต้องให้เกิดการปฏิบัติที่เกี่ยวกับโรงเรียนและห้องเรียน

วิรัช วรณรัตน์ (2537 : 44-48) ได้แสดงทัศนะเกี่ยวกับลักษณะของการวิจัยในชั้นเรียนไว้ว่า มีลักษณะเกี่ยวข้องกับหลักสูตรการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล ดังนั้นลักษณะและรูปแบบการวิจัยสามารถแยกพิจารณาแต่ละองค์ประกอบของกระบวนการเรียนการสอนดังกล่าวต่อไปนี้

ด้านหลักสูตร โดยปัจจัยที่เกี่ยวข้อง คือ จุดมุ่งหมาย เนื้อหา กิจกรรม และวิธีการ ประเมินผลตลอดจนหลักการ โครงสร้างของหลักสูตรลักษณะงานวิจัยเน้นไปทางการประเมินหลักสูตรการติดตามการใช้หลักสูตรและการทดลองหลักสูตรเพื่อพิจารณาความเป็นไปได้ ความเหมาะสม ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของหลักสูตร

ด้านการเรียนการสอน ปัจจัยที่เกี่ยวข้องคือ แผนการจัดการเรียนรู้ วิธีการสอน แบบฝึกหัด หนังสืออ่านประกอบ ชุดการสอน และการจัดกิจกรรม ลักษณะการวิจัยจึงเน้นไปในการสร้าง การผลิต และการทดลองใช้นวัตกรรมและผลิตภัณฑ์นั้นๆ เช่น การประเมินติดตามการใช้แผนการจัดการเรียนรู้ การทดลองวิธีสอนหรือชุดการสอน การเปรียบเทียบวิธีสอนหลายวิธี

การสร้างหรือผลิตสื่อ แบบฝึกหัดการสอน หรือหนังสืออ่านประกอบการเรียนการสอน เจตคติของ ผู้เรียนต่อครูผู้สอน ต่อรายวิชา ต่อแบบฝึก ต่อสื่อ หรือต่อวิธีสอน เป็นต้น การวิจัยในชั้นเรียนส่วน นี้มีความใกล้ชิดกับตัวครูผู้สอนและตัวผู้เรียนอย่างยิ่งและนับว่าเป็นงานที่พึงปรารถนาของทุกฝ่ายที่ ต้องการพัฒนานวัตกรรมหรือผลิตภัณฑ์ทางการศึกษาให้สามารถใช้ประโยชน์ได้จริงในโรงเรียนและ ในชั้นเรียนเพราะถ้าการเรียนการสอนในชั้นเรียนมีนวัตกรรมหรือผลิตภัณฑ์ที่ผ่านการทดลองที่ใช้ ได้ผลดีแล้วและนำมาขยายผลใช้ในสภาพการเรียนการสอนที่แท้จริงย่อมจะเกิดผลสัมฤทธิ์ที่ดีต่อ ผู้เรียนและครูผู้สอนซึ่งทำให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพดีขึ้น

ด้านการวัดและประเมินผล ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง คือ เครื่องมือที่ใช้ในการสอบวัดและ ประเมินผลการสอบวัดลักษณะงานวิจัยจึงเน้น ไปทางการสร้างและพัฒนาแบบทดสอบ การวิเคราะห์ คุณภาพข้อด้วยการรายงานผลการสอบการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการขาดความสัมพันธ์ ทางผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในแต่ละรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับตัวผู้เรียน ซึ่งเครื่องมือที่ใช้ในการสอบวัด นั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งแบบทดสอบนับว่ามีความสำคัญยิ่งต่องานการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับการเรียน การสอน เพราะไม่ว่าจะเป็นการทดลอง วิธีสอน การใช้สื่อ การใช้ชุดการสอน เป็นต้น จะต้อง สร้างแบบทดสอบเพื่อตรวจสอบผลหรือวัดผลสัมฤทธิ์ที่เกิดขึ้น ดังนั้นครูผู้สอนจะต้องเรียนรู้ในส่วน การสร้างและเทคนิคการเขียนข้อมูล

สุวัฒนา สุวรรณเจตนิยม (2538 : 15) และชัยพจน์ รักษาม (2539 : 12-17) ได้กล่าวถึง งานวิจัยในชั้นเรียนมีลักษณะเป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ คือ เป็นการวิจัยควบคู่ไปกับการปฏิบัติงาน จริงโดยมีครูเป็นทั้งผู้ผลิตงานวิจัยและผู้บริโภคผลการวิจัย หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ ครูเป็นนักวิจัย ในชั้นเรียน ครูนักวิจัยจะตั้งคำถามที่มีความหมายในการพัฒนาการเรียนการสอนแล้ววางแผนการ ปฏิบัติงานและการวิจัยหลังจากนั้นครูจะดำเนินงานการจัดการเรียนการสอนไปพร้อม ๆ กับการ จัดเก็บข้อมูลตามระบบข้อมูลที่วางแผนการวิจัยไว้นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ สรุปผลการวิจัย นำผลการวิจัยในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนแล้วจะพัฒนาความรู้ที่ได้ให้มีความถูกต้องเป็น สาทกลและเป็นประโยชน์มากขึ้นต่อการพัฒนาการเรียนการสอนและเพื่อพัฒนานักเรียนให้มีคุณภาพ ยิ่งขึ้นไป

กรมวิชาการ (2539 : 20-24) ได้จำแนกรูปแบบของการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน เป็น 5 รูปแบบ คือ

1. การวิจัยสำรวจเป็นการศึกษาเพื่อหาคำตอบโดยไม่กำหนดเกณฑ์อะไรมากมาย เพื่อสำรวจเด็กที่อยากรู้แล้วออกแบบการวิจัยเพื่อหาคำตอบนั้นๆ เป็นการศึกษาลักษณะความเป็นจริง ตามสภาพในเรื่องต่างๆ เพื่อมุ่งรวบรวมข้อมูลและรายงานลักษณะที่อยู่ในสภาพการณ์นั้น ๆ
2. การวิจัยหาความสัมพันธ์เป็นการศึกษาหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ตั้งแต่สองตัวแปรขึ้นไป

3. การวิจัยเปรียบเทียบเป็นการศึกษาเหตุและผลทางการศึกษาในกรณีที่ไม่สามารถศึกษาด้วยการทดลอง

4. การวิจัยแบบทดลองเป็นการวิจัยที่มีลักษณะที่สอดคล้องกันเป็นวิธีการที่นักวิจัยวิทยาหรือนักพฤติกรรมศาสตร์นำมาใช้เพื่อการทดลองด้านพฤติกรรมของมนุษย์และสัตว์ ด้วยการกำหนดกลุ่มควบคุม กลุ่มทดลอง ตัวแปรที่ผู้วิจัยเป็นผู้กำหนดค่า เรียกว่า ตัวแปรอิสระ ส่วนตัวแปรอื่นๆ ที่อาจทำให้ตัวแปรตามมีค่าเปลี่ยนแปลงได้ แต่ผู้วิจัยควบคุมไม่ให้มีการเปลี่ยนแปลง เรียกว่า ตัวแปรควบคุม

5. การวิจัยเชิงทดลองและพัฒนาเป็นการวิจัยที่ใช้เด็กกลุ่มเดียววิธีสอนแบบใหม่ ขึ้นแล้วทำการสอนตามวิธีการสอนแบบใหม่สอนเสร็จแล้วทำการสำรวจพิจารณาคุณภาพพื้นฐานปัญหา นำมาปรับปรุงใหม่แล้วสอนเด็กกลุ่มเดิมในบทเรียนต่อไปประยุกต์ไปเรื่อย ๆ

สรุปได้ว่า จากรูปแบบและลักษณะการวิจัยในชั้นเรียนเป็นงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนการวัดและประเมินผลซึ่งจะใช้ในรูปแบบการวิจัยอย่างไร นั้น ขึ้นอยู่กับลักษณะปัญหาและจุดมุ่งหมายเฉพาะที่ผู้วิจัยต้องการศึกษาทั้งนี้เพื่อนำผลการวิจัยที่ได้ไปใช้สำหรับการพัฒนาการเรียนการสอนในชั้นเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

3.5 กระบวนการและขั้นตอนของการวิจัยในชั้นเรียน

กระบวนการและขั้นตอนของการวิจัยในชั้นเรียนมีนักการศึกษาได้เสนอไว้เป็นจำนวนมาก ดังนี้

ประวัตติ เอรารวรรณ์ (2542 : 16) การวิจัยในชั้นเรียนเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องและเป็นระบบ คือ เริ่มต้นจากการสำรวจสภาพการปฏิบัติงานว่ามีปัญหาอะไรบ้าง วางแผนเพื่อแก้ปัญหา ลงมือปฏิบัติตามแผน แล้วสะท้อนผลการปฏิบัติเพื่อเริ่มต้นใหม่ซึ่งแต่ละขั้นตอนนี้มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.5.1 การสำรวจสภาพการปฏิบัติงาน (Reconnaissance) เป็นขั้นตอนการสำรวจสภาพการปฏิบัติงานของครู ด้านปัญหา สาเหตุ และการวิเคราะห์ ปัญหาเหล่านั้นจะสามารถปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหรือแก้ไขสภาพการปฏิบัติงานในส่วนใดบ้าง ซึ่งสามารถสำรวจได้จากกิจกรรมการเรียนการสอนพฤติกรรมนักเรียนสภาพแวดล้อมและบริบทต่างๆของโรงเรียน การสำรวจและการวิเคราะห์ปัญหาดังกล่าวจะนำไปสู่การเข้าใจปัญหาอย่างชัดเจนและสามารถจัดลำดับความสำคัญของปัญหาและกำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้

3.5.2 การวางแผน (Planning) เป็นขั้นตอนสำหรับกำหนดวัตถุประสงค์ กำหนดวิธีการและวางแผนเพื่อลงมือปฏิบัติ (Action) ในการค้นหาคำตอบหรือพัฒนานวัตกรรม และการแก้ไขหรือเปลี่ยนแปลงสภาพการปฏิบัติที่เป็นปัญหา

3.5.3 การลงมือปฏิบัติ (Action) เป็นขั้นตอนการปฏิบัติตามแผนที่กำหนด จากขั้นวางแผนมาดำเนินการเพื่อให้เกิดผลหรือการเปลี่ยนแปลงตามจุดประสงค์

3.5.4 การสะท้อนผลการปฏิบัติ (Reaction) เป็นขั้นตอนการประเมิน ตรวจสอบกระบวนการสะท้อนผลการปฏิบัติว่ามีสิ่งใดเกิดขึ้นหรือเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาไปบ้างเพื่อสรุปผลและวางแผนปรับปรุงใหม่หรือแก้ปัญหาใหม่ต่อไป

จากกระบวนการดังกล่าวจะเห็นว่าการทำงานวิจัยในชั้นเรียนมุ่งที่จะแสวงหาคำตอบหรือพัฒนานวัตกรรมควบคู่ไปกับการนำเอาคำตอบหรือนวัตกรรมนั้น ไปใช้ในการแก้ปัญหาที่ครูกำลังประสบอยู่ ซึ่งเป็นวงจรต่อเนื่องไม่สิ้นสุด ครูจึงสามารถปรับปรุงประยุกต์ให้เข้ากับการทำงานปกติของตนเองได้ ดังนั้นการทำงานวิจัยในชั้นเรียนของครูไม่ใช่การเริ่มต้นงานชิ้นใหม่แต่เป็นการวิเคราะห์วางแผนและจัดระบบการทำงานอย่างเดิมของครูให้เป็นกระบวนการทำงานที่เป็นการวิจัยในชั้นเรียนไปด้วยวงจรการทำวิจัยในชั้นเรียน

หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา (2540 : 35) กล่าวว่า การทำวิจัยในชั้นเรียนมีการดำเนินการเป็นขั้นตอน โดยยึดหลักวิธีการทางวิทยาศาสตร์และได้นำมาขยายให้เป็นขั้นตอนที่ละเอียดต่อเนื่องเพื่อสะดวกในการปฏิบัติครูจึงสามารถวางแผนดำเนินงานไว้ล่วงหน้าได้ โดยมีขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 การสำรวจและวิเคราะห์ปัญหาการเรียนการสอนการวิจัยในชั้นเรียนใด ๆ ก็ตามจะต้องเริ่มต้นด้วยการมองปัญหาของเรื่องที่จะวิจัยอย่างชัดเจน โดยทำการสำรวจข้อบกพร่องและวิเคราะห์ปัญหาดังกล่าวจะต้องค้นหานักเรียนมีความบกพร่องจุดใดเนื่องจากสาเหตุใดซึ่งอาจได้จากการระดมสมองตรวจสอบแบบฝึกหัดจากผลการสอบปลายภาคเรียนหรือผลการวิจัยเมื่อสำรวจข้อบกพร่องได้แล้วนำมาวิเคราะห์สาเหตุและความต้องการแก้ปัญหาให้ตรงกับสาเหตุนั้นๆ แล้วเขียนออกมาในรูปวัตถุประสงค์ของการวิจัย

ขั้นที่ 2 การศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องเมื่อกำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัยแล้วก็ควรศึกษาแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับเรื่องที่จะทำการวิจัยว่ามีอยู่ก่อนแล้วบ้างอย่างไร งานวิจัยที่จะทำมีความเชื่อมโยงกับทฤษฎีอย่างไร ทั้งนี้เพื่อแสดงความต่อเนื่องทางวิชาการที่ต้องการที่จะมีส่วนสร้างเสริมให้เจริญก้าวหน้าและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ไปการศึกษาแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องช่วยครูในเรื่องต่อไปนี้

2.1 มองปัญหาที่จะวิจัยให้ชัดเจนขึ้น

2.2 ได้แนวความรู้พื้นฐานตลอดจนทฤษฎีต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่จะ

ศึกษา

2.3 เห็นแนวทางในการศึกษาปัญหา

2.4 สามารถอธิบายปัญหาโดยเฉพาะการกำหนดขอบเขตของการวิจัยและ

สามารถอธิบายตัวแปรที่จะศึกษา

2.5 สามารถตั้งสมมติฐานได้อย่างสมเหตุสมผล

2.6 เลือกเทคนิคการสุ่มตัวอย่างได้อย่างเหมาะสม

2.7 เลือกเครื่องมือเก็บข้อมูลได้ถูกต้อง

2.8 เลือกวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลได้อย่างเหมาะสม

สิ่งที่ครูจะได้จากการดำเนินการในขั้นนี้ คือ ได้เทคนิคการแก้ปัญหาที่สอดคล้องกับหลักการ ทฤษฎีหรืองานวิจัยที่มีผู้ศึกษาไว้แล้วซึ่งทำให้แนวคิดของครูนำเพื่อดียิ่งขึ้น

ขั้นที่ 3 การพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษา นวัตกรรมเป็นรูปแบบ หรือวิธีการแก้ปัญหาที่ครูสร้างขึ้นเองหรือนำเอารูปแบบหรือวิธีการที่ผู้อื่นทำไว้แล้วมาปรับปรุงให้เหมาะสมกับสภาพปัญหาที่ต้องการแก้ไข เช่น

3.1 บทเรียนสำเร็จรูปเหมาะสมกับนักเรียนที่เรียนช้า

3.2 ชุดการสอนเหมาะสมกับนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ

3.3 คู่มือครูเหมาะสมกับปัญหาการขาดคู่มือการสอน เป็นต้น

ขั้นที่ 4 การออกแบบการทดลองการทดลองทำได้หลายรูปแบบขึ้นอยู่กับลักษณะของนวัตกรรม จำนวนกลุ่มที่ทดลอง และจำนวนครั้งของการวัดตัวแปรที่ศึกษา ฉะนั้น ในการออกแบบการทดลองต้องออกแบบให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และสมมติฐานการวิจัย โดยคำนึงถึงกลุ่มตัวอย่างและตัวแปรที่วัดเพื่อให้ผลการทดลองมีความแม่นยำตรงได้ข้อสรุปผลการทดลองที่แม่นยำโดยมีหลักการดังนี้

4.1 นวัตกรรมที่นำมาทดลองจะต้องมีความเด่นชัด มีทฤษฎีรองรับเพื่อให้มั่นใจได้ว่ามีโอกาสแก้ปัญหาที่มีอยู่อย่างได้ผลหรือพัฒนาการเรียนการสอนได้จริง ทั้งนี้เพื่อต้องการให้เกิดความมั่นใจว่าผลของการใช้นวัตกรรมจะแตกต่างจากกร ไม่ใช้นวัตกรรมหรือการใช้วิธีเดิมอย่างชัดเจน

4.2. พยายามลดความคลาดเคลื่อนในการวิจัยให้น้อยที่สุดโดยการใช้เครื่องมือวัดที่มีความตรง คือ ผลการวัดมีความคงที่ไม่ว่าจะวัดกี่ครั้งก็ตรงกลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นตัวแทนที่ดีของประชากรที่ศึกษาและนอกจากนี้สถิติที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์การวิจัยและเหมาะสมกับระดับข้อมูลที่รวบรวมได้และต้องพิจารณาว่าสถิตินั้นสามารถตอบปัญหาการวิจัยหรือจุดประสงค์ของการวิจัยได้หรือไม่และสอดคล้องกับข้อตกลงเบื้องต้นในการใช้ค่าสถิตินั้นๆ หรือไม่

4.3 ควบคุมตัวแปรแทรกซ้อนที่รบกวนผลการทดลอง

ขั้นตอนที่ 5 การสร้างและพัฒนาเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยในชั้นเรียนจะใช้เครื่องมือชนิดใดขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการวิจัยและตัวแปรที่จะวัด ดังนั้นจึงต้องศึกษาเครื่องมือแต่ละชนิด ทั้งในแง่ของเครื่องมือ วิธีสร้าง และข้อดีข้อจำกัดเมื่อครูได้สร้าง

เครื่องมือวัดหรือปรับปรุงเครื่องมือวัดที่ผู้อื่นสร้างไว้แล้ว ต้องมีการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ก่อนที่จะนำไปใช้จริง โดยการนำไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่างกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งที่มีลักษณะเช่นเดียวกับ ประชากรที่เราศึกษาเพื่อตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวัดก่อนนำไปใช้ในการเก็บข้อมูล

ขั้นตอนที่ 6 การทดลอง การรวบรวม การวิเคราะห์ และสรุปผล ครุฑานวัตกรรมการ ไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง และเก็บรวบรวมข้อมูลวิเคราะห์ตามแนวทางที่กำหนด ซึ่งการทดลอง การรวบรวม การวิเคราะห์และสรุปผลข้อมูล ถ้าจะให้เป็นไปตามแนวทางที่ถูกต้องจะต้องมีปฏิทิน ปฏิบัติงานดังกล่าวแสดงเวลาและระยะเวลาของการดำเนินงานแต่ละขั้นตอนด้วย

ขั้นตอนที่ 7 การเขียนรายงานการวิจัย เป็นการรายงานวิจัยตั้งแต่เริ่มต้น จนกระทั่ง ถึงการวิเคราะห์สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ มีประโยชน์อย่างมากเพื่อศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม หรือประโยชน์อ้างอิง

กองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ (2545 : 8-11) ได้กำหนดการวิจัยในชั้นเรียนที่ สำคัญไว้ 5 ขั้นตอน คือ

1. การกำหนดปัญหาความจำเป็น ความต้องการในการพัฒนา โดยการศึกษาสภาพ ปัญหาทั้งด้านผลสัมฤทธิ์ หรือความประพฤติ พฤติกรรมหรือบุคลิกภาพของผู้เรียน เพื่อหาลักษณะ ของปัญหาหรือจุดที่ต้องพัฒนาสาเหตุของปัญหาที่แท้จริง และนำมาใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับการ วางแผนและออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และพัฒนาสื่อการเรียนรู้ หรือกิจกรรมการเรียนรู้ใน ชั้นเรียนให้เหมาะสมกับกลุ่มผู้เรียนที่ครูผู้สอนต้องการแก้ปัญหาหรือพัฒนาการเรียนรู้ให้เป็น ไปตาม เป้าหมายที่กำหนดไว้

2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการแก้ปัญหา / พัฒนา บนพื้นฐานของแนวคิด / ทฤษฎี เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นได้ว่ากลุ่มผู้เรียนที่ครูผู้สอนต้องการพัฒนา ได้รับการพัฒนาการเรียนรู้อย่าง ถูกต้องตามหลักวิชาการของศาสตร์ในสาขาที่เกี่ยวข้องแล้ว

3. จัดกิจกรรมแก้ปัญหา / พัฒนา เป็นขั้นตอนที่ครูผู้สอนนำกิจกรรมการเรียนรู้และ สื่อการเรียนรู้ที่ผ่านการปรับพัฒนาเรียบร้อยแล้ว นำไปสู่การปฏิบัติการจัดกิจกรรมการแก้ปัญหา / พัฒนาการเรียนรู้ในกลุ่มผู้เรียนที่ต้องการพัฒนา

4. การวัดประเมินผล เป็นการตรวจสอบว่าผู้เรียนมีผลการเรียนรู้และพฤติกรรม หรือคุณลักษณะตามหลักสูตรที่คาดหวังหรือไม่

5. รายงานผลการวิจัยในชั้นเรียนเมื่อครูผู้สอนเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล เสร็จเรียบร้อยแล้ว ครูผู้สอนต้องเขียนสรุปผลการวิจัย หากพบว่าผู้เรียนไม่เกิดการเรียนรู้และหรือมี พฤติกรรมไม่พึงประสงค์ ครูผู้สอนจำเป็นต้องให้ความช่วยเหลือทันที หรืออาจต้องใช้การวิจัยในชั้น เรียนช่วยในการแก้ปัญหาพัฒนาการเรียนรู้กลุ่มผู้เรียนดังกล่าวซ้ำอีกครั้งหรือหลายๆ ครั้ง จนกว่า ผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้และมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ตามเจตนารมณ์ตามหลักสูตรอย่างแท้จริง

จะเห็นได้ว่ากระบวนการวิจัยในชั้นเรียน เมื่อนำมาใช้กับทางการศึกษาจะช่วยให้เกิด การปรับปรุงพัฒนาระบบโรงเรียน ช่วยเหลือครูให้พัฒนาการเรียนการสอนเพื่อการเรียนรู้และ สืบสวนสอบสวนในชั้นเรียน หรือกระทั่งการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการเรียนการสอนภายในชั้นเรียน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะเป็นรูปแบบการวิจัยที่มีการดำเนินการวิจัยเป็นระบบครบวงจร โดย ในขั้นสุดท้ายมีการสะท้อนผลการปฏิบัติงาน ช่วยให้ได้ข้อมูลย้อนกลับไปวางแผนจนกว่าจะได้ผล ที่น่าพึงพอใจ

สรุปได้ว่ากระบวนการและขั้นตอนในการทำวิจัยในชั้นเรียนที่ได้กล่าวมาทั้งหมดนี้ อาจจะยืดหยุ่นได้ขึ้นอยู่กับนักวิชาการแต่ละคนจะกำหนด

3.6 ปัญหาและอุปสรรคในการวิจัยในชั้นเรียน

การวิจัยในชั้นเรียนช่วยให้ครูมีวิถีของการทำงานอย่างเป็นระบบเห็นภาพของงานตลอด แนวแต่ในความเป็นจริงนั้น ครูคิดว่าการวิจัยเป็นเรื่องที่ยากยิ่งในการทำจึงเป็นปัญหาตลอดมา

3.6.1 โกวิท ประวาลพฤษษ์ (2534 : 17-19) ยังได้เสนอปัญหาในการวิจัยไว้ดังนี้

- 1) ผู้วิจัยเลือกปัญหาในการทำวิจัยโดยไม่คำนึงถึงความสำคัญของปัญหาต่อการ จัดการเรียนการสอน ส่วนมากจะเลือกปัญหาโดยคำนึงถึงความสนใจของตนเองเท่านั้น
- 2) การวิจัยส่วนมากไม่สามารถควบคุมตัวแปรได้ ผลการวิจัยจึงอาจจะมีผลของ ตัวแปรซ่อนทำให้ไม่น่าเชื่อถือ
- 3) ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยยังเป็นตัวแปรที่ไม่มีความสำคัญ
- 4) การเก็บข้อมูลยังนิยมใช้เฉพาะแบบสอบถาม ซึ่งอาจทำให้ไม่สามารถเก็บ ข้อมูลได้ตรงตามวัตถุประสงค์การวิจัย
- 5) การวิจัยส่วนใหญ่เป็นการศึกษาในช่วงระยะเวลาเดียวไม่มีการติดตามศึกษา เป็นระยะต่อเนื่องพอสมควรซึ่งจะเป็นการจำกัดตัวแปรด้านเวลาและอาจจะทำให้ผลการวิจัยไม่ น่าเชื่อถือ
- 6) การวิเคราะห์ข้อมูลยังไม่ลึกซึ้ง และบางครั้งผู้วิจัยไม่ตระหนักถึงรูปแบบ ของการวิจัยจึงใช้สถิติวิเคราะห์ผิดๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อใช้เครื่องจักรกลในการวิเคราะห์ข้อมูล
- 7) การเขียนรายงานการวิจัยยังไม่สามารถสื่อความได้ ภาษาที่ใช้ในการวิจัยยัง เป็นภาษาสถิติ

3.6.2 กรมวิชาการ (2537 : 102-125) ได้มีการสรุปถึงปัญหาในการทำวิจัยไปใช้ เพื่อพัฒนาโรงเรียน ดังต่อไปนี้

- 1) ไม่มีการศึกษาวิจัยเฉพาะเรื่องที่ตรงกับปัญหาที่โรงเรียนต้องการอย่างเพียงพอ
- 2) งานวิจัยที่มีอยู่ไม่ได้เสนอแนวทางหรือวิธีการนำไปปฏิบัติอย่างแท้จริง

3) เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาโรงเรียนไม่ได้แพร่หลายอย่าง

เพียงพอ

4) ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาโรงเรียนยังไม่มีมาตรการที่จะมั่นใจได้ว่าจะเป็นงานวิจัยที่มีคุณภาพพอที่จะนำไปพัฒนาโรงเรียนได้

5) นักวิจัยภายนอกมักมองไม่เห็นสภาพปัญหาของโรงเรียนที่แท้จริงจึงไม่สามารถสร้างงานที่สอดคล้องกับความต้องการของโรงเรียน

6) นักวิจัยระดับโรงเรียนยังไม่เข้าใจเรื่องงานวิจัยจึงไม่สามารถเก็บข้อมูลพื้นฐานให้เป็นระบบได้

7) นักวิจัยไม่ได้ชี้แจงส่วนสำคัญของงานวิจัยที่จะนำไปแก้ปัญหาภายในชั้นเรียน

8) ผู้บริหารไม่เข้าใจวิธีแก้ปัญหาโดยใช้ผลงานวิจัย

9) ผู้บริหารส่วนหนึ่งไม่เห็นความสำคัญของงานวิจัย จึงไม่ส่งเสริมให้การแก้ปัญหาโดยวิธีการวิจัย

ในเรื่องเดียวกันนี้ ได้กล่าวถึงการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนในโรงเรียนและในตอนหนึ่งได้เสนอปัญหาในการทำวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนในโรงเรียนไว้ดังนี้

1. งานวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนส่วนใหญ่เน้นเป็นวิธีและรูปแบบต่างๆ ไปและเป็นงานวิจัยที่เน้นผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมากกว่าเน้นกระบวนการคิดและการปฏิบัติ ซึ่งเป็นงานวิจัยที่ยังไม่มีประโยชน์ต่อการเรียนการสอนเท่าที่ควร

2. ผู้ใช้ผลงานวิจัยกับผู้ทำวิจัยไม่ใช่คนเดียวกัน จึงไม่เห็นความสำคัญของงานวิจัย

3. ครูผู้สอนไม่เข้าใจระเบียบวิธีวิจัย ไม่มีความรู้และเวลาในการทำวิจัย

4. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวกับการพัฒนาการเรียนการสอนมีน้อย และงานวิจัยที่มีส่วนใหญ่มุ่งทำในหัวข้อกว้าง ๆ ไม่ได้เจาะลึกไปถึงห้องเรียน ผู้สอนและนักเรียนอย่างแท้จริง

5. การจัดการเรียนการสอน การกำหนดเนื้อหาหลักสูตรต่าง ๆ ขาดการใช้ข้อมูลการวิจัยส่วนมากใช้การลอกเลียนจากต่างประเทศ

3.6.3 กองการวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ (2545 : 3) กล่าวถึงปัญหาและ

อุปสรรคของการวิจัยในชั้นเรียนว่ามีบุคคลหรือหน่วยงานกล่าวถึงรูปแบบของการวิจัยในชั้นเรียนในลักษณะที่แตกต่างกัน ทำให้ครูผู้สอนมีความสับสนและเข้าใจว่าการวิจัยในชั้นเรียนเป็นเรื่องยากมีขั้นตอนในการทำวิจัยที่สลับซับซ้อนต้องใช้เวลามากทำให้ครูผู้สอนเกิดความท้อแท้ที่จะนำการวิจัยมาสู่การพัฒนาการเรียนรู้อันในชั้นเรียน ครูผู้สอนไม่เข้าใจในหลักการที่ถูกต้องเกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียน จึงทำให้ครูผู้สอนไม่สามารถนำรูปแบบการวิจัยที่ได้จากการเรียนรู้อื่นไปใช้จริง ใช้ได้เลย

สรุปได้ว่าปัญหาและอุปสรรคในการวิจัยในชั้นเรียนเป็นปัญหาที่สืบเนื่องมาจากการขาดปัจจัยที่เอื้อต่อการวิจัยในชั้นเรียน ได้แก่

- 1) ปัญหาเกี่ยวกับตัวผู้วิจัยที่ขาดพื้นฐานความรู้เกี่ยวกับการวิจัย
- 2) ครูผู้วิจัยไม่มีเวลาเพียงพอ
- 3) ครูไม่เข้าใจความมุ่งหมายของการวิจัยในชั้นเรียน โดยมุ่งนำผลวิจัยที่ได้เพื่อเสนอขอเลื่อนตำแหน่ง แต่ไม่ได้นำผลการวิจัยไปใช้แก้ปัญหาหรือพัฒนาการเรียนการสอนในชั้นเรียน
- 4) ปัญหางบประมาณสนับสนุนไม่เพียงพอ
- 5) ปัญหาขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้และสนับสนุนการวิจัย
- 6) ปัญหาการไม่ได้รับความร่วมมือหรือเห็นความสำคัญของการวิจัยในชั้นเรียนจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง เช่น ผู้บริหาร เพื่อนร่วมงานหรือหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

4. การวิจัยปฏิบัติการ

4.1 ความหมายของการวิจัยปฏิบัติการ

การวิจัยในชั้นเรียน เป็นรูปแบบหนึ่งของการวิจัยทางการศึกษา ซึ่งมีคำที่ใช้เรียกกันหลายคำ เช่น การวิจัยปฏิบัติการ (Action Research) การวิจัยในชั้นเรียน (Classroom Research) การวิจัยของครู (Teacher Research) และการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน (Classroom Action Research) เป็นต้น ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้คำว่า การวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน

จากการศึกษาความหมายของการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน ที่มีผู้ให้นิยามไว้ปรากฏว่าส่วนมากได้ให้ความหมายไว้สอดคล้องกัน ดังนี้

กรมสามัญศึกษา (2540 : 4) ได้ให้ความหมายว่า “การวิจัยในชั้นเรียน” คือ การพัฒนาทางเลือกในการแก้ปัญหา หรือพัฒนาคุณภาพได้อย่างเหมาะสม เกิดประสิทธิผล มีประสิทธิภาพที่สุดในชั้นเรียนเพราะการวิจัยในชั้นเรียนไม่เพียงแต่เป็นกระบวนการค้นหาคำตอบอย่างเป็นระบบ หรือเป็นแต่ศึกษาหาคำตอบโดยอาศัยวิธีที่น่าเชื่อถือ ได้เท่านั้น แต่ยังเน้นที่การแก้ปัญหาในชั้นเรียนอีกด้วย

กรมวิชาการ (2542 : 7) กล่าวว่า “การวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน” คือ กระบวนการที่ครูศึกษาค้นคว้าเพื่อแก้ปัญหา หรือพัฒนาการเรียนการสอนที่ตนรับผิดชอบ จุดเน้นของการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน คือ การแก้ปัญหา หรือพัฒนากระบวนการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ ดังนั้น การวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียนเป็น การศึกษาและวิจัยควบคู่กับการจัดการเรียนการสอน เพื่อแก้ปัญหาและ/หรือพัฒนาการสอนของตนเอง และเพื่อเผยแพร่ผลการวิจัยให้เกิดประโยชน์ต่อผู้อื่นต่อไป

วรรณวิไล พันธุ์สีดา (2543 : 6) ให้ความหมาย “การวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน” คือ กระบวนการที่ครูศึกษาค้นคว้าเพื่อแก้ปัญหา หรือพัฒนาการเรียนการสอนที่ตนรับผิดชอบ

ชาติรี สาราณ (2543 : 4) กล่าวว่า งานวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน คือ ผลงานที่ครู ทำการวิจัยน้อย ๆ ทำการวิจัยทุกแผนการเรียนเพื่อคุณภาพพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ในช่วงเวลาสั้น ๆ เมื่อพบข้อเด่น ข้อด้อยก็นำมาพัฒนาต่อไปและต่อไปอย่างไม่หยุดหย่อน

สุวิมล ว่องวานิช (2544 : 11) ได้สังเคราะห์นิยามเกี่ยวกับการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ในชั้นเรียน และได้สรุปว่า “การวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน” คือ การวิจัยที่ทำโดยครูผู้สอนใน ห้องเรียน เพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในห้องเรียนและนำผลมาใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอน เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน เป็นการวิจัยที่ต้องทำอย่างรวดเร็ว นำผลไปใช้ทันทีและสะท้อน ข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติงานต่างๆ ของตนเองให้ทั้งตนเองและกลุ่มเพื่อนร่วมงานใน โรงเรียนได้มี โอกาสอภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นในแนวทางที่ได้ปฏิบัติ และผลที่เกิดขึ้นเพื่อพัฒนาการเรียน การสอนต่อไป

นภคล เจนอักษร (2544 : 19-20) กล่าวว่า “การวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน” คือ การวิจัยประเภทหนึ่งที่ครูผู้สอนเป็นผู้ดำเนินการควบคุมไปกับการเรียนการสอนปกติในชั้น เพื่อศึกษา สภาพปัญหาที่เกิดขึ้น แล้วนำผลที่ได้ไปพัฒนาการเรียนการสอนหรือใช้ในการแก้ไขปัญหาการสอน ของตน รวมทั้งเผยแพร่ให้เกิดประโยชน์แก่ผู้อื่นต่อไป

อุทุมพร (ทองอุทัย) จามรมาน (2544 : 1) ได้กล่าวถึงการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน ว่าเป็นการแก้ปัญหานักเรียนบางคน บางเรื่อง เพื่อพัฒนา (ปรับปรุงนักเรียนอ่อน เสริมนักเรียนเก่ง) นักเรียนคนนั้น กลุ่มนั้น เพื่อจะได้เรียนทันเพื่อนกลุ่มใหญ่หรือได้รับการพัฒนาเต็มศักยภาพของเขา

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2544 : 6) ให้ความหมายว่า การวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน หมายถึง การวิจัยที่ทำโดยครูในชั้นเรียน โดยมีจุดประสงค์ เพื่อ แก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนมีการดำเนินการที่มีแผนชัดเจนกระทำอย่างรวดเร็ว สามารถนำผลมา ใช้ได้ทันที ในระหว่างการทำวิจัย จะมีการสะท้อนข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติงานต่าง ๆ ซึ่งผลที่ได้นั้น จะนำมาปรับปรุงการเรียนการสอน โดยมีจุดเน้นที่เป็นประโยชน์ต่อตัวนักเรียนมากที่สุด กระบวนการ ทำวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน จะมีการทำอย่างต่อเนื่อง จนกว่าจะได้ผลตามเป้าหมาย ที่ต้องการ

สุวัฒนา สุวรรณเขตนิคม (2545 : 1) กล่าวว่า การวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน คือ กระบวนการแสวงหาความรู้อันเป็นความจริงที่เชื่อถือได้ในเรื่องเกี่ยวกับการพัฒนาการจัดการเรียน การสอน เพื่อการพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนในบริบทของชั้นเรียน

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (2547 : 3) ได้ให้ความหมายว่า การวิจัยในชั้นเรียนหมายถึง กระบวนการแสวงหาความรู้ เพื่อแก้ปัญหาหรือพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน และมีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน โดยมีกระบวนการทำงานอย่างต่อเนื่อง คือ มีการกำหนดเป้าหมายที่ต้องปรับปรุงแก้ไขหรือต้องการพัฒนาให้ดีขึ้นกว่าเดิม การวางแผนการดำเนินงาน ปฏิบัติตามแผนที่กำหนดไว้ สังเกตผลที่เกิดขึ้นและสะท้อนผลหลังจากปฏิบัติตามแผน ถ้ายังไม่บรรลุเป้าหมายให้ดำเนินการปรับปรุงแผนใหม่ ลงมือปฏิบัติตามแผนที่ปรับปรุงแล้ว สังเกตและสะท้อนผลเป็นวงจรไปเรื่อย ๆ จนบรรลุเป้าหมายที่ต้องการ

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า “การวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน” หมายถึง กระบวนการที่ครูศึกษาค้นคว้า เพื่อแสวงหาวิธีการแก้ไขปัญหา และพัฒนากระบวนการเรียนการสอนในชั้นเรียนของตนอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ เชื่อถือได้ โดยมีการปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง และสอดคล้องกับการปฏิบัติงานตามปกติของครู มีการนำผลการวิจัยไปใช้พัฒนาการเรียนการสอน และมีการเผยแพร่ผลการวิจัย เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้อื่นด้วย

4.2 ลักษณะของการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน

สุวิมล ว่องวานิช (2543 : 83) สรุปเรื่อง การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน ว่าการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน เป็นกระบวนการวิจัยที่นักวิจัยซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องกับทุกคนได้ศึกษาวิเคราะห์ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติงานในหน้าที่รับผิดชอบของตน โดยใช้หลักการและวิธีการวิจัย เพื่อให้ได้ผลการวิจัยไปใช้ปรับปรุงและพัฒนางานในหน้าที่รับผิดชอบของตนให้ดียิ่งขึ้น ลักษณะที่สำคัญมีดังต่อไปนี้

4.2.1 ปัญหาวิจัยต้องเป็นปัญหาเกี่ยวข้องโดยตรงกับงานในหน้าที่รับผิดชอบ เพื่อที่ว่านักวิจัยจะแก้ปัญหาได้ทันเหตุการณ์ สามารถนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ได้ทันที และเกิดการเรียนรู้

4.2.2 ครูและผู้บริหาร โรงเรียนผู้ประสบปัญหาและตั้งปัญหาวิจัยเองเป็นนักวิจัยที่ตั้งปัญหาวิจัยได้เหมาะสมกว่าผู้ที่ไม่ได้เกี่ยวข้อง และหาวิธีแสวงหาความรู้แก้ปัญหาได้ดีกว่านักวิจัยที่ไม่ได้สัมผัสปัญหาโดยตรง

4.2.3 เมื่อครูและผู้บริหารได้ทำการวิจัยปฏิบัติการด้วยตนเอง ต้องสามารถมองเห็นช่องทาง/แนวทางในการพัฒนาตนเอง และพัฒนาคุณภาพงานในหน้าที่รับผิดชอบได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4.2.4 การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนเป็นการวิจัยที่ต้องมีการร่วมมือรวมพลังจากบุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกกลุ่ม

4.2.5 การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนมิใช่ภาระงานใหม่ แต่เป็นงานเดียวกับงานในหน้าที่ความรับผิดชอบของครูที่ทำเป็นประจำ เป็นงานเดียวกับงานประกันคุณภาพในระดับบุคคล และใช้วงจร P-D-C-A ในการปฏิบัติงานได้

4.2.6 การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนมีหลักการและขั้นตอนดำเนินงานเป็นแบบเดียวกัน ใช้วงจร P-A-O-R หรือ P-D-C-A ซึ่งต้องทำเป็นวงจรต่อเนื่องจนกว่าจะสามารถตอบปัญหาวิจัยได้ แต่ระยะเวลาและความหนักแน่นทางวิชาการมีลักษณะแตกต่างกันได้หลากหลาย นักวิจัยอาจทำการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนโดยไม่มีการควบคุม เก็บข้อมูลจากการเฝ้าสังเกตง่าย ๆ ใช้เวลาสั้นได้ รายงานวิจัย 1-5 หน้า ก็ได้ หรืออาจออกแบบการวิจัยให้มีการควบคุมปัจจัยที่ไม่เกี่ยวข้องกับปัญหาวิจัย จัดกลุ่มทดลองเปรียบเทียบกับกลุ่มควบคุม ดำเนินการวิจัยเป็นเดือน เขียนรายงานวิจัยเป็นร้อยหน้าก็ได้ และอาจเขียนรายงานแยกเป็น 5 บท ตามแบบวิทยานิพนธ์ก็ได้

4.2.7 การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนมีประวัติความเป็นมาเริ่มต้นจากปัญหาวิจัยที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน แต่นักวิจัยอาจขยายขอบเขตการทำงานออกไปนอกห้องเรียน ไปถึงชุมชนได้ ตามปรัชญาการศึกษาในยุคปฏิรูปการศึกษาที่ไม่มีกำแพงกั้นอาณาเขตห้องเรียน เพราะกระบวนการเรียนรู้ที่ดีเกิดขึ้นตามสภาพธรรมชาติ อันเป็นห้องเรียนธรรมชาติ

1) การที่ครูทำแผนการสอน ลงมือสอน และบันทึกผลการสอนแต่ละคาบ มิใช่การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน เป็นเพียงจุดตั้งต้นที่จะทำการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนเท่านั้น เพราะกิจกรรมดังกล่าวช่วยให้ครูได้ทราบว่ามีปัญหาอะไรที่สามารถนำมาวิจัยได้

2) การที่ครูปฏิบัติงานและประสบปัญหา แล้วครูแก้ปัญหาก็ได้ ยังมีภาระวิจัยปฏิบัติการ จะเป็นการวิจัยปฏิบัติการต่อเมื่อครูตั้งโจทย์ปัญหาซึ่งมีเป้าหมายที่เป็นการพัฒนางานไว้ก่อน แล้วแสวงหาวิธีการที่มีระบบในการแก้ปัญหามาทดลองใช้ และศึกษาสังเกตผลที่เกิดขึ้นให้ได้ความรู้ก่อนที่จะนำไปใช้ปฏิบัติจริง

3) การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนมิได้หยุดที่การสรุปและตีความผลการทดสอบสมมุติฐาน แต่ต้องเลยไปถึงการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในการแก้ไขปรับปรุงงานด้วย

4) การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนมิใช่เป็นการวิจัยกับกลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลแต่เป็นการวิจัยกับผู้เกี่ยวข้องกับการทำงานของนักวิจัย ซึ่งนักวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนต้องให้เกียรติในฐานะผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย มิใช่เพียงแต่ผู้ให้ข้อมูล นั่นคือ ในกรณีที่เป็นการศึกษาวิจัยกับนักเรียน นักวิจัยต้องรับฟังความคิดเห็นของนักเรียนและนำมาใช้ประโยชน์ด้วย

5) เป้าหมายสุดท้ายของการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน มิใช่การได้รายงานวิจัยไว้นำเสนอหรือขอเลื่อนตำแหน่งวิชาการ รายงานวิจัยเป็นเพียงเครื่องมือสำหรับเผยแพร่ความรู้ให้เพื่อนครูได้เรียนรู้ แต่เป้าหมายสุดท้ายคือการพัฒนาปรับปรุงงาน โดยใช้ผลงานวิจัย

4.3 ขั้นตอนการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน

Macisaac (1996 : 2453-A) สรุปแนวคิดของ Elliott ไว้ว่า การวิจัยปฏิบัติการมีสาระสำคัญอยู่ที่การแสวงหาความรู้ความจริงจากการปฏิบัติเพื่อเป้าหมายในการปรับปรุงการปฏิบัติงาน การดำเนินงานวิจัยปฏิบัติการเป็นกระบวนการที่ต้องดำเนินการซ้ำกันเป็นวงจรการวิจัย (Research Cycle) ต่อเนื่องกันไป วงจรการวิจัยในแต่ละวงจรมีการดำเนินการรวม 4 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การตรวจตราและวางแผนงานทั่วไป (Reconnaissance and General Plan) ขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนที่นักวิจัยรับรู้ปัญหา และสำรวจตรวจตราเพื่อทำความเข้าใจปัญหาที่เกิดขึ้นในการปฏิบัติงาน และวางแผนที่จะใช้ยุทธวิธีต่าง ๆ ในการแก้ปัญหา

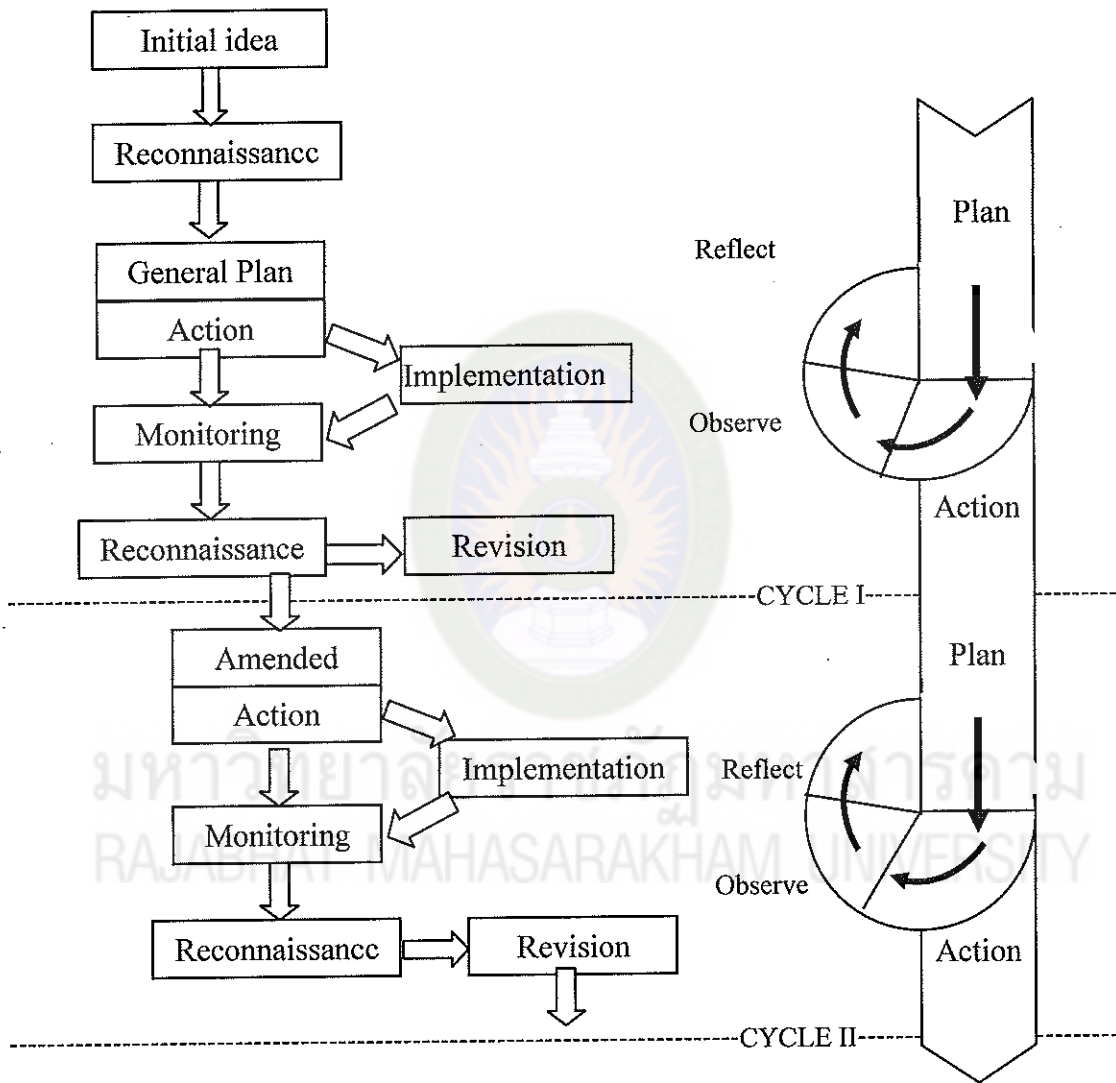
ขั้นตอนที่ 2 การปฏิบัติการ (Action) ในขั้นตอนนี้ นักวิจัยลงมือดำเนินการตามแผนงานที่กำหนดไว้ โดยการใช้ยุทธวิธีต่าง ๆ ที่นักวิจัยเชื่อว่าจะแก้ปัญหาได้ในการดำเนินงาน ขั้นตอนนี้การปฏิบัติการจัดว่าเป็นหัวใจสำคัญของการวิจัยปฏิบัติการ และชื่อของการวิจัยปฏิบัติการได้มาจากกิจกรรมหลักในขั้นตอนนี้ นั่นเอง

ขั้นตอนที่ 3 การติดตามกำกับผลการดำเนินงาน โดยการสังเกต (Monitoring the Implementation by Observation) ในขั้นตอนนี้ นักวิจัยสังเกตและบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและผลการปฏิบัติงานระหว่างการดำเนินงานและหลังการดำเนินงานตามแผนงานที่กำหนดไว้ การดำเนินงานในขั้นตอนนี้ต้องใช้วิธีการรวบรวมข้อมูลโดยการสังเกตอย่างมีระบบ

ขั้นตอนที่ 4 การคิดไตร่ตรอง และการทบทวนแก้ไข (Reflection and Revision) ในขั้นตอนนี้ นักวิจัยนำผลการดำเนินงานที่ได้จากขั้นตอนที่สามมาพิจารณาไตร่ตรองหรือใช้ความคิดสะท้อน หากผลการปฏิบัติงานยังไม่บรรลุเป้าหมาย นักวิจัยแสวงหาวิธีการหรือยุทธวิธีใหม่มาปรับปรุงการปฏิบัติงาน และเริ่มดำเนินงานตามวงจรการวิจัยในรอบใหม่

ขั้นตอนทั้งสี่ขั้นตอนของวงจรการวิจัยปฏิบัติการนี้ ในปัจจุบันเป็นที่รู้จักกันดีในชื่อวงจรการวิจัย P-A-O-R หมายถึง Plan – Action – Observation – Reflection and Revision นักวิจัยชื่อ Kemmis (1988) ได้นำเสนอวงจร P-A-O-R สำหรับการวิจัยปฏิบัติการเป็นวงจรการวิจัย ต่อเนื่องกัน ไปดังแสดงในภาพที่ 1 ลักษณะการดำเนินงานของวงจรการวิจัยปฏิบัติการจะเริ่มต้นจากวงจรการวิจัยที่ 1 ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนหลัก 4 ขั้นตอน คือ ขั้นการวางแผน (P) ขั้นปฏิบัติการ (A) ขั้นการสังเกต (O) และขั้นการคิดไตร่ตรอง หรือการคิดสะท้อน (R) จากนั้นจะเริ่มเข้าวงจรการวิจัยที่ 2 สืบเนื่องต่อกันไปจนกว่าปัญหาได้รับการแก้ไขปรับปรุงให้ดีขึ้นได้ตามเป้าหมายที่นักวิจัยต้องการ ตามภาพที่ 1 จะเห็นได้ว่าการวิจัยปฏิบัติการประกอบด้วยวงจรการวิจัย ภาพซ้ายมือเป็นวงจรการวิจัยตามแนวคิดของ Elliott แสดงให้เห็นกิจกรรมการดำเนินงานในแต่ละวงจรซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนหลัก 4 ขั้นตอน ส่วนภาพขวามือเป็นวงจรการวิจัย P-A-O-R ตามแนวคิดที่เสนอโดย Kemmis วงจรการวิจัยของ Elliott นั้นให้ภาพที่ชัดเจนว่ากิจกรรมการดำเนินการตามวงจรการวิจัยแต่ละวงจรมัน

แตกต่างกัน กิจกรรมขั้นการวางแผนงานในวงจรการวิจัยที่ 1 เป็นแผนงานทั่วไปที่มีการปฏิบัติการตามแผนงาน แต่ในวงจรการวิจัยที่ 2 กิจกรรมขั้นการวางแผนงานนั้นเป็นแผนงานที่มีการปรับปรุงแก้ไข และกิจกรรมขั้นการปฏิบัติการเป็นการดำเนินงานตามยุทธวิธีที่แตกต่างกับการปฏิบัติการในวงจรการวิจัยแรก

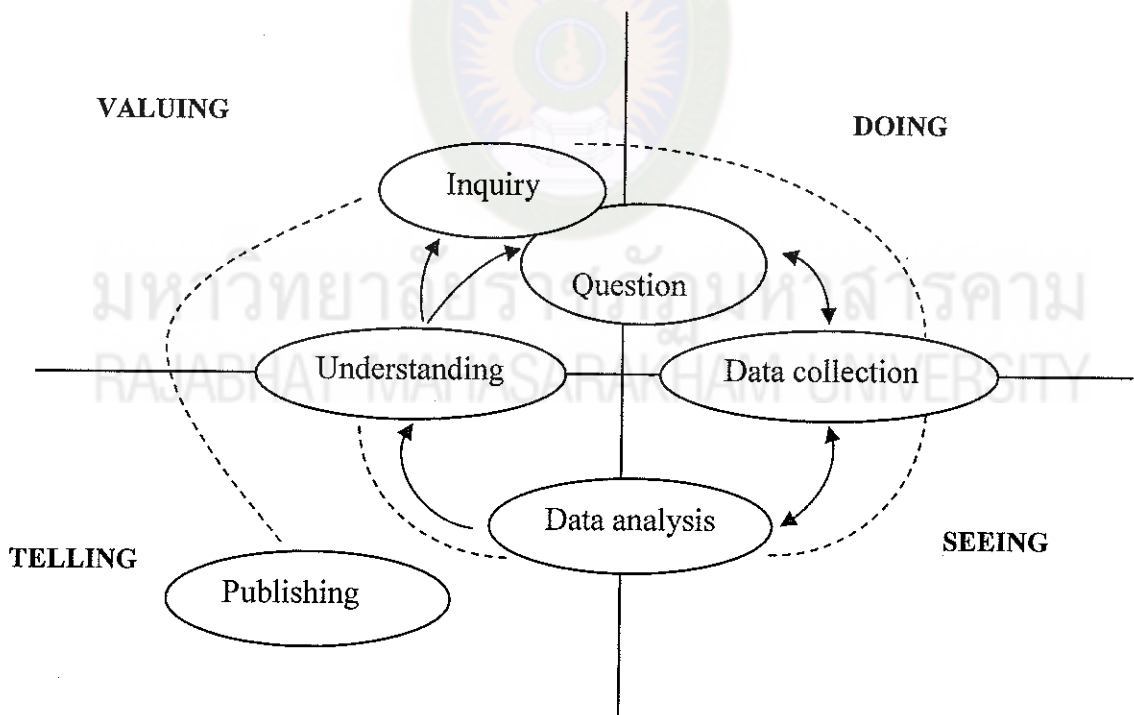

แผนภาพที่ 2 วงจรแสดงขั้นตอนการวิจัยปฏิบัติการของ Elliott และ Kemmis

Freeman (1998 : 2005-A) อธิบายว่า การวิจัยปฏิบัติการมีขั้นตอนการดำเนินงานดังภาพที่ 2 รวม 6 ขั้นตอน เป็นวงจรการวิจัย ได้แก่ ขั้นตอนแรก การตั้งข้อสงสัย (Inquiry) เป็นขั้นตอนการเริ่มสนใจและตั้งต้นกระบวนการวิจัย ขั้นตอนที่สอง การกำหนดคำถาม (Question) เป็นขั้นตอนของ

การทำความเข้าใจสิ่งที่ปัญหา และจำกัดขอบเขตของปัญหาในรูปคำถามที่สามารถทำวิจัยได้
 ขั้นตอนที่สาม การรวบรวมข้อมูล (Data Collection) เป็นขั้นตอนการรวบรวมข้อมูลสารสนเทศด้วย
 วิธีการที่มีระบบเกี่ยวกับคำถามวิจัย ขั้นตอนที่สี่ การวิเคราะห์ข้อมูล (Data Analysis) เป็นขั้นตอน
 การแยกแยะจัดระเบียบหรือจัดหมวดหมู่ข้อมูล และสังเคราะห์สรุปข้อมูล (Disassembling and
 Reassembling Data) เพื่อตอบคำถามวิจัย ขั้นตอนที่ยี่ห้า การทำความเข้าใจ (Understanding) ให้ได้แง่
 คิดและมุมมองใหม่ ที่จะช่วยแก้ปัญหา และนำไปใช้ประโยชน์ได้ และขั้นตอนสุดท้าย การพิมพ์
 เผยแพร่ (Publishing) ผลการวิจัยให้ผู้เกี่ยวข้องได้ทราบและใช้ประโยชน์

วงจรการวิจัยของ Freeman มีลักษณะพิเศษตรงที่มีจุดตั้งต้นของวงจรหลายจุด หมายความว่า
 ครูอาจเริ่มทำการวิจัยได้เกือบทุกขั้นตอน เช่น ครูอาจตั้งต้นที่ขั้นการรวบรวมข้อมูลโดยกำหนดให้
 นักเรียนทำบันทึกประจำวัน แล้วนำบันทึกมาสังเคราะห์ว่านักเรียนมีการพัฒนาในเรื่องใด อย่างไร
 จะเร่งรัดการพัฒนาอย่างไร ครูอาจตั้งต้นที่ขั้นการวิเคราะห์ข้อมูล โดยการนำการบ้านของนักเรียนมา
 วิเคราะห์ว่านักเรียนทำผิดอย่างไร และอะไรเป็นสาเหตุทำให้นักเรียนทำผิด จากนั้นก็วิจัยเพื่อแสวงหา
 แนวทางในการแก้ไขต่อไป

แผนภาพที่ 3 วงจรการวิจัย และบทบาทของครุณักวิจัย ของ Freeman

วงจรการวิจัยของ Freeman ยังมีลักษณะพิเศษตรงที่กิจกรรมในวงจรแสดงถึงลักษณะ
 บทบาทของครุณักวิจัย 4 บทบาท คือ บทบาทในฐานะ นักปฏิบัติ (Activist) ที่มีบทบาทในการทำ
 (Doing) ตามบทบาทนี้ครุณักวิจัยต้องปฏิบัติเพื่อให้รู้ในสิ่งที่ยังไม่รู้ และต้องปฏิบัติในสิ่งที่ควรต้อง

ปฏิบัติ นั่นคือครูนักวิจัยต้องทำการสอน และขณะเดียวกันต้องปฏิบัติกรวิจัยเพื่อให้รู้จักนักเรียนเป็น
 อย่างดีเพื่อที่จะสอนให้ได้ผลดีด้วย บทบาทที่สอง คือบทบาทในฐานะ นักมานุษยวิทยา
 (Anthropologist) ที่มีบทบาทในการเฝ้าดู (Seeing) บทบาทนี้ครูนักวิจัยต้องสังเกตและทำความเข้าใจ
 ปรากฏการณ์/พฤติกรรม/ความคิดเห็นทั้งที่สังเกตได้โดยตรงและที่ไม่อาจสังเกตได้โดยตรงด้วย
 นอกจากนี้ยังต้องตระหนักถึงสิ่งที่ตนสังเกตได้ และสิ่งที่ผู้อื่นสังเกตได้ ซึ่งมีลักษณะที่แตกต่างกันเพื่อ
 เรียนรู้จากกันและกัน บทบาทที่สาม คือบทบาทในฐานะ นักเล่าเรื่อง (Storyteller) ที่มีบทบาทในการ
 บอกเล่า (Telling) เพื่อให้องค์ความรู้ที่ครูนักวิจัยได้เรียนรู้เผยแพร่ไปสู่บุคคลที่เกี่ยวข้องอันจะช่วยทำ
 ให้เกิดการเรียนรู้ในวงกว้าง Freeman กล่าวว่าหน้าที่ของครู คือการปฏิบัติ แต่หน้าที่ของนักวิจัยคือ
 การบอกเล่าผลการวิจัยด้วย ตามหลักการวิจัยปฏิบัติการของครู ครูนักวิจัยต้องมีบทบาทในฐานะ
 นักเล่าเรื่องด้วย และสิ่งที่บอกเล่ามีใช้องค์ความรู้เชิงวิชาการอย่างเดียว แต่รวมถึงองค์ความรู้ที่เกิดจาก
 ความรู้ความเข้าใจในการสอนและการวิจัยที่ได้ปฏิบัติจริงด้วย บทบาทที่สี่ คือ บทบาทในฐานะ
 นักทฤษฎี (Theoretician) ที่มีบทบาทในการกำหนดคุณค่า (Valuing) ของผลการสอนและการวิจัยที่จะ
 เป็นประโยชน์ต่อชุมชนและสังคมโดยรวม

วงจรการวิจัยปฏิบัติการที่กล่าวมานี้มีหลักการและขั้นตอนคล้ายคลึงกัน เป้าหมายของการ
 วิจัยปฏิบัติการเน้นความสำคัญของการปรับปรุงและพัฒนางานให้ดีขึ้น วงจรการวิจัยปฏิบัติการจึงมี
 ลักษณะเหมือนกับวงจรคุณภาพ P-D-C-A (Plan-Do-Check-Act) ของ Demming และครูอาจ
 ดำเนินการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนตามวงจร P-D-C-A เป็นงานเดียวกับการพัฒนาการเรียนการสอน
 หรือการประกันคุณภาพได้ กล่าวโดยสรุปการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนเป็นเพียงเครื่องมือหรือกลไก
 ที่ช่วยให้ครูสามารถปฏิบัติหน้าที่ในความรับผิดชอบให้มีคุณภาพดียิ่งขึ้น โดยมีการประกันคุณภาพทุก
 ขั้นตอนการดำเนินงาน

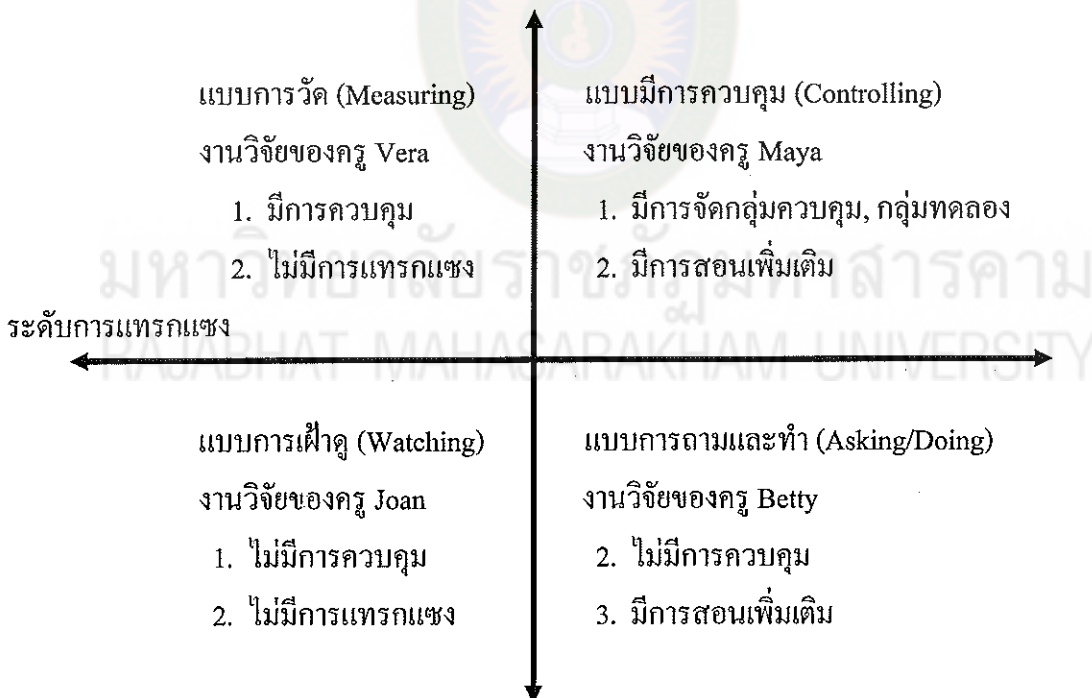
การวิจัยปฏิบัติการที่ใช้อยู่ในวงการศึกษาระดับประเทศต่าง ๆ แม้ว่าจะมีขั้นตอนการ
 ดำเนินงานเป็นแบบเดียวกัน แต่ความหนักแน่นในการดำเนินงานแต่ละขั้นตอนมีความแตกต่างกันจึง
 ทำให้งานวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนมีลักษณะแตกต่างกัน แบ่งได้เป็นหลายประเภท Freeman (1998)
 แบ่งประเภทของการวิจัยปฏิบัติการออกเป็น 4 ประเภท ตามแนวคิดของนักวิจัยการศึกษา ชื่อ Leo
 van Lier ซึ่งเสนอหลักการวิจัยเมื่อปี 1988 ว่า โดยทั่วไปการวิจัยการศึกษาประกอบด้วยหลักการ
 พื้นฐาน 2 หลักการ คือ หลักการจัดระเบียบ (Organization) ซึ่งแสดงถึงระดับความเข้มของการจัด
 ควบคุมผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย และหลักการปรับเปลี่ยนหรือการแทรกแซง (Intervention) ซึ่งแสดง
 ถึงระดับการแทรกแซงการสอนด้วยกระบวนการวิจัย เมื่อนำหลักการทั้งสองข้อแทนด้วยแกน 2
 แกนตั้งจากกันดังภาพที่ 3 ทำให้เกิดแผนแบบการวิจัยของครู (Teacher Research) 4 รูปแบบ ซึ่งแต่ละ
 รูปแบบนักวิจัยมีบทบาทต่างกัน รูปแบบทั้ง 4 รูปแบบนี้มีได้มีรูปแบบใดดีเด่นกว่าแบบใด เพราะแต่

ละรูปแบบมีประโยชน์ในสภาพการณ์ที่ต่างกัน ลักษณะของแผนแบบการวิจัยของครูทั้ง 4 รูปแบบ แสดงด้วยตัวอย่างงานวิจัย ดังนี้

แผนแบบการวิจัยที่ 1 แบบมีการควบคุม (Controlling)

ครู Maya แบ่งนักเรียนในห้องเรียนเป็น 2 กลุ่ม โดยพยายามแบ่งให้นักเรียนทั้งสองกลุ่ม มีลักษณะคล้ายกันในด้านความสามารถ และสัดส่วนของนักเรียนชาย/หญิง ครู Maya ส่งเด็กนักเรียน กลุ่มหนึ่งไปเรียนชั่วโมงศิลปะ และสอนนักเรียนอีกกลุ่มหนึ่งเรื่องทิศทาง ในวันต่อมาครู Maya ให้งานนักเรียนทั้งสองกลุ่มทำงานเกี่ยวกับแผนที่และการระบุทิศทาง โดยมีวัตถุประสงค์จะติดตามดูว่า ผลการทำงานของนักเรียนทั้งสองกลุ่มต่างกันอย่างไร นักเรียนกลุ่มที่ได้รับการเรียนเรื่องทิศทางได้นำ ความรู้มาใช้หรือไม่ และบันทึกผลการวิจัยโดยการบันทึกสถิติ แผนการวิจัยนี้มีการจัดระเบียบ ควบคุมผู้มีส่วนร่วมการวิจัยโดยการจัดให้มีกลุ่มควบคุมเป็นกลุ่มเปรียบเทียบ และมีการแทรกแซง โดย การสอนเพิ่มพิเศษ ลักษณะแผนแบบการวิจัยนี้ คือ แผนแบบการวิจัยเชิงทดลอง (Experiment Design) หรือแผนแบบการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-Experimental Design)

ระดับการการจัดระเบียบ (ควบคุม)

แผนภาพที่ 4 แผนแบบการวิจัยของ Van Lier

แผนแบบการวิจัยที่ 2 แบบมีการถามและทำ (Asking and Doing)

ครู Betty สนใจศึกษาว่านักเรียนการศึกษาผู้ใหญ่ระดับต้นในชั้นเรียนของเธอ จะเข้าใจคำสั่งในการทำกิจกรรมหรือไม่ และชอบการใช้รูปแบบคำสั่งของครูแบบใดใน 3 แบบ คือแบบการสั่งด้วยวาจา แบบการสั่งด้วยวาจาและให้ผู้เรียนทวนคำสั่ง และแบบการเขียนคำสั่งบนกระดานดำ ครู Betty สอน โดยใช้คำสั่งแต่ละแบบเป็นเวลาหนึ่งสัปดาห์ ตอนวันสุดท้ายของสัปดาห์ ครู Betty สอบถามผู้เรียนว่าชอบการใช้คำสั่งแบบนั้น ๆ หรือไม่ และให้ผู้เรียนประมาณค่าว่าชอบการใช้คำสั่งแต่ละแบบมากน้อยเท่าไร โดยใช้มาตราประมาณค่า (Rating Scale) 3 ระดับ ชอบมากที่สุด ชอบ และไม่ชอบ แผนแบบการวิจัยนี้ไม่มีการจัดระเบียบหรือการควบคุม แต่มีการแทรกแซงการสอน โดยการใช้แบบของคำสั่งที่แตกต่างกัน ลักษณะแผนแบบการวิจัยนี้ คือ แผนแบบการวิจัยปฏิบัติการ (Action Research) หรือ แผนแบบการวิจัยแบบรวมพลัง (Collaborative Research)

แผนแบบการวิจัยที่ 3 แบบการวัด (Measuring)

ครู Vera มีนักศึกษาผู้ใหญ่ที่มีภูมิหลังแตกต่างกัน ในช่วงโมงสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สองซึ่งมีการสนทนา นักศึกษาบางคนร่วมกันสนทนา แต่หลายคนไม่ค่อยเข้าร่วมการสนทนา ครู Vera สังเกตเห็นว่าระดับการเข้าร่วมกิจกรรมของนักศึกษาขึ้นอยู่กับหัวเรื่องการสนทนา และตัวผู้นำการสนทนา เพื่อกระตุ้นให้นักศึกษาทุกคนเข้าร่วมกิจกรรมมากขึ้น ครู Vera จึงทำการสำรวจความคิดเห็นของนักศึกษา โดยให้ระบุภูมิหลังของนักศึกษาแต่ละคนว่าอายุเท่าไร เรียนภาษาอังกฤษมานานเท่าไร ความสนใจในหัวข้อการสนทนามีอยู่ในเรื่องใดบ้าง และให้นักศึกษาระบุชื่อนักศึกษาที่ตนอยากให้เป็นผู้นำการสนทนา 3 ชื่อ ข้อมูลที่ได้ช่วยให้ครู Vera จัดกิจกรรมการสนทนาในชั้นเรียนได้ดีขึ้น โดยนักศึกษาทุกคนมีส่วนร่วมในกิจกรรม แผนแบบการวิจัยนี้มีการจัดระเบียบกำหนดชัดเจน โดยการสอบถามข้อมูลด้วยวิธีการสำรวจ แต่ไม่มีการสอนแทรกแซงเป็นพิเศษ ลักษณะแผนแบบการวิจัยนี้ คือ แผนแบบการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research)

แผนแบบการวิจัยที่ 4 แบบการเฝ้าดู (Watching)

ครู Joan ทำบันทึกเหตุการณ์ประจำวัน (Journal) เกี่ยวกับการสอนนักเรียนชั้น ป. 1 ที่เริ่มเรียนอ่าน - เขียน โดยบันทึกเหตุการณ์ทุกวัน ตั้งแต่ตอนเช้าอันเป็นช่วงเวลาที่นักเรียนใช้เวลาโดยอิสระ ต่อมาในช่วงดนตรี ครู Joan มีเวลา 20 นาที ที่จะตรวจดูความก้าวหน้าของนักเรียนแต่ละคน และได้พบว่านักเรียนแต่ละคนมีความก้าวหน้าในการเรียนแตกต่างกัน ครู Joan คิดอย่างไร้ตรงและบันทึกความคิดสะท้อน (Reflective Memo) โดยการตั้งคำถามเป็นแนวทางในการบันทึกดังนี้ “ฉันกำลังศึกษากระบวนการเรียนรู้ของนักเรียนอย่างไร ศึกษาตามมุมมองของครูเพื่อจะหาวิธีการช่วยเหลือส่งเสริมให้นักเรียนเรียนรู้ดีขึ้น หรือศึกษาตามมุมมองของนักวิจัย เพื่อจะเก็บข้อมูลและทำความเข้าใจกระบวนการเรียนรู้ของนักเรียน ?” ครู Joan บันทึกความคิดสะท้อนแยกเป็นสองคอลัมน์ คอลัมน์ความคิดในฐานะครู และคอลัมน์ความคิดในฐานะนักวิจัย เมื่อเวลาผ่านไป 2 สัปดาห์ ครู Joan

ตัดสินใจเฝ้าสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนเพียง 2 คน ที่มีลักษณะแตกต่างกันมาก และเมื่อบันทึกเหตุการณ์ประจำวันและบันทึกความคิดสะท้อนได้ 2 - 3 สัปดาห์ ครู Joan จะนำบันทึกมาศึกษา ทบทวน และเขียนรายงานการวิเคราะห์เปรียบเทียบวิธีการเรียนรู้ของนักเรียนทั้ง 2 คน แผนแบบ การวิจัยนี้ไม่มีการควบคุม และไม่มีการแทรกแซงแต่อย่างใด ลักษณะแผนแบบการวิจัยนี้คือ แผนแบบ การวิจัยรายกรณี (Case Study Research) หรือ แผนแบบการวิจัยธรรมชาติ (Naturalistic Research)

แผนแบบการวิจัยของครูทั้ง 4 แบบ ตามแนวคิดของ Freeman ที่นำเสนอข้างต้นนี้ล้วนเป็น การวิจัยปฏิบัติการทั้งสิ้น การแยกประเภทของแผนแบบการวิจัยปฏิบัติการออกเป็น 4 แบบนี้มีมิใช่เป็น การแยกประเภทขาดจากกัน ตามความเป็นจริงลักษณะแผนแบบการวิจัยปฏิบัติการยังแตกต่างกันตาม ระดับการควบคุม และระดับการแทรกแซงได้มากน้อยแตกต่างกัน ดังนั้นการวิจัยปฏิบัติการอาจมี แผนแบบการวิจัยเชิงทดลอง หรือแผนแบบการวิจัยเชิงสำรวจ อีกหลายแบบที่มีระดับการควบคุมและ การวัดแตกต่างกันได้อีกหลายแบบ

นอกจากนี้ยังมีการแยกประเภทงานวิจัยปฏิบัติการตามเกณฑ์ภาระหน้าที่ความรับผิดชอบ ของครู ตามแนวคิดของ Miller (2000) Freeman (1998) Stringer (1996) Robinson (1994) สรุปแยก ประเภทการวิจัยปฏิบัติการได้เป็น 4 ประเภท ดังนี้

1. การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน (Classroom Action Research = CAR)

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยปฏิบัติการทำโดยครูผู้สอนเพื่อแสวงหาวิธีแก้ไขปัญหาและ พัฒนาการปฏิบัติงานให้ดีขึ้น เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้แก้ปัญหา และพัฒนาการเรียนการสอนในชั้น เรียน โดยตรง

2. การวิจัยปฏิบัติการแบบรวมพลัง (Collaborative Action Research)

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยปฏิบัติการที่ดำเนินงาน โดยครูหลายคนร่วมกันทำวิจัยเพื่อ ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงชั้นเรียนหลาย ๆ ชั้น หรือแผนกวิชา หรือภาควิชา ทีมงานนักวิจัยมักเป็นการ รวมตัวกันของครูผู้มีความสามารถ ความชำนาญเฉพาะด้านแตกต่างกัน มาร่วมมือกันทำงานวิจัยโดยมี จุดมุ่งหมายร่วมกัน การร่วมมือรวมพลังทำงานจะทำให้ครูเกิดการเรียนรู้แบบดุ่มลึก (Deep Learning) จากกันและกันได้มากกว่าการทำวิจัยคนเดียว

3. การวิจัยปฏิบัติการระดับ โรงเรียน (Schoolwide Action Research)

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยปฏิบัติการที่ดำเนินงาน โดยผู้บริหาร โรงเรียนและบุคลากร ทางการศึกษาของโรงเรียน อาจรวมหน่วยงานนอกโรงเรียนด้วย โดยมีเป้าหมายที่จะพัฒนาโรงเรียน และสภาพแวดล้อมของโรงเรียน

4. การวิจัยปฏิบัติการอิงชุมชน (Community-Based Action Research)

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยปฏิบัติการตามแนวคิดของ Stringer (1996) ซึ่งมีความเชื่อว่า โรงเรียนและชุมชนมีความสัมพันธ์กันแยกกันไม่ออก และครูมีหน้าที่ที่จะต้องสร้างความสัมพันธ์

แบบสองทางระหว่างโรงเรียนและชุมชน ดังนั้นการทำการวิจัยปฏิบัติการ โดยอาศัยความร่วมมือและรวมพลังจากชุมชน จึงเป็นวิถีทางที่จะสามารถระดมทรัพยากรจากทุกแหล่งในการพัฒนาการศึกษา และการพัฒนาชุมชนไปพร้อมกัน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ขอบข่ายภาระหน้าที่ของครูเกี่ยวกับการวิจัยปฏิบัติการ เมื่อพิจารณาตามประเภทของการวิจัยปฏิบัติการ ทั้ง 4 ประเภทนี้ สะท้อนให้เห็นถึงขอบเขตการวิจัยและภาระหน้าที่ของครูจากระดับจุลภาคไปสู่ระดับมหภาคเหมือนระลอกคลื่น ดังแสดงในภาพที่ 4 ครูที่เป็นนักวิจัยที่เริ่มต้นทำการวิจัยปฏิบัติการควรจะเริ่มต้นจากการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนก่อน เมื่อมีประสบการณ์ในการวิจัยมากขึ้น จึงขยายขอบเขตการวิจัยกว้างขึ้นจนถึงขั้นการวิจัยปฏิบัติการอิงชุมชน นอกจากนี้ครูแต่ละคนที่ทำการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนอาจปรึกษาหารือ วิเคราะห์เปรียบเทียบผลงานแต่ละคน และสังเคราะห์สรุปเป็นรายงานการสังเคราะห์งานวิจัย หรือรวมกันเป็นทีมทำการวิจัยปฏิบัติการแบบรวมพลัง (Collaborative Action Research) หรืออาจขยายขอบเขตการทำวิจัยลงสู่ระดับนักเรียน โดยจัดให้มีการเรียนการสอนให้เกิดการเรียนรู้โดยใช้การวิจัยเป็นฐาน (Research-based Learning) ได้

แผนภาพที่ 5 ประเภทของการวิจัยปฏิบัติการ

4.4 รูปแบบของการวิจัยปฏิบัติการ

สุวิมล ว่องวาณิช (2544:19) ได้กล่าวว่ารูปแบบของการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน โดยจำแนกตามผู้ดำเนินการวิจัยและเป้าหมายในการแก้ไขปัญหา โดยกำหนดเป็น 3 รูปแบบ ได้แก่

1) การวิจัยโดยครูเพียงคนเดียว 2) การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบร่วมมือ และ 3) การวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียนระดับสถานศึกษา ซึ่งแต่ละรูปแบบมีลักษณะ ดังนี้

4.4.1 การวิจัยโดยครูคนเดียว (Individual Teacher Action Research) เป็นการทำงานของครูที่กำลังเผชิญกับปัญหาจากการปฏิบัติงานสอนและมีความพยายามที่จะศึกษาและแก้ปัญหาและพัฒนาการเรียนการสอนในชั้นเรียนของตนเอง โดยอาจขอความช่วยเหลือหรือมีผู้ให้คำปรึกษาการวิจัยประเภทนี้ เรียกว่า การวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน (Classroom Action Research) ผู้ที่ได้รับผลประโยชน์โดยตรง คือผู้เรียน ขณะเดียวกันยังส่งผลให้ครูได้พัฒนาการทำงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นด้วย โดยรูปแบบการวิจัยสามารถศึกษาจากนักเรียนเพียงคนเดียว (Case Study) หรือศึกษาวิจัยทั้งห้องเรียน ซึ่งแล้วแต่ขนาดผลกระทบของปัญหาที่เกิดขึ้นในห้องเรียนนั่นเอง

4.4.2 การวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียนแบบร่วมมือ (Collaborative Action Research) เป็นการวิจัยที่ทำเป็นกลุ่ม ผู้วิจัยมีจำนวน 1-2 คนขึ้นไป ซึ่งพบปัญหาในการจัดการเรียนการสอนเหมือนกันหรือคล้ายคลึงกัน มาวางแผนการทำวิจัยร่วมกัน ครูที่ทำวิจัยลักษณะนี้อาจอยู่ในสถานศึกษาเดียวกันหรือต่างสถานศึกษากันได้ แต่ต้องมีปัญหาที่มุ่งแก้ไขเหมือนกัน การวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียนแบบร่วมมือ จึงเป็นการวิจัยเพื่อแก้ปัญหาในชั้นเรียนหนึ่งหรือมาร่วมในกระบวนการวิจัยด้วย เช่น ผู้บริหารสถานศึกษา นักวิชาการ หรือผู้ปกครอง เป็นต้น การวิจัยลักษณะนี้ จะเป็นประโยชน์ที่จะช่วยพัฒนาทักษะการวิจัยและเทคนิค การดำเนินงานของผู้สอนด้วย เนื่องจากทีมวิจัยประกอบด้วยบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถและมุมมองต่างกัน จึงเป็นประโยชน์ในด้านการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ระหว่างนักวิจัย

4.4.3 การวิจัยปฏิบัติการระดับสถานศึกษา (Schoolwide Action Research) เป็นการวิจัยที่มี จุดมุ่งหมายสำคัญ เพื่อการแก้ปัญหาของผู้เรียนซึ่งเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนทั้งสถานศึกษาหรือเฉพาะกลุ่ม เช่น ปัญหาเรื่องสารเสพติดในสถานศึกษา การยกระดับมาตรฐานผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นต้น ซึ่งผู้ร่วมวิจัยประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ครูทุกคน บุคลากรอื่น รวมถึงชุมชนและคณะที่ปรึกษาภายนอก

จากรูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน สรุปได้ว่า หลักการที่สำคัญของการวิจัยปฏิบัติการระดับสถานศึกษา ประกอบด้วย การตัดสินใจร่วมกัน การเน้นความสำคัญของการเรียนการสอนและการใช้กระบวนการแบบร่วมมือ ดังนั้นการวิจัยปฏิบัติการจึงมีความสำคัญต่อการดำเนินงานพัฒนาด้านต่างๆ ของโรงเรียนมากขึ้นในอนาคต

5. การส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา

การบริหารเพื่อส่งเสริมให้ครูเป็นผู้ปฏิบัติงานวิจัยในโรงเรียนให้มีกำลังใจและสามารถทำการวิจัยอย่างมีประสิทธิภาพมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับสิ่งจูงใจในหน่วยงานนั้น เฮอร์ซเบิร์ก มอสเนอร์ และสไนเดอร์แมน (Herzberg Mausner and Snyderman. 1959 : 114-115 อ้างถึงใน มหาวิทยาลัยสุโขทัย ธรรมาธิราช. 2544 : 145) ได้ศึกษาพบว่า องค์ประกอบที่ส่งเสริมให้เกิดความจูงใจเพื่อให้นักปฏิบัติงานได้อย่างเต็มที่ แบ่งออกเป็น 2 ปัจจัย คือ

1. ปัจจัยกระตุ้น (Motivational Factors) มี 5 ประการ ได้แก่

- 1.1 ความสำเร็จในการทำงานของบุคคล
- 1.2 การได้รับการยอมรับนับถือ
- 1.3 ลักษณะของงานที่ปฏิบัติ
- 1.4 ความรับผิดชอบ
- 1.5 ความก้าวหน้า

ปัจจัยชนิดนี้มีความสำคัญอยู่ในระดับสูงมากในการทำให้ผู้ปฏิบัติเกิดความพึงพอใจที่จะปฏิบัติงาน

2. ปัจจัยที่ป้องกันไม่ให้เกิดความไม่พึงพอใจในงาน เรียกว่า ปัจจัยค้ำจุน (Hygiene Factor) ประกอบด้วย

- 2.1 โอกาสที่จะได้รับความก้าวหน้าในอนาคต
- 2.2 ความสัมพันธ์กับผู้ร่วมงาน
- 2.3 สถานะของอาชีพ สภาพการทำงาน
- 2.4 ความเป็นอยู่ส่วนตัว
- 2.5 ความมั่นคงในงาน
- 2.6 วิธีการปกครองบังคับบัญชา

ทั้ง 2 ปัจจัยนี้เป็นสิ่งสำคัญที่ต้องการ และจากการศึกษาพบว่า องค์ประกอบชนิดแรกที่เป็นแรงจูงใจภายในนั้นมีความสำคัญอย่างมากที่จูงใจให้เกิดความพอใจในการทำงานโดยตรง ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีทางการศึกษา กรมวิชากร (2546 : 52-55) กล่าวว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อการส่งเสริมการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ หรือนำการวิจัยไปสู่สถานศึกษา ผู้บริหารจำเป็นต้องอาศัยแรงจูงใจ เป็นปัจจัยที่ช่วยส่งเสริมให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียน เพื่อให้การบริหารจัดการขององค์กรวิจัยให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งมีตัวชี้วัดความสำเร็จที่สำคัญ 5 ประการ คือ

1. การส่งเสริมให้เกิดความสำเร็จของการวิจัยในชั้นเรียน

2. การให้การยอมรับนับถือครูผู้ทำการวิจัยในชั้นเรียน
3. การให้ความสำคัญกับการวิจัยในชั้นเรียน
4. การมีความรับผิดชอบต่อครูผู้ทำการวิจัยในชั้นเรียน
5. การส่งเสริมความก้าวหน้าในตำแหน่งงานของครูผู้ทำการวิจัยในชั้นเรียน

5.1 การส่งเสริมให้เกิดความสำเร็จของการวิจัยในชั้นเรียน

พิทยา จันทรวานิช และอุทุมพร ทองอุทัย (2526 : 54-55) ให้ความเห็นว่าในการบริหารที่จะนำไปสู่ความสำเร็จของการวิจัยในโรงเรียนย่อมอยู่ที่ความต้องการของผู้บริหารที่จะเป็นผู้กำหนดนโยบาย หรือคำสั่งที่ชัดเจนมีการจัดกำลังบุคลากร งบประมาณและวัสดุส่งเสริมงานวิจัยที่เหมาะสม ซึ่ง เอกชัย กี่สุขพันธ์ (2535 : 56) ให้ความเห็นว่า การที่ผู้บริหารจะบริหารให้เกิดความสำเร็จตามเป้าหมายขององค์กร ผู้บริหารต้องคำนึงถึงหลักการจูงใจโดยพิจารณาว่า

5.1.1 ได้สร้างให้ลูกน้องหรือผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดความรู้สึกว้างานที่ปฏิบัติ น่าสนใจ ทำความสามารและอยากทำงานเพิ่มขึ้น

5.1.2 ผู้ใต้บังคับบัญชารู้หรือไม่ว่าผู้บริหารคาดหวังอะไรจากเขาในการปฏิบัติงาน และเขาต้องทำอะไรเพื่อให้ถึงมาตรฐานขององค์กรที่กำหนดไว้ และ โกวิท ประวาลพฤกษ์ (2531 : 31) ได้กล่าวว่า ผู้บริหารต้องมีภาพความสำเร็จของงานตลอดแนวและมีการสนองความต้องการที่หลากหลายของงานบุคลากรในองค์กร

5.1.3 จัดให้มีการประชุมสังเคราะห์นโยบายร่วมกันระหว่างผู้ปฏิบัติ

5.1.4 ร่วมกันตรวจสอบความสอดคล้องและความสมบูรณ์ของสภาพความสำเร็จทุกระดับของงานตั้งแต่ปัจจัยการดำเนินงานผลผลิต ไปจนถึงผลกระทบ

5.1.5 ร่วมกันประเมินจุดเด่นและจุดด้อยของโรงเรียน

5.1.6 มีการตกลงกันว่าพัฒนางานของแต่ละบุคคลโดยถือว่าสัญญาสุภาพบุรุษทุกคนต้องให้คำตั้งใจ ตลอดจนรักษาคำมั่นสัญญา และกลุ่มต้องช่วยกันตรวจสอบช่วยเหลือให้แก่แต่ละบุคคล หรือแต่ละโรงเรียนบรรลุเป้าหมายตามเกณฑ์ที่ให้สัญญาไว้ตามกำหนดเวลา

5.1.7 ผู้บริหารสนับสนุนให้ครูได้ปฏิบัติตามแนวดังกล่าว โดยการเยี่ยม ใต้ถาม และเสนอนวัตกรรมใหม่ๆ ให้ผู้ปฏิบัติเป็นระยะ และได้อธิบายถึงลักษณะที่สำคัญของการบริหารองค์กรให้ประสบความสำเร็จ ต้องมีองค์ประกอบที่สำคัญดังนี้

1) ความโน้มเอียงต่อการลงมือปฏิบัติ องค์กรที่ดีนั้นต้องลงมือปฏิบัติไปเรื่อยๆ มากกว่าที่จะคิดหาข้อเท็จจริงให้สมบูรณ์แล้วจึงลงมือปฏิบัติ

2) ความใกล้ชิดกับผู้บริหารองค์กรที่ดีคำนึงถึงคุณค่าและคุณประโยชน์ขององค์กร

3) การพึ่งพาตนเองและประกอบการเอง

4) การผลิตผลงาน โดยผ่านคนปฏิบัติอย่างเหมาะสมต่อพนักงานระดับต่างๆ เป็นสิ่งจำเป็น การสร้างขวัญและกำลังใจ และการเคารพในบุคคลเป็นพื้นฐานชักนำให้ทุกๆ คน เสียสละทำประโยชน์ให้แก่องค์กร

5) การสร้างค่านิยมองค์กร จะต้องแสดงให้เห็นถึงค่านิยมขององค์กรในทางปฏิบัติอย่างชัดเจน และค่านิยมร่วมกันนี้มีความสำคัญมากกว่าเทคโนโลยี และทรัพยากรต่างๆ มาก การประเมินก็จำเป็นต้องแสดงให้เห็นถึงการตรวจสอบค่านิยมเหล่านี้ที่อยู่ตลอดเวลา

6) การใช้รูปแบบง่ายๆ องค์กรต้องใช้รูปแบบง่ายๆ ที่จะทำงานได้คล่อง

7) การสร้างจากพื้นฐานเดิม การพัฒนาองค์กรต้องเริ่มจากสิ่งที่องค์กรชำนาญอยู่แล้ว โดยสร้างจากลักษณะ ประสิทธิภาพ ความสำเร็จ และความสามารถสูงของบุคลากร

8) ความยืดหยุ่นคล่องตัว องค์กรนั้นจะต้องมีส่วนร่วมของการยึดอำนาจเข้าสู่ ส่วนกลาง และการกระจายอำนาจอย่างเหมาะสม เช่น การปฏิบัติการแก้ไขต้องกระจายให้ลงในส่วน ของงานปฏิบัติ แต่ค่านิยมที่สำคัญๆ ต้องเป็นส่วนกลาง แต่การปฏิบัติย่อมมีความหลากหลายไปตาม กลุ่มบุคคลที่ทำงานนั้นๆ ซึ่งสอดคล้องกับ นทีทิพย์ สมเกียรติกุล (2533 : 7) กล่าวว่า องค์กรที่ ประสบความสำเร็จ ควรมีดังนี้

1. ต้องยืดหยุ่นมีระบบงานที่ดี สามารถปรับตัวให้เหมาะสมกับ

สภาพแวดล้อม

2. ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานทำงานตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

3. เป้าหมายขององค์กรเป็นที่ยอมรับของพนักงานทุกระดับ

4. มี การสื่อสารระบบเปิดผู้บริหารไว้วางใจเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาต่างๆ

5. โครงสร้างระบบองค์กรจะเกี่ยวกับจุดประสงค์ หน้าที่ และ

สภาพแวดล้อม

6. กระจายงานการตัดสินใจเกี่ยวกับงานประจำให้แก่ระดับล่างขององค์กร

7. ขวัญกำลังใจของพนักงานคืออยู่เสมอ

กองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ (2546 : 52-53) ได้กำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จด้านการ ส่งเสริมให้เกิดความสำเร็จของการวิจัยในชั้นเรียน ไว้ 7 ประการ ได้แก่

1. การมีนโยบายหรือข้อกำหนดเพื่อสนับสนุนการทำวิจัยที่ชัดเจน

2. การมีคณะบุคคลหรือองค์กรรับผิดชอบการประสานการวิจัยโดยน่านโยบายและแผน ภาวะวิเคราะห์กำหนดหัวข้อและแนวดำเนินงานวิจัยเผยแพร่สู่ผู้สนใจ

3. การสนับสนุนให้มีการจัดสรรงบประมาณและแหล่งทุนการวิจัย

4. การมีอุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เพื่อส่งเสริมการวิจัย

5. การให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนในการจัดหาเอกสาร ตำราและงานวิจัย

6. การมีผู้รวบรวมข้อมูลสารสนเทศการวิจัย

7. การมีระบบติดตามดูแลการทำวิจัยของบุคคลและหน่วยงาน ให้เป็นไปตามเป้าหมายของแผนปฏิบัติการวิจัยนอกจากนี้ เมอร์รี่ (Murry, 1938 : 164 อ้างถึงใน เพียงใจ พรหมทัศนานนท์. 2541 : 33) ได้กล่าวว่า การส่งเสริมให้เกิดความสำเร็จเป็นปรารถนาที่จะได้รับความสำเร็จในกิจกรรมต่าง ๆ มีความต้องการที่จะเป็นผู้นำ ต้องการงานอย่างอิสระ มีความเพียรพยายามที่จะกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค เพื่อให้บรรลุเป้าหมายอันสูงสุดดังที่ตั้งไว้ ซึ่ง แมคเคลแลนด์ (McClelland, 1961 : 212-126 อ้างถึงในมหาวิทยาลัยสุโขทัย ธรรมาธิราช. 2544 : 141-144) ได้กล่าวถึงลักษณะของความสำเร็จว่าประกอบด้วยลักษณะที่สำคัญๆ คือ

7.1 มีความรับผิดชอบสูง แสวงหาโอกาส เพื่อจะได้มีโอกาสในการรับผิดชอบแก้ไขปัญหาที่มีอยู่

7.2 มีเป้าหมายระดับกลาง เพราะหากไม่ประสบความสำเร็จแล้วจะรู้สึกไม่สบายใจ

7.3 ต้องการได้รับข้อมูลเกี่ยวกับงานของตนว่าสำเร็จหรือล้มเหลวเพื่อการตัดสินใจของตนในงานครั้งต่อไป

7.4 ต้องการทำงานร่วมกับผู้ที่มีความสามารถ เพื่อที่เขาจะได้พยายามปรับปรุงความสามารถของเขาให้ทัดเทียมผู้ที่มีความสามารถ เพื่อเป็นแรงจูงใจให้เกิดความมานะที่จะประสบความสำเร็จสูงต่อไป

สรุปได้ว่า การส่งเสริมให้เกิดความสำเร็จของการวิจัยในชั้นเรียน เป็นการกระตุ้นและสนับสนุนให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียนจนบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ซึ่งผู้บริหารต้องจัดกระบวนการบริหารให้เอื้ออำนวยต่อการดำเนินกรวิจัยในชั้นเรียนที่สอดคล้องกับความต้องการความสนใจของครูผู้ทำการวิจัยในชั้นเรียน เพื่อให้เกิดคุณประโยชน์ต่อการปฏิบัติการวิจัยในชั้นเรียนของครูอย่างแท้จริง

5.2 การให้ความยอมรับนับถือครูผู้ทำการวิจัยในชั้นเรียน

5.2.1 วิชัย โธสุวรรณจินดา (2531 : 75) ให้ความเห็นว่า ผู้บริหารควรมีหลักการเพื่อส่งเสริมกำลังใจให้แก่ผู้ได้บังคับบัญชาที่สำคัญ คือ

1) บุคคลได้มีส่วนร่วมในการวางแผนและกำหนดแนวทางการทำงานเองเขาจะมีแรงจูงใจที่จะทำงานนั้นให้สำเร็จมากขึ้น

2) คนเราต้องการได้รับการยกย่องชมเชยเสมอไม่ว่าจะอยู่ในฐานะไหน และดำรงตนอยู่ในตำแหน่งใด การยกย่องชมเชยที่เหมาะสมกับแต่ละคนจะเป็นการสร้างแรงจูงใจในการทำงานที่ดี

3) การยกย่องชมเชยให้รางวัลแก่ผู้ที่ทำงานได้ดีเด่นกว่าคนอื่น จะกระตุ้นให้เกิดการแข่งขัน ทำให้ผู้ปฏิบัติมีความกระตือรือร้น และมีความมานะพยายามมากขึ้นเพื่อให้ได้รับ

การยกย่อง

5.2.2 กองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ (2546 : 53) ได้กำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จด้านการให้ความยอมรับนับถือครูผู้ทำการวิจัยในชั้นเรียนไว้ 8 ประการ ได้แก่

- 1) การยกย่องชมเชยผู้ปฏิบัติงานวิจัยทุกครั้งที่มีโอกาส
- 2) การให้เกียรติหรือรางวัลแก่ผู้ปฏิบัติงานวิจัย
- 3) การจัดให้ผู้ปฏิบัติงานวิจัยมีโอกาสดูแลเปลี่ยนความคิดเห็นด้านความรู้และประสบการณ์ด้านการวิจัย
- 4) การให้บุคลากรในองค์กรมีส่วนร่วมในการเสนอแนะนโยบายการบริหารงานวิจัย
- 5) การจัดให้บุคลากรมีส่วนร่วมรับผิดชอบในโครงการวิจัยขององค์กร
- 6) การจัดให้ผู้ที่มีความรู้ความสามารถทางการวิจัยเป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้ให้เพื่อนร่วมงานทั้งภายในและภายนอกองค์กร
- 7) การจัดให้บุคลากรในองค์กรเดียวกันได้มีโอกาสปรึกษาแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เรื่องการทำวิจัยซึ่งกันและกัน
- 8) การสนับสนุนให้นำผลการวิจัยไปเผยแพร่ให้เป็นที่ประจักษ์แก่คนทั่วไปการให้ความยอมรับนับถือเป็นการบริหารเพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานมีกำลังใจในการทำงาน มีความรับผิดชอบ และสามารถการวิจัยในชั้นเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สรุปได้ว่า การให้การยอมรับนับถือครูผู้ทำการวิจัยในชั้นเรียนเป็นการให้เกียรติและการยกย่องครูที่มีความรู้ความสามารถในด้านการวิจัย ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาต้องทำให้ครูเกิดกำลังใจและความภาคภูมิใจในผลงานของตนเอง รวมทั้งเผยแพร่ผลการวิจัยในชั้นเรียนให้เป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลาย

5.3 การให้ความสำคัญกับการวิจัยในชั้นเรียน

5.3.1 กองการวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ (2546 : 53-54) ได้กำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จด้านการให้ความสำคัญกับการวิจัยในชั้นเรียนไว้ 10 ประการ ได้แก่

- 1) การชี้แนะ ช่วยเหลือบุคลากรเกิดการปรับปรุงกระบวนการปฏิบัติงานโดยใช้การวิจัยเป็นพื้นฐาน
- 2) การส่งเสริมให้บุคลากรทำวิจัยหรือค้นคว้าหาความรู้ใหม่ ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนางาน
- 3) การสนับสนุนให้บุคลากรมีโอกาสศึกษาหาความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับการวิจัยเพื่อพัฒนางาน
- 4) การเปิดโอกาสให้บุคลากรไปค้นคว้าหาความรู้จากแหล่งข้อมูลต่างๆ ในเวลาที่ว่างจากการทำงาน

- 5) การส่งเสริมให้บุคลากรศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม โดยการแนะนำให้บุคลากรอ่านหนังสือ ตำรา เอกสาร วารสารต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัย
- 6) การติดต่อประสานงานเพื่อแสวงหาแหล่งความรู้ หรือผู้ที่ให้คำปรึกษา งานวิจัยให้บุคลากรในองค์กรทราบ
- 7) การจัดให้มีการอบรมเพื่อพัฒนาความรู้ ความเข้าใจ และแนวปฏิบัติงานวิจัย
- 8) การจัดให้มีการประชุมปฏิบัติการทางการวิจัย เพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถ และประสบการณ์ของบุคลากรในองค์กร
- 9) การจัดให้มีการเชิญวิทยากรมาบรรยายเสริมความรู้ เรื่อง การวิจัยแก่บุคลากรในโรงเรียน
- 10) การนำผลการวิจัยไปใช้เพื่อการวางแผนการกำหนดนโยบายในองค์กรการทำวิจัยในชั้นเรียนถือว่าเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการพัฒนากระบวนการเรียนการสอน ช่วยให้การเรียนการสอนและผู้เรียนไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายของโรงเรียน ครูผู้ใช้หลักสูตรต้องสามารถวิจัยได้ และนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ทันเวลาและถูกต้องกับสภาพปัญหาความเป็นจริง มีผลต่อการพัฒนาวิชาชีพครูควบคู่กันไป

สรุปได้ว่า การให้ความสำคัญกับการทำวิจัยในชั้นเรียน เป็นการมองเห็นประโยชน์ของการวิจัยที่เกิดขึ้น เพื่อเป็นการกระตุ้นครูเพื่อแสวงหาความรู้ใหม่ๆ เพื่อนำมาใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงการเรียนการสอน

5.4 การมีความรับผิดชอบต่อครูผู้ทำการวิจัยในชั้นเรียน

กองการวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ (2546 : 53-54) ได้กำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จด้านความรับผิดชอบต่อครูผู้ทำการวิจัยในชั้นเรียนไว้ 8 ประการ ได้แก่

- 5.4.1 การจัดระบบดูแลเอาใจใส่ผู้ปฏิบัติงานวิจัยที่สอดคล้องกับหน้าที่ความรับผิดชอบของบุคลากรในองค์กรนั้นๆ
- 5.4.2 การพยายามให้คำแนะนำด้านความรู้เกี่ยวกับการวิจัยเพื่อปรับปรุงและพัฒนางานอยู่เสมอ
- 5.4.3 การให้ความช่วยเหลือผู้ปฏิบัติงานวิจัยในการแก้ปัญหาที่มีผลกระทบต่อ การดำเนินการวิจัย
- 5.4.4 การมีคณะบุคคลในการให้การนิเทศเกี่ยวกับการวิจัยแก่บุคลากรในองค์กร
- 5.4.5 การส่งเสริมให้ผู้นำด้านการวิจัยเพื่อจูงใจบุคลากรในองค์กรให้ทำการวิจัย
- 5.4.6 การจัดระบบงานในองค์กรให้เอื้อต่อการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากร เช่น ความเป็นอิสระ กล้าคิด และวิจัยทดลองความคิดใหม่ๆ

5.4.7 การให้บุคลากรในองค์กรมีส่วนร่วมในการเสนอแนะ และพิจารณาหัวข้อวิจัยเพื่อพัฒนางาน

5.4.8 การให้บุคลากรในองค์กรมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์สภาพปัญหา จนได้แนวทางที่จะนำไปสู่การวิจัย

สรุปได้ว่า การมีความรับผิดชอบต่อครูผู้ทำการวิจัยในชั้นเรียน เป็นพันธะผูกพันที่จะต้องปฏิบัติต่อครูผู้ทำการวิจัยในชั้นเรียน ซึ่งผู้บริหารจะต้องเอาใจใส่ดูแล เพื่อให้ครูผู้ทำการวิจัยในโรงเรียนได้รับความช่วยเหลือทั้งในด้านความรู้ ความสามารถ และความเข้าใจเกี่ยวกับการวิจัยให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

5.5 การส่งเสริมความก้าวหน้าในตำแหน่งการงานของครูผู้ทำการวิจัยในชั้นเรียน

5.5.1 กมล ภูประเสริฐ (2545 : 85) กล่าวว่า ฝ่ายบริหารในสถานศึกษาต้องมีการบริหารจัดการให้มีการวิจัยและพัฒนาในสถานศึกษา การวิจัยเป็นสิ่งที่จำเป็นและต้องทำการบริหาร การวิจัยและพัฒนาต้องมีการดำเนินการดังนี้

1) การกระตุ้นความสนใจหรือการสร้างความตระหนักถึงความสำคัญของการวิจัย โดยเฉพาะการวิจัยในชั้นเรียน เพื่อให้บุคลากรในโรงเรียนในสถานศึกษาเกิดความตื่นตัวที่จะเริ่มทำ

2) การพัฒนาความสามารถของบุคลากรในการทำวิจัย โดยการจัดหาหนังสือและเอกสารต่างๆ ให้บุคลากรได้ศึกษา

3) การประชุมปรึกษาหารือเพื่อวิเคราะห์ปัญหาของสถานศึกษาในด้านวิชาการและร่วมกันวิเคราะห์ปัญหาการเรียนการสอน เพื่อให้มองเห็นปัญหาชัดเจน จากนั้นจึงช่วยกันแสวงหาวิธีการแก้ปัญหา

4) การกำกับดูแลและส่งเสริมให้ดำเนินการแก้ ปัญหาในลักษณะของงานวิจัย โดยการอำนวยความสะดวกหรือให้ความช่วยเหลือ

5) การสนับสนุนให้มีการแสดงผลงานการวิจัยของสถานศึกษา และการวิจัยในชั้นเรียน เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานนี้มีความภาคภูมิใจ และเกิดความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาตนเองต่อไป

5.5.2 กองการวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ (2546 : 53-54) ได้กำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จด้านการส่งเสริมความก้าวหน้าในตำแหน่งการงานของครูผู้ทำการวิจัยในชั้นเรียนไว้ 10 ประการ ได้แก่

- 1) การกระตุ้นและช่วยผู้ปฏิบัติงานวิจัยคิดปรับปรุงงานด้วยกระบวนการวิจัย
- 2) การผลิตงานวิจัยในองค์กรถือเป็นส่วนหนึ่งในการพิจารณาความดี

ความชอบ

- 3) การพิจารณาความดีความชอบแก่บุคลากรในองค์กรที่ทำการวิจัยแล้วนำผลการวิจัยไปปรับปรุงงานในหน้าที่
- 4) การให้โอกาสผู้มีผลงานวิจัยได้ศึกษาต่อ เพื่อการเลื่อนวิทยฐานะของตนเอง
- 5) การให้การสนับสนุนผลงานวิจัยของผู้ปฏิบัติงานวิจัย เพื่อนำไปขอเลื่อนตำแหน่งให้สูงขึ้น
- 6) การเปิดโอกาสให้ผู้มีผลงานวิจัยสามารถสับเปลี่ยนตำแหน่งหน้าที่การงานในระดับที่สูงขึ้น
- 7) การส่งเสริมให้ผู้มีผลงานวิจัยมีโอกาสก้าวหน้าในการทำงาน
- 8) การมอบภาระหน้าที่ให้ผู้มีผลงานวิจัยได้รับผิดชอบในงานที่ต้องใช้ความรู้ความสามารถสูงขึ้น
- 9) การสนับสนุนให้ผู้มีผลงานวิจัยให้ได้รับการคัดเลือกเป็นผู้นำทางวิชาการ
- 10) การส่งเสริมให้ผู้ที่มีผลงานวิจัยนำผลงานมาเป็นส่วนหนึ่งในการรับตำแหน่งอื่นที่สูงขึ้น

การวิจัยในชั้นเรียนเป็นความก้าวหน้าในตำแหน่งงานข้าราชการครูด้านหนึ่ง ซึ่งถือเป็นขั้นตอนที่สำคัญของการบริหารงานบุคคล โดยยึดหลักปฏิบัติกันมาดั้งเดิม ว่าเป็นการให้บำเหน็จความชอบที่ได้รับ เนื่องจากบำเหน็จที่บุคคลมีความพึงพอใจเท่านั้น จึงจะสามารถนำมาใช้เป็นสิ่งจูงใจในการปฏิบัติงาน

อาจกล่าวได้ว่า ความก้าวหน้าในตำแหน่งการงานของครูผู้ทำการวิจัยในโรงเรียนเป็นบำเหน็จความชอบตามภาระหน้าที่ของครูที่เกิดจากการที่ครูได้ทำวิจัยในโรงเรียน ซึ่งผู้บริหารจะต้องบริหารงานบุคลากรในโรงเรียน โดยใช้ผลงานการวิจัยของครูเป็นเกณฑ์ส่วนหนึ่งเพื่อการพิจารณาความดีความชอบ หรือการเลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่งหน้าที่การงานของครูให้สูงขึ้น

สรุปได้ว่า การส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา เป็นหน้าที่ของผู้บริหารที่มีต่อการส่งเสริมการวิจัยในโรงเรียน ที่ต้องสนับสนุนให้ครูในโรงเรียนมีการปฏิบัติงานด้านการศึกษาค้นคว้าหรือการคิดแก้ปัญหาการเรียนการสอนด้วยกระบวนการวิจัย โดยอาศัยทักษะการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษาในทุกๆ ด้าน ที่สำคัญ ได้แก่ การส่งเสริมให้เกิดความสำเร็จของการวิจัยในชั้นเรียน การให้ความยอมรับนับถือครูผู้ทำการวิจัยในชั้นเรียน การให้ความสำคัญของการวิจัยในชั้นเรียน การมีความรับผิดชอบต่อครูผู้ทำการวิจัยในชั้นเรียน และการส่งเสริมความก้าวหน้าในตำแหน่งการงานของครูผู้ทำการวิจัยในชั้นเรียน

6. บริบทของโรงเรียนธีรภาดาเทคโนโลยี

6.1 ประวัติโรงเรียนธีรภาดาเทคโนโลยี

โรงเรียนธีรภาดาเทคโนโลยี (Teerapada Technology School : T-TECH) ตั้งอยู่ที่ 99 หมู่ 6 ถนนร้อยเอ็ด-โพนทอง (ทางไปสนามบิน) จังหวัดร้อยเอ็ด เริ่มก่อตั้งเมื่อวันที่ 1 พฤษภาคม พ.ศ.2544 เป็นโรงเรียนที่เกิดขึ้นจากผู้มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล โดยการพัฒนาการศึกษาของชาติ เพื่อให้ลูกหลานในจังหวัดร้อยเอ็ด และจังหวัดใกล้เคียง ได้มีโอกาสศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น สามารถประกอบอาชีพเลี้ยงตนเองได้

จากแนวความคิดในการคืนกำไรให้กับสังคมด้วยการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ จึงได้จัดตั้งโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนขึ้นอีกหนึ่งแห่งในจังหวัดร้อยเอ็ด ชื่อ โรงเรียนธีรภาดาเทคโนโลยี สังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (สช.) สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงศึกษาธิการ ได้รับอนุญาตให้จัดตั้งตามมาตรา 18 แห่งพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2525 เมื่อวันที่ 1 พฤษภาคม 2544 ใบอนุญาต (สช.2) เลขที่ 2/2544 ลงวันที่ 31 พฤษภาคม พ.ศ. 2544 โดยจดทะเบียนจัดตั้งในนามบริษัท ธีรภาดา จำกัด ซึ่งผู้บริหารประกอบด้วย ผู้รับใบอนุญาตจัดตั้งโรงเรียน ผู้จัดการโรงเรียน และผู้อำนวยการโรงเรียน

6.2 ปรัชญา วิสัยทัศน์ เป้าหมาย

6.2.1 ปรัชญา

จัดการศึกษา เพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ สู่วิถีความเป็นเลิศ

6.2.2 วิสัยทัศน์ (Visions)

โรงเรียนธีรภาดาเทคโนโลยีเป็นสถานศึกษาที่มีชื่อเสียง ที่ยอมรับและเชื่อถือของสังคม เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ตลอดชีวิตและอุทยานทางการศึกษาที่งามตา นักศึกษามีใจ วิชาการ ก้าวไกล ทางเลือกใหม่ของสังคม และผู้ต้องการเข้าสู่ตลาดงานทั้งในและต่างประเทศ

6.2.3 เป้าหมาย (Targets)

โรงเรียนธีรภาดาเทคโนโลยี ได้วางเป้าหมายการดำเนินงานของโรงเรียนเอาไว้ ทั้งหมด 7 ด้านดังนี้

- 1) ด้านการบริหารจัดการ
- 2) ด้านหลักสูตรและการสอน
- 3) ด้านทรัพยากร
- 4) ด้านสภาพแวดล้อม
- 5) ด้านการพัฒนาระบบสารสนเทศ
- 6) ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา

7) ด้านกำกับ ตรวจสอบและรายงาน

6.3 พันธกิจ (Missions)

6.3.1 จัดการศึกษาในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) รวมทั้งหลักสูตรระยะสั้นและภาคสมทบ ในสาขาวิชา คอมพิวเตอร์ธุรกิจ การบัญชี การขายและการตลาด ธุรกิจค้าปลีก ไฟฟ้ากำลัง อิเล็กทรอนิกส์ เทคโนโลยีโทรคมนาคม เครื่องกล (งานยานยนต์เทคนิคยานยนต์) เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ เทคโนโลยีสารสนเทศ และการโรงแรมและการบริการ

6.3.2 โรงเรียนจะมุ่งเน้นให้ผู้เรียน รู้จักคิด รู้จักทำ รู้จักตัดสินใจ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความสามารถในการจัดการและแก้ปัญหาได้

6.3.3 โรงเรียนจะมุ่งเน้นให้ผู้เรียน มีความรับผิดชอบ ขยัน ประหยัด มีความซื่อสัตย์สุจริต และมีมนุษยสัมพันธ์

6.3.4 ร่วมมือและสนับสนุนการจัดกิจกรรมในวันสำคัญของชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ กับชุมชนและส่วนราชการต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถสร้างบุคลิกภาพประชาธิปไตย และวัฒนธรรม ประชาธิปไตย ปลุกจิตสำนึกในความเป็นไทย สามารถดำรงตนเป็นตัวอย่าง ภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ได้

6.3.5 พัฒนาคู อาจารย์ ให้สามารถจัดการเรียนการสอนได้ตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (แก้ไขปรับปรุงครั้งที่ 1 พ.ศ. 2545)

6.3.6 ส่งเสริมการวิเคราะห์ วิจัย เพื่อนำข้อมูลสารสนเทศ นำมาปรับปรุงและพัฒนาโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

6.3.7 โรงเรียนนำกระบวนการประกันคุณภาพการศึกษาเข้ามาใช้ในการจัดการศึกษา

6.4 โครงสร้างการบริหาร

6.4.1 ผู้รับอนุญาต

6.4.2 ผู้จัดการโรงเรียน

6.4.3 ผู้อำนวยการโรงเรียน

6.4.4 รองผู้อำนวยการโรงเรียน 4 ฝ่าย

- 1) รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ
- 2) รองผู้อำนวยการฝ่ายส่งเสริมการศึกษาและประชาสัมพันธ์
- 3) รองผู้อำนวยการฝ่ายพัฒนานักเรียนนักศึกษา
- 4) รองผู้อำนวยการฝ่ายแผนงานและความร่วมมือ

6.5 ข้อมูลสำคัญ

6.5.1 ข้อมูลนักเรียนนักศึกษา

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนนักเรียน นักศึกษาโรงเรียนบริหารภาคเทคโนโลยี ปีการศึกษา 2552

ลำดับ ที่	สาขาวิชา	จำนวน (คน)		รวม	หมายเหตุ
		ปวช.	ปวส.		
1	พาณิชย์การ	224	-	224	
2	การบัญชี	148	103	251	
3	การขาย	41	-	41	
4	ธุรกิจค้าปลีก	21	-	21	
5	การตลาด	-	35	35	
6	คอมพิวเตอร์ธุรกิจ	238	112	350	
7	การโรงแรมและการบริการ	85	-	85	
8	เทคโนโลยีสารสนเทศ	-	29	29	
9	เครื่องกล	233	68	301	
10	ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์	82	-	82	
11	ไฟฟ้ากำลัง	41	41	82	
12	อิเล็กทรอนิกส์	71	30	101	
13	เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์	-	18	18	
	รวม	1,184	436	1,620	
	ร้อยละ	73.09	26.91	100	

6.5.2 ข้อมูลครู

1) ผู้รับอนุญาต	1	คน
2) ผู้จัดการโรงเรียน	1	คน
3) ผู้อำนวยการโรงเรียน	1	คน
4) รองผู้อำนวยการโรงเรียน	4	คน
5) ครู - อาจารย์	56	คน
6) บุคลากรทางการศึกษา	24	คน
7) แม่บ้านนักการภารโรง	14	คน
รวม	101	คน

6.6 งบประมาณ

งบประมาณปีการศึกษา 2552

6.6.1 ทั้งหมด จำนวน 34,866,796.80 บาท

6.6.2 ค่าใช้จ่ายตามประเภทรายจ่าย

1) งบบุคลากร	จำนวน 12,677,791.80 บาท
2) งบดำเนินการ	จำนวน 20,679,005.00 บาท
3) งบสาธารณูปโภค	จำนวน 1,410,000.00 บาท
4) รายจ่ายอื่นๆ	จำนวน 100,000.00 บาท

6.7 การบริหารงานวิชาการ

6.7.1 หลักสูตรและประเภทรายวิชาที่เปิดสอน

1) หลักสูตร ปวช. รับผู้สำเร็จการศึกษา ม.3 หรือเทียบเท่าเข้าศึกษาต่อ ระยะเวลา 3 ปี แต่ไม่เกิน 6 ปี ผู้เรียนจะต้องเรียนครบทุกรายวิชาตามโครงสร้างของหลักสูตรรวมไม่น้อยกว่า 102 หน่วยกิต และผ่านการประเมินผลการเรียนและมีผลการเรียน ไม่ต่ำกว่า 2.00 จึงจะสำเร็จ การศึกษา

2) หลักสูตร ปวส. รับผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ หรือ มัธยมศึกษาตอนปลาย หรือเทียบเท่าเข้าศึกษาต่อระยะเวลา 2 ปีแต่ไม่เกิน 4 ปี สำหรับผู้จบ ปวช. และ ม. 6 หรือ เทียบเท่า ผู้เรียนจะต้องเรียนครบทุกรายวิชาตามโครงสร้างของหลักสูตรรวมไม่น้อย กว่า 85 หน่วยกิต และผ่านการประเมินผลการเรียน มีผลการเรียนเฉลี่ยไม่ต่ำกว่า 2.00 จึงจะสำเร็จ การศึกษา

3) ประเภทวิชาที่เปิดสอน ได้แก่ ประเภทวิชาพาณิชยกรรม อุตสาหกรรม และ บริหารธุรกิจ และได้เปิดเพิ่มอีก 2 ประเภทวิชา ได้แก่ ประเภทวิชาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว และประเภทวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

4) เวลาเรียน การจัดการศึกษาทุกหลักสูตร แบ่งเป็น 2 ภาคเรียนๆ ละ 18 สัปดาห์ (รวมทั้งสอบ) สัปดาห์ละไม่น้อยกว่า 5 วันๆละ 7 ชั่วโมง รวมสัปดาห์ละ 35 ชั่วโมง

5) การฝึกประสบการณ์วิชาชีพ หลักสูตร ปวช. และ ปวส. กำหนดให้ผู้เรียนทุกคนต้องฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานประกอบการ ไม่น้อยกว่า 1 ภาคเรียน

6) การเรียนวิชาโครงการ หลักสูตร ปวช. และ ปวส. กำหนดให้ผู้เรียนทุกคน เรียนวิชาโครงการ จำนวน 4 หน่วยกิต

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนครูทั้งหมดและจำนวนครูที่ทำการวิจัยในชั้นเรียน ปีการศึกษา 2552

ลำดับ ที่	แผนกวิชา	จำนวนครู ทั้งหมด	จำนวนครู ผู้ร่วมวิจัย	หมายเหตุ
1	แผนกวิชาการบัญชี	6	6	
2	แผนกวิชาคอมพิวเตอร์	8	8	
3	แผนกวิชาการตลาด	8	8	
4	แผนกวิชาการโรงแรม	1	1	
5	แผนกวิชาช่างยนต์	4	4	
6	แผนกวิชาอิเล็กทรอนิกส์	4	4	
7	แผนกวิชาไฟฟ้ากำลัง	4	4	
8	แผนกวิชาเทคนิคพื้นฐาน	4	4	
9	แผนกวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ	2	2	
10	แผนกวิชาสามัญ	8	8	
11	แผนกวิชาสัมพันธ์	7	7	
	รวม	56	56	
	ร้อยละ	100	100	

7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

7.1 งานวิจัยในประเทศ

กาญจนา สุภัควงศ์ (2546 : 93-97) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาครูเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน โรงเรียนบ้านเต็กวารินชำราบ อำเภอกวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี โดยการฝึกอบรมศึกษาดูงาน และทำวิจัยปฏิบัติการเพื่อแก้ปัญหาในชั้นเรียน 2 วงรอบ โดยมีกรณีศึกษาในผลการศึกษา พบว่า ครูมีความรู้ความเข้าใจและมีทัศนคติในการทำวิจัยในชั้นเรียนมากขึ้นมีการนำการวิจัยในชั้นเรียนมาแก้ปัญหานักเรียน เลือกใช้นวัตกรรมในการแก้ปัญหามากขึ้นมีทัศนคติที่ดีต่อการวิจัยในชั้นเรียนแต่ยังมีปัญหาในการจัดทำเอกสารรายงานการวิจัยที่สมบูรณ์

ทวีศักดิ์ ศรีธรรมบุตร (2546 : 83-84) ได้ศึกษาการพัฒนาบุคลากรครูเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน โรงเรียนห้วยเก็งพิทยาคาร ผลการศึกษา พบว่า ก่อนดำเนินการพัฒนาผู้ร่วมศึกษาส่วนใหญ่ มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียนครูอยู่ในระดับปานกลางจากการศึกษาดูงานในโรงเรียนต้นแบบการปฏิรูปการเรียนรู้ผู้ร่วมศึกษาไม่สามารถวางแผนในการทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนจึงขาดความมั่นใจเพราะไม่เคยเข้ารับการอบรมมาก่อนและยังไม่เคยทำวิจัยในชั้นเรียนเลยเห็นว่าเป็นเรื่องที่ยากเกินระดับความสามารถหรือศักยภาพของครูและเป็นภาระที่หนักนอกเหนือไปจากงานสอนตามปกติที่มีมากอยู่แล้วเมื่อดำเนินการพัฒนาบุคลากรครูด้วยการอบรมเชิงปฏิบัติการส่งเสริมให้บุคลากรครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียนมีความตระหนักในภาระรับผิดชอบที่จะต้องพัฒนาประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้และมีความมั่นใจมีเจตคติที่ดีต่อการทำวิจัยในชั้นเรียนและการนำเอากระบวนการวิจัยมาแก้ปัญหการเรียนการสอนและพัฒนาคุณภาพผู้เรียนซึ่งโดยภาพรวมผลการดำเนินการพัฒนาเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดบุคลากรครูเกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการสอนและวัฒนธรรมการทำงานสามารถวางแผนแก้ปัญหาและพัฒนาการจัดการจัดการเรียนรู้โดยการเขียนเค้าโครงการวิจัยในชั้นเรียนรู้จักเลือกปรับกิจกรรมการเรียนรู้ปรับเปลี่ยนวิธีการสอน ปรับสื่อ นวัตกรรม ให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพปัญหาของผู้เรียนพร้อมทั้งสามารถนำลงสู่การปฏิบัติจริงในชั้นเรียนได้

ถาวร พลีดี (2546 : 83-94) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาครูด้านการวิจัยในชั้นเรียน โรงเรียนสมเด็จพระราชชนนี อำเภอนาจะหลวย จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า ก่อนการพัฒนาครูยังไม่เคยทำการวิจัยในชั้นเรียน ขาดความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการวิจัยในชั้นเรียน ขาดแรงจูงใจงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์สนับสนุนการทำวิจัยในชั้นเรียน ครูมีความต้องการในการพัฒนาตนเองด้านการวิจัยในชั้นเรียน หลังจากพัฒนาครูด้านการวิจัยในชั้นเรียน โดยการทำวิจัยเชิงปฏิบัติการ

3 วงรอบ พบว่า ครูมีความรู้ความเข้าใจในการทำวิจัยในชั้นเรียนมีทักษะในการทำวิจัยในชั้นเรียน สามารถนำการวิจัยในชั้นเรียนมาพัฒนาการเรียนการสอนได้และยังเป็นแนวทางในการประยุกต์ใช้ในการพัฒนานุเคราะห์ในเรื่องอื่น ๆ ต่อไป

ประสิทธิ์ ฤาสอน (2546 : 91) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาบุคลากรครูในการทำวิจัยในชั้นเรียน โรงเรียนเทศบาล 3 บ้านเหล่า สังกัดเทศบาลนครอุดรธานี ผลการศึกษา พบว่า ก่อนทำการศึกษาค้นคว้าบุคลากรครูในโรงเรียนเทศบาล 3 บ้านเหล่า โดยการอบรมเชิงปฏิบัติการแล้วทำวิจัยปฏิบัติการ 2 วงรอบ ผลการศึกษาพบว่า การพัฒนาของครูในการทำวิจัยในชั้นเรียนทำให้ครูมีความรู้ความเข้าใจและสามารถทำการวิจัยในชั้นเรียนได้ แต่ยังคงขาดความชำนาญจึงควรส่งเสริมและพัฒนาครูอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ครูมีความสามารถในการแก้ปัญหาในการทำวิจัยในชั้นเรียนต่อไป

ปราโมทย์ วีรวรรณ (2550 : 101-102) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาครูด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านท่าสองคอน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 จากการศึกษาพบว่า 1) ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียน พบว่า โดยภาพรวมกลุ่มตัวอย่าง มีคะแนนผลการทดสอบความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียน ซึ่งผ่านเกณฑ์ที่น่าพอใจ (75 %) 2) ด้านความสามารถในการทำวิจัยในชั้นเรียน พบว่า มีผลคะแนนที่ได้จากการประเมินผลงานวิจัยในชั้นเรียนของกลุ่มตัวอย่าง ผ่านเกณฑ์การประเมินที่น่าพอใจ (75 %) 3) ด้านความคิดเห็นต่อการดำเนินการพัฒนาครู ด้านการวิจัยในชั้นเรียน พบว่า ในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างมีระดับความคิดเห็นต่อการพัฒนาบุคลากรด้านการทำวิจัยในชั้นเรียนของโรงเรียนบ้านท่าสองคอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก

พวงพยอม บุญตาแสง (2550 : 128) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความต้องการพัฒนาสมรรถภาพการทำวิจัยในชั้นเรียนของครู โรงเรียนกลุ่มพัฒนาความเป็นเลิศทางวิชาการ กลุ่มที่ 15 อำเภอนาเชือก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 จากการศึกษาพบว่า การพัฒนาสมรรถภาพการทำวิจัยในชั้นเรียนมีประเด็นที่สำคัญ ดังนี้ คือ ปัญหาการทำวิจัยในชั้นเรียน ได้แก่ ครูยังมีความรู้ความเข้าใจในการทำวิจัยในชั้นเรียนน้อยในเรื่อง การวิเคราะห์ปัญหาและกำหนดประเด็นปัญหาการวิจัยในชั้นเรียน และการเลือกใช้สถิติเพื่อการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัย ครูยังมีความรู้ความเข้าใจการดำเนินงานวิจัยในชั้นเรียนน้อยในเรื่องการวางแผนการวิจัยในชั้นเรียน ครูยังมีภาระงานมาก มีปัญหาด้านสุขภาพ และมีปัญหาด้านเศรษฐกิจ และครูต้องใช้งบประมาณส่วนตัวในการทำวิจัยจึงขาดแรงจูงใจและสถานศึกษามีเอกสาร ตำรา วารสาร งานวิชาการ งานวิจัยน้อยไม่หลากหลาย เป็นต้น และแนวทางการดำเนินการแก้ไขปัญหาโดยการ จัดอบรม สัมมนา การวิจัยในชั้นเรียนในเชิงปฏิบัติจริงจากผู้เชี่ยวชาญ อย่างต่อเนื่อง ลดภาระงานของครูให้น้อยลง ผู้บริหารสถานศึกษาต้องสร้างขวัญกำลังใจและสนับสนุนงบประมาณเพื่อดำเนินการเพิ่มงบประมาณ

สนับสนุนในการทำวิจัยในชั้นเรียน และจัดหาเอกสาร ตำรา วารสารงานวิชาการ งานวิจัยให้เพียงพอ หลากหลาย เป็นต้น

บุทรศักดิ์ อรรถเศรษฐ์ (2551 : 90) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาครูเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน โรงเรียนบ้านเชียง กิ่งอำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยการพัฒนาครูให้มีความรู้ความเข้าใจ และสามารถทำการวิจัยในชั้นเรียนได้ โดยใช้เครื่องมือการวิจัย คือ การอบรมเชิงปฏิบัติการ แบบทดสอบ แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต และแบบประเมินแบบทดสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า ครูโรงเรียนบ้านเชียง ได้รับการพัฒนาการวิจัยในชั้นเรียน มีความรู้ความสามารถหลังการอบรมสูงขึ้น และการประเมินผลการวิจัยในชั้นเรียนของครู โรงเรียนบ้านเชียงมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าก่อนดำเนินการ

วิทยา แสงงาม (2546 : 86) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาบุคลากรครูเกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียน โรงเรียนไร่ใต้ประชาคม อำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี ผลการศึกษาพบว่าบุคลากรครูในโรงเรียนไร่ใต้ประชาคมก่อนการดำเนินการพัฒนาบุคลากร ครูขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับทำวิจัยในชั้นเรียน ไม่สามารถทำวิจัยในชั้นเรียนได้ เมื่อได้ดำเนินการพัฒนาตามขั้นตอน การวิจัยปฏิบัติการด้วยการศึกษาเอกสาร การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการและการนิเทศภายใน แล้วทำให้บุคลากรครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียน และสามารถทำวิจัยได้ในระดับหนึ่ง แต่ยังคงขาดความชัดเจนในเรื่องการพัฒนาวิธีการหรือนวัตกรรม การพัฒนาบุคลากรบรรลุความรู้ ความสามารถของบุคลากรครูในการทำวิจัยในชั้นเรียน แต่ยังคงต้องได้รับความช่วยเหลือในขั้นการพัฒนาวิธีการหรือนวัตกรรมซ้ำ ควรมีการพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้มีความรู้อย่างชัดเจนและสามารถทำได้ด้วยความมั่นใจยิ่งขึ้น

วิจิตร ชันชัยภูมิ (2547 : 97-98) ได้ศึกษาการพัฒนาบุคลากรเรื่องการทำวิจัยในชั้นเรียน โรงเรียนกุดคุ้มสามัคคีวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิเขต 1 จังหวัดชัยภูมิ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียน โดยการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) จำนวน 2 วงรอบ ผลการศึกษาพบว่า ก่อนการพัฒนาครูโรงเรียนกุดคุ้มสามัคคีวิทยา ไม่มีความรู้และความเข้าใจในการแก้ปัญหาในชั้นเรียน และไม่มีความรู้ความเข้าใจในการทำวิจัยในชั้นเรียน หลังจากอบรมเชิงปฏิบัติการ การศึกษาดูงาน การนิเทศภายในพบว่า ครูมีความรู้ความเข้าใจในการแก้ปัญหาในชั้นเรียน โดยใช้กระบวนการวิจัย สามารถเขียนเค้าโครงการวิจัย ปฏิบัติการวิจัย รวบรวมข้อมูลวิเคราะห์และเป็นผลงานการวิจัยได้ดีขึ้น และควรส่งเสริมให้ครูได้มีการพัฒนาการเขียนรายงานการวิจัยอย่างต่อเนื่อง

สมคิด บุญคำมี (2551 : 89) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาครูด้านการทำ การวิจัยในชั้นเรียน โรงเรียนบ้านแดงน้อย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคามเขต 2 โดยใช้ กลยุทธ์การพัฒนา คือ การอบรมเชิงปฏิบัติการ การศึกษาและดูงาน และการนิเทศภายใน โดย ดำเนินการตามขั้นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ พบว่า ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน ด้านความสามารถในการทำการวิจัย ผลการประเมินรายด้านและโดยรวมผ่านอยู่ในระดับมาก สรุปว่า การพัฒนาครู โดยใช้กลยุทธ์การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ การศึกษาและดูงาน และการนิเทศ ภายใน ทำให้ครูสามารถทำการวิจัยในชั้นเรียนเป็นผลสำเร็จร้อยละ 100 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้

สะอาด เนตรวงษ์ (2547 : 102) ได้ศึกษาเรื่องพัฒนาครูด้านการวิจัยในชั้นเรียน โรงเรียนสะอาดราษฎร์สามัคคี อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการศึกษาพบว่า ครูผู้สอนไม่ได้ทำ การวิจัยในชั้นเรียน ขาดความรู้ความเข้าใจในการทำการวิจัยในชั้นเรียน มีความต้องการในการทำการวิจัยในชั้น เรียน หลังจากดำเนินการอบรมให้ความรู้ และทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน 2 วงรอบ พบว่าครูมี ความรู้ความเข้าใจในการวิจัยในชั้นเรียนได้ แต่ยังขาดด้านการวิเคราะห์และการรวบรวมข้อมูล การ เขียนรายงานการวิจัยในชั้นเรียนจะต้องมีการส่งเสริมและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาส่วนที่ครูยังไม่ สามารถปฏิบัติได้ และสร้างความมั่นใจให้ครูสามารถทำการวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มี คุณภาพยิ่งขึ้น

สุภีร์ สีพาย (2547 : 87-88) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาบุคลากรด้านการวิจัยในชั้นเรียน โรงเรียนอนุบาลสุริยาอุทัยพิมาย อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา ผลการศึกษาพบว่า ก่อนพัฒนา บุคลากรด้านการวิจัยในชั้นเรียน พบว่า ครูส่วนใหญ่ไม่เคยทำการวิจัยในชั้นเรียนถึงแม้จะเคยผ่าน การอบรมมาก่อนแต่ครูยังขาดความรู้ความเข้าใจ ขาดทักษะ หลังจากการพัฒนาครูโดยการอบรม ปฏิบัติการวิจัยในชั้นเรียน และนิเทศติดตามการวิจัยในชั้นเรียน พบว่า ครูมีความสามารถในการ เขียนเค้าโครงการวิจัย สามารถทำวิจัยในชั้นเรียนโดยพัฒนานวัตกรรมและเครื่องมือในการเก็บรวม รวบรวมข้อมูลอย่างเป็นระบบ สามารถรายงานการวิจัยในชั้นเรียนได้ ผลการพัฒนาบุคลากรด้านการวิจัย ในชั้นเรียนทำให้ครูมีการเปลี่ยนแปลงด้านความรู้ การปฏิบัติงาน ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการ เรียนการสอน ด้านการช่วยเหลือซึ่งกันและกันการทำงานเป็นทีม มีการเปิดใจยอมรับฟังความคิดเห็น ของผู้อื่น มีการเรียนรู้ร่วมกันและสิ่งที่ควรต้องดำเนินการต่อไปคือต้องส่งเสริมให้ครูใช้ กระบวนการวิจัยในชั้นเรียนควบคู่ไปกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง

ลำราญ เนตรรัตน์ (2548 : 81) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาบุคลากรด้านการวิจัยในชั้น เรียน โรงเรียนบ้านป่าแดง อำเภอจตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด โดยใช้การวิจัยปฏิบัติการ พบว่า ก่อนการศึกษาครูส่วนใหญ่เคยผ่านการอบรมและมีความรู้ความเข้าใจในการทำการวิจัยในชั้นเรียนใน ระดับหนึ่ง แต่ขาดความมั่นใจในการทำการวิจัยในชั้นเรียน เมื่อได้มีการวิจัยปฏิบัติการ 2 วงรอบ พร้อมทั้งมีการนิเทศติดตามผล พบว่าครูมีความเชื่อมั่นมากขึ้นและทำการวิจัยในชั้นเรียนได้ครบทุก

องค์ประกอบของการวิจัยในชั้นเรียน และนำการวิจัยไปแก้ปัญหาคำถาม การเรียนในชั้นเรียนให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น แต่ควรมีการพัฒนาทักษะด้านการทำวิจัยในชั้นเรียนให้ครูทุกคนปฏิบัติการวิจัยในชั้นเรียนและส่งเสริมสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง

สุวัฒน์ แสงแก้ว (2550 : 105) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาครูด้านการวิจัยในชั้นเรียน โรงเรียนในศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาแกดคำวังแสง อำเภอแกดคำ จังหวัดมหาสารคาม โดยการอบรมวิจัยเชิงปฏิบัติการ การนิเทศ การศึกษาตัวอย่างงานวิจัย การแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญ และดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการ 3 วงจร พบว่าก่อนทำการวิจัยครูขาดความรู้ความเข้าใจและทักษะในการวิจัยตลอดจนขาดแรงจูงใจและงบประมาณในการทำการวิจัย เมื่อดำเนินการพัฒนาครูแล้วพบว่า ครูมีความรู้ความเข้าใจและมีทักษะในการทำวิจัยในชั้นเรียนดี ครูสามารถทำการวิจัยในชั้นเรียนและพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

อภิสิทธิ์ ตรงศูนย์ (2547 : 95) ได้ศึกษาการพัฒนาครูด้านการวิจัยในชั้นเรียน ของโรงเรียนตั้งใจวิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ โดยการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการและการนิเทศติดตาม มีการดำเนินการพัฒนา 2 วงรอบ ผลการศึกษาพบว่า ครูมีความรู้ความเข้าใจและมีทัศนคติที่ดีต่อการวิจัยในชั้นเรียนสามารถเขียนเค้าโครงการวิจัยในชั้นเรียน และปฏิบัติการวิจัยในชั้นเรียนได้ และใช้การวิจัยในชั้นเรียนไปแก้ปัญหาคำถามของครู ส่งผลดีต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน

7.2 งานวิจัยต่างประเทศ

เคลลี่ (Kelly. 1993 : 2068) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการวิจัยในชั้นเรียนและการเรียนรู้แบบปฏิสัมพันธ์ : การประเมินผลกระทบผู้เรียนที่เป็นผู้ใหญ่ และบุคลากรทั่วไปมีวัตถุประสงค์เพื่อรองรับปัญหา 2 ปัญหา คือ การเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษที่สร้างขึ้นใหม่ด้วยเทคโนโลยีซึ่งดำเนินการโดยครูอธิบายถึงประสบการณ์เกี่ยวกับการดำเนินการวิจัยในชั้นเรียนที่เกี่ยวข้องกับการใช้เทคโนโลยีในการสอนในชั้นเรียนด้วยความช่วยเหลือของนักเรียน ผลการศึกษาพบว่าครูสามารถสร้างสรรค์ขั้นตอนการสอนที่ให้ประโยชน์มากที่สุด ในการใช้เทคโนโลยีการสอนภาษาอังกฤษ

ดิกเก้นส์ (Dickens. 2000 : <<http://thailis.uni.net.th>>) ได้ศึกษาทฤษฎีมุมมองเกี่ยวกับการปฏิบัติในด้านการวิจัยเชิงปฏิบัติการ โดยอธิบายถึงวิธีที่นักปฏิบัติใช้วงจรการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ซึ่งมุ่งเน้นกระบวนการทำงานเป็นทีม และการศึกษาวงจรทีมของการวิจัยเชิงปฏิบัติการโดยใช้ระเบียบวิธี ที่เป็นเอกภาพ และไม่เป็นลำดับขั้นตอน และการทำงานของทีมงานต้องปฏิบัติตามเค้าโครงของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ คือ การวางแผน การปฏิบัติตามแผน และการสะท้อนผล เพื่อให้สมาชิกของทีมงานสามารถปฏิบัติได้โดยอาศัยการวิจัยเชิงปฏิบัติการ และประสบการณ์เป็นเบื้องต้นของสมาชิกในทีม ซึ่งผู้ร่วมวิจัยต้องใช้ความคิดเห็น และการตรวจสอบกระบวนการนี้ในแต่ละ

ระดับบุคคลตามเอกสารที่เกี่ยวข้อง ซึ่งขึ้นอยู่กับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ การศึกษารครั้งนี้ให้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีที่นักปฏิบัติต้องใช้ภาษาเพื่อทำให้เกิดความหมาย และสร้างความเป็นจริงเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของตน และใช้แผนภาพทางวิทยาศาสตร์เชิงปฏิบัติได้โดยแผนภาพได้แสดงให้เห็นว่าทฤษฎีการลงมือปฏิบัติงาน เช่น การได้รับความสำเร็จไม่ใช่ความล้มเหลวสามารถช่วยลดความไว้วางใจของสมาชิกในทีมของตน ส่งผลให้เกิดการเรียนรู้

เดเนียล (Daniels. 1999 : 2442 - A) ได้ศึกษาเพื่อกำหนดว่าการสอนในการทำการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียนที่มีผลต่อการรับรู้เกี่ยวกับประสิทธิภาพ ของความเชื่อมั่นในตนเองและประสบการณ์ของนักศึกษาฝึกสอน กลุ่มที่ร่วมทดลองซึ่งประกอบด้วยนักศึกษาฝึกสอนจำนวน 3 คน ได้รับการสอนและการช่วยเหลือและการแนะแนวในการพัฒนาโครงการวิจัยในชั้นเรียน กลุ่มเปรียบเทียบซึ่งเป็นนักศึกษาฝึกสอน จำนวน 3 คนเช่นกัน ได้รับแต่เพียงคำสอนที่เป็นเอกสารเกี่ยวกับวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล การนำกลยุทธ์ไปใช้และวิธีการประเมินผล เพื่อดำเนินโครงการทำวิจัยให้เสร็จสมบูรณ์ เมื่อทำการเก็บข้อมูลใช้แบบสอบถามก่อนการทดลอง หลังการทดลอง การสัมภาษณ์กรณีศึกษา ผลการศึกษา พบว่านักศึกษาฝึกสอนทั้ง 2 กลุ่ม มีความสามารถวิชาวิจัยเชิงปฏิบัติการ นักศึกษามีความเชื่อมั่นในตนเองในฐานะเป็นผู้จัดการ และผู้ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในชั้นเรียน และเป็นผู้ใช้เทคนิคการจัดการพฤติกรรมประสบความสำเร็จ นักศึกษาทุกคนมีทักษะกระบวนการสะท้อนผลของปัญหาที่เผชิญกับนักศึกษาเพิ่มขึ้นภายใต้สภาพแวดล้อมของโรงเรียนและเป็นบริบททางสังคมของชั้นเรียน

ทันเนอร์ (Turner. 2000 : <<http://thailis.uni.net.th>>) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับครูที่สอนภาษาอังกฤษในห้องเรียน : จะนำการวิจัยในชั้นเรียนไปสู่การปฏิบัติได้อย่างไร โดยการสะท้อนความคิดจากครูผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา 9 แห่ง เกี่ยวกับช่องว่างในการปฏิบัติการวิจัยของครู ผลการศึกษาพบว่า ครูผู้สอนภาษาอังกฤษส่วนมาก ใช้ประสบการณ์สอนในอดีตมาใช้ในการตัดสินใจในการปฏิบัติการสอนในปัจจุบัน ครูส่วนมากมีความคิดเห็นว่าการดำเนินการวิจัยจะทำให้ค้นพบปัญหาที่เกิดขึ้นในห้องเรียนได้ ส่วนข้อจำกัดของครูผู้สอนที่พบเกี่ยวกับการดำเนินการวิจัยในชั้นเรียน คือ ขนาดของห้องเรียนที่ใหญ่โตเกินไปมีนักเรียนมากกว่า 30 คน พฤติกรรมของนักเรียนไม่สามารถควบคุมได้และขาดการสนับสนุนและได้รับความร่วมมือ จากผู้บริหาร

เฟลด์แมน (Feldman. 2000 : <<http://thailis.uni.net.th>>) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของครู ซึ่งเป็นการสำรวจวิธีที่ครูใช้ประสบการณ์ของตัวเองและจากเพื่อนร่วมงาน เพื่อปรับปรุงการปฏิบัติงานภายใต้คำถามที่ว่า อะไรคือวิธีที่สร้างความรู้ความเข้าใจให้กับครูภายใต้รูปแบบจำลองโปรแกรมของการวิจัยในชั้นเรียน โดยการเตรียมการของครู ผลการศึกษาวิจัยพบว่าความเข้าใจของครูสามารถพัฒนาได้โดยผ่านการฝึกปฏิบัติจริงและการพัฒนาตนเอง เช่น ด้านการพูดคุย การใช้ความคิด การศึกษาอย่างเป็นระบบ

ร่วมกับครูคนอื่น และชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการวิจัยปฏิบัติการว่ามีบทบาทสำคัญในการปฏิรูปการศึกษาของครูและปฏิรูปการศึกษาของโรงเรียน

จากการศึกษาวิจัยดังกล่าวข้างต้น พบว่า กระบวนการจัดการเรียนรู้ของครู จะต้องนำ การวิจัยในชั้นเรียนเข้ามาใช้ในการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ มีขั้นตอน เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ในสถานศึกษา และพัฒนาครูให้เป็นครูมืออาชีพผสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง โดยใช้วิธีการต่างๆ เช่น การฝึกอบรมให้ความรู้ความเข้าใจ ก่อนที่จะทำการวิจัยในชั้นเรียน เพื่อแก้ปัญหาในการจัดการ เรียนรู้ของครู ซึ่งจะส่งผลให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามความต้องการของหลักสูตรทุกหลักสูตร ซึ่งมี เป้าหมายให้ผู้เรียนฝึกทักษะ กระบวนการคิด การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้ เพื่อป้องกันและแก้ปัญหา ตามพระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ 2545 มาตรา 24 (1)(2)(3) และมาตรา 30

ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนาศักยภาพการทำวิจัยในชั้นเรียนของครู โรงเรียนธีรภาค เทคโนโลยี่ ให้มีศักยภาพในการทำวิจัยในชั้นเรียนสูงขึ้น โดยการศึกษาปัญหาและความต้องการ พัฒนาด้านการทำวิจัยในชั้นเรียนของครู โรงเรียนธีรภาคเทคโนโลยี่และอบรมปฏิบัติการวิจัยใน ชั้นเรียน และให้ครูดำเนินการวิจัยในชั้นเรียน เพื่อให้ครูมีศักยภาพในการทำวิจัยให้ดีขึ้นเป็น การส่งเสริมให้ครูมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง พัฒนาไปสู่ความเป็นครูมืออาชีพซึ่งจะส่งผลต่อ คุณภาพของผู้สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนธีรภาคเทคโนโลยี่ให้เป็นคนดี มีคุณภาพ มีความสามารถ ในการทำงาน สามารถเข้าสู่ตลาดแรงงานหรือสามารถสร้างงานได้ตามเป้าหมายในการจัดการศึกษา อาชีวศึกษาของประเทศต่อไป

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY